
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

ÇANKIRI, KURŞUNLU, ÇARŞI HAN YAPISININ BELGELENMESİ VE RESTORASYON ÖNERİSİ

Halime Sertaç AKYOL

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

NİSAN 2024

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Halime Sertaç AKYOL

17/04/2024

ÇANKIRI İLİ, KURŞUNLU İLÇESİ, KALEKAPI MAHALLESİ, HAN YAPISININ BELGELENMESİ VE KORUMA ÖNERİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Halime Sertaç AKYOL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Nisan 2024

ÖZET

İlk Türk İslâm devletleri ile birlikte Türkler, tarihi İpek Yolu'nu doğrudan kontrol eden devletler kurmuşlar ve İpek Yolu'nun güvenliğini sağlamışlardır. Bunun için de İpek Yolu güzergâhında çok sayıda konaklama yapısı inşa edilmiştir. Türk devletleri ile anılan konaklama yapıları, genel olarak kervansaray, ribat ve han isimleriyle bilinmektedir. Bu çalışmanın araştırma konusu olan konaklama yapısı da günümüzde Çankırı ili, Kurşunlu ilçesinin merkezinde bulunmaktadır. Araştırmaya konu olan şehir içi çarşı han yapısı, günümüze büyük ölçüde korunmuş olarak ulaşabildiğinden, 19. yüzyıl şehir içi çarşı hanlarına güzel bir örnektir. Bu araştırma, Anadolu'nun zengin kültür coğrafyasında korunması gereken bu yapı ile ilgili bilimsel ölçütlerle kapsamlı belgelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında yapı ve çevresi, yapının bulunduğu yer ile konaklama kavramının tarihsel süreci hakkında çeşitli kaynaklardan bilgiler derlenmiştir. Yapının yapım yılı ve mimari bilinmemektedir. Bu tez çalışması kapsamında, yapının rölöve çizimleri yapılmış, restitüsyon ve öneri restorasyon projeleri hazırlanmıştır. İncelenen Han yapısı, orta avlusuz plan şeması ile genel han kavramı içerisindeki nadir örneklerden birisidir. 188 ada 4 parselde bulunan Han yapısı çeşitli tarihlerde geçirdiği onarımlar sonucu değişikliklere uğramıştır. Yapı, kullanıcı müdahaleleri ve bilinçsizce yapılan onarımlar sonucu yer yer özgünlüğünü kaybetmiştir. Bazı mekânlarda pencere, kapı, gibi mimari öğeler yok edilmiş ya da değiştirilmiştir. Toplumsal yaşamımızın tarihî bir belgesi niteliğindeki şehir içi Han yapısının gelecek nesillere aktarılabilmesi, bulunduğu olumsuz koşullardan kurtarılması ile mümkündür. Bu da gerekli koruma müdahalelerinin uygulanması, yapının kendisine ve çevresine uygun yeni bir işleve kavuşturulmasına bağlıdır. Proje kapsamında, yapı için gerekli koruma yöntemleri belirlenmiştir. Han yapısının, bulunduğu ilçenin eğitim seviyesi ve genç nüfusu da göz önüne alınarak, yeniden işlevlendirme çerçevesinde, kütüphane kafe olarak günümüz koşullarında yaşayan ve korunan bir yapı olması önerilmiştir.

Bilim Kodu : 80106
Anahtar Kelimeler : Çankırı, Kurşunlu, han, koruma, konservasyon
Sayfa Adedi : 239
Danışman : Doç. Dr. Ammar İBRAHİMGİL

DOCUMENTATION AND PROTECTION PROPOSAL OF THE INN LOCATED KALEKAPI NEIGHBORHOOD, KURŞUNLU DISTRICT, ÇANKIRI PROVINCE

(M. Sc. Thesis)

Halime Sertaç AKYOL

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

April 2024

ABSTRACT

Along with the first Turkish Islamic states, Turks established states that directly controlled the historical Silk Road and ensured its security. For this reason, many accommodation structures were built along the Silk Road route. The accommodation structures associated with Turkish states are generally known as caravanserais, ribats, and khans. The accommodation structure, which is the research subject of this study, is located in the center of the Kurşunlu district of Çankırı province. The inner-city bazaar in structure, which is the subject of the research, is an excellent example of 19th-century inner-city bazaar inns, as it has survived to the present day primarily preserved. This research aims to document this building, which should be preserved with scientific criteria. Within the scope of the study, information about the building and its surroundings, its location, and the historical process of the concept of accommodation was compiled from various sources. The construction year and architecture of the building have yet to be discovered. Within the scope of this thesis, survey drawings of the building were made, and restitution and proposed restoration projects were prepared. The analyzed han structure is one of the rare examples within the general concept of han with its plan scheme without a central courtyard. The inn located on the 188/4 parcel has been subjected to changes due to repairs on various dates. The building has lost its originality in places due to user interventions and unconscious repairs. In some places, architectural elements such as windows and doors have been destroyed or changed. It is possible to transfer the inner-city Han structure, a historical document of our social life, to future generations by saving it from its unfavorable conditions. This depends on implementing the necessary conservation interventions and restoring the building to a new function suitable for itself and its surroundings. The necessary conservation methods for the building were determined within the project's scope. Considering the educational level and the young population of the district where the inn building is located, it is proposed to be a living and protected building in today's conditions as a library café within the framework of re-functioning.

Science Code : 80106
Key Words : Çankırı, Kurşunlu, inn, preservation, conservation
Page Number : 239
Supervisor : Assoc. Prof. Ammar İBRAHİMGİL

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca bilgi ve tecrübeleri ile motivasyonunu üzerimden hiç eksik etmeyen, sabırla ve özveri ile beni doğru yöntem ve bilgiye yönlendiren değerli arkadaşım ve hocam Dr. Ammar İBRAHİMGİL'e, varlıkları ve anlayışları ile bu zorlu süreçte her daim yanımda olan, varlıkları ile hayatıma renk katan sevgili eşim Yekta AKYOL ile çocuklarım Masal AKYOL ve Rüzgar Emir AKYOL'a, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi olarak her zaman yanımda olan sevgili annem Aynursel GÖKÇEK ile değerli babam Mehmet Nevzat GÖKÇEK'e, saha çalışmalarında desteğini esirgemeyen arkadaşım topograf Gökhan AÇIKSÖZ'e, yapı ile ilgili çalışmalar esnasında gerekli tüm imkanları sağlayan yapı sahibi Sadık DEMİRHAN'a, çalışma sürecinde manevi desteklerinin yanı sıra ihtiyaç duyduğum her konuda yardımlarını yanımda olan değerli arkadaşlarım mimar Funda YILDIRIM, mimar Nevşat İrem YURTTAKAL ve mimar Ayşe KARABULAT'a en içten teşekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ ix

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xi

RESİMLERİN LİSTESİ xiii

SİMGELER VE KISALTMALAR xvi

1. GİRİŞ 1

2. HAN TİPOLOJİSİ 5

3. ÇANKIRI İLİ KURŞUNLU İLÇESİ ÖZELLİKLERİ 9

3.1. Bölgenin Coğrafi ve Fiziki Özellikleri 9

3.1.1. Çankırı ili coğrafi konumu 9

3.1.2. Kurşunlu ilçesi coğrafi konumu 10

3.1.3. Bölgenin iklim ve bitki örtüsü 11

3.1.4. İlçeye genel bakış 12

3.1.5. Sosyo-kültürel yapı 13

3.1.6. Bölgenin mimari dokusu 17

3.2. Bölgenin Tarihsel Gelişimi 19

4. HAN YAPISININ FİZİKİ VE MİMARİ TANIMI 25

4.1. Rölöve 27

4.1.1. Yapının tanımsal analizi 28

4.1.2. Genel tanımlama 28

4.1.3. Dış tanımlama 30

Sayfa

4.1.4. İç tanımlama 46
4.1.5. Yapım tekniği ve malzeme analizi 77
4.1.6. Mimari elemanlar 80
4.2. Koruma Sorunları 87
5. RESTİTÜSYON 103
5.1. Restitüsyon Kavramı 103
5.2. Kaynak Kullanımı 103
5.3. Bilinirlik Dereceleri 105
5.4. Karşılaştırmalı Çalışma 109
5.5. Çarşı Han Yapısının Karşılaştırmalı Çalışma Kapsamında İncelenmesi 110
5.6. Restitüsyon Analizi 117
6. RESTORASYON 119
6.1. Restorasyon Projesinin Amacı ve Yaklaşımı 122
6.2. Yeni İşlev 123
6.3. Yeni İşlev Gereği Mekân Kullanımı ve Mekânsal Müdahaleler 125
6.4. Müdahaleler 127
6.5. Yapı Elemanlarına Yönelik Müdahaleler (Ek-8) 128
6.5.1. Mimari elemanlara yönelik müdahaleler 129
6.5.2. Yapı malzemesine yönelik müdahaleler 131
6.5.3. Tesisat 132
6.6. Restorasyon Projesi Uygulama Aşaması 145
7. SONUÇ VE ÖNERİLER 147
KAYNAKLAR 149
EKLER 153
ÖZGEÇMİŞ 240

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. Çarşı han tipolojisi-1 6

Çizelge 2.2. Çarşı han tipolojisi-2 7

Çizelge 2.3. Çarşı han tipolojisi-3 7

Çizelge 4.1. Z01 Rüzgârlık mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 55

Çizelge 4.2. Kahvehane-1 mahalli mevcut durum analiz çizelgesi-1 56

Çizelge 4.3. Z02 Kahvehane-1 mahalli mevcut durum analiz çizelgesi-2 57

Çizelge 4.4. Kahvehane-2 mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 58

Çizelge 4.5. Z04 Depo mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 59

Çizelge 4.6. Z05 Koridor mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 60

Çizelge 4.7. Z06 Wc mahalli mevcut durum analiz çizelgesi..... 61

Çizelge 4.8. Z07 Ahır mahalli mevcut durum analiz çizelgesi..... 62

Çizelge 4.9. Z08 Dükkân mahalli mevcut durum analizi 63

Çizelge 4.10. 101 Sofa mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 70

Çizelge 4.11. 102 Başodası mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 71

Çizelge 4.12. 103 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi..... 72

Çizelge 4.13. 104 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi..... 73

Çizelge 4.14. 105 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi..... 74

Çizelge 4.15. 106 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi..... 75

Çizelge 4.16. 107 Wc / Banyo mahalli mevcut durum analiz çizelgesi 76

Çizelge 4.17. Birinci kat ahşap oda kapıları fotoğrafları 83

Çizelge 4.18. Pencere fotoğrafları 84

Çizelge 4.19. Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar 92

Çizelge 4.20. Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar 93

Çizelge 4.21. Sol yan (Batı) cephede gözlenen sorunlar 94

Çizelge 4.22. Z01-Z02 mahallerinde gözlenen sorunlar..... 95

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 4.23. Z03-Z04 mahallerinde gözlenen sorunlar 96
Çizelge 4.24. Z05-Z06 mahallerinde gözlenen sorunlar 97
Çizelge 4.25. Z07-Z08 mahallerinde gözlenen sorunlar 98
Çizelge 4.26. 101 mahallinde gözlenen sorunlar 99
Çizelge 4.27. 102-103 mahallerinde gözlenen sorunlar 100
Çizelge 4.28. 104-105 mahallerinde gözlenen sorunlar 101
Çizelge 4.29. 106-107 mahallerinde gözlenen sorunlar 102
Çizelge 6.1. Yeni işlev önerisi çizelgesi 127
Çizelge 6.2. Ön (Güney) cephe müdahalesi 134
Çizelge 6.3. Sağ yan (Doğu) cephe müdahalesi 135
Çizelge 6.4. Sol yan (Batı) cephe müdahalesi 136
Çizelge 6.5. Z01-Z02 mahalleri müdahalesi 137
Çizelge 6.6. Z03-Z04 mahalleri müdahalesi 138
Çizelge 6.7. Z05-Z06 mahalleri müdahalesi 139
Çizelge 6.8. Z07-Z08 mahalleri müdahalesi 140
Çizelge 6.9. 101 mahalli müdahalesi 141
Çizelge 6.10. 102-103 mahalleri müdahalesi 142
Çizelge 6.11. 104-105 mahalleri müdahalesi 143
Çizelge 6.12. 106-107 mahalleri müdahalesi 144

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. Han yapısı plan şeması 8
Şekil 3.1. Kurşunlu nüfus grafiği 14
Şekil 3.2. Kurşunlu nüfus artış hızı 14
Şekil 3.3. Kurşunlu Kalekapı mahallesi nüfus analizi 15
Şekil 3.4. Kurşunlu Kalekapı mahallesi yaşa göre nüfus dağılım analizi 15
Şekil 3.5. Yıllara göre nüfus dağılımı 16
Şekil 3.6. Kurşunlu Kalekapı mahallesi sosyo-ekonomik statü analizi 16
Şekil 3.7. Kurşunlu Kalekapı mahallesi sosyo-ekonomik statü analizi 17
Şekil 4.1. Han yapısının mevcut plan şeması 28
Şekil 4.2. Birinci kat planı 64
Şekil 4.3. (a) AHK1 kapı detayı, (b) AHK2 Ahşap kapı detayı 65
Şekil 4.4. Şerbetlik detayı 67
Şekil 4.5. Malzeme analizi lejantı 78
Şekil 4.6. Zemin kat planı malzeme analizi 79
Şekil 4.7. Birinci kat planı malzeme analizi 80
Şekil 4.8. Birinci kat dekoratif tavan yansıma planı 85
Şekil 4.9. Başodası dekoratif ahşap tavan detayı 86
Şekil 4.10. Dekoratif ahşap tavan fotoğrafları 86
Şekil 4.11. Şerbetlik detayı 87
Şekil 4.12. Bozulma analiz lejantı 88
Şekil 4.13. Zemin kat-Sorunlar 88
Şekil 4.14. Birinci kat-Sorunlar 90
Şekil 5.1. Yapı sahibinin, yapı önünde çekilmiş bir fotoğrafları 104
Şekil 5.2. 19.Yüzyılda Çankırı'da bulunan han yapılarının haritadaki yerleri 109
Şekil 5.3. Han yapılarının plan şemaları kapsamında karşılaştırılması 111

Şekil **Sayfa**

Şekil 5.4. Han yapılarının çatı örtülerinin karşılaştırılması 112

Şekil 5.5. Han yapılarının merdivenlerinin karşılaştırılması 112

Şekil 5.6. Han yapıları ahır kapıları karşılaştırılması 113

Şekil 5.7. Han yapıları cephe karşılaştırılması..... 114

Şekil 5.8. Han yapıları pencere karşılaştırılması 114

Şekil 5.9. Han yapıları ahşap kapılar 115

Şekil 5.10. Han yapıları ahşap döşeme konstrüksiyonları 115

Şekil 5.11. Han yapıları ahşap tavan kaplamaları..... 116

Şekil 5.12. Çankırı Sivil Mimari Ahşap Tavan Süslemesi örnekleri 117

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 2.1.Anadolu Selçuklu Dönemi önemli kervan yolları. 5

Resim 2.2. Osmanlı Dönemi önemli yol güzergâhları ve menzil yerleri..... 5

Resim 3.1. Çankırı ili'nin Türkiye üzerindeki yeri..... 9

Resim 3.2. Çankırı ili ve yakın çevresindeki illerin konumu 10

Resim 3.3. Çankırı ili topraklarının enlem ve boylam farkı değerleri..... 10

Resim 3.4. Kurşunlu ilçesinin konumu..... 11

Resim 3.5. Kurşunlu ilçesi uydu görüntüsü..... 12

Resim 3.6. Geleneksel Çankırı evlerinin cephe görünüşü..... 18

Resim 3.7. IV. Murad' in Revan Seferi (1635) menzilleri..... 20

Resim 3.8. Kuzey İç Anadolu-Güney İç Karadeniz bölgesi ticaret yolları 20

Resim 3.9. Çankırı kalesi ve Çankırı şehri 22

Resim 3.10. Kurşunlu İlçesi Kültür Envanteri..... 22

Resim 3.11. Kurşunlu sokaklarından eski bir fotoğraf..... 23

Resim 3.12. Kurşunlu eski sokak dokusu..... 23

Resim 3.13. Kurşunlu günümüz sokaklarından drone ile çekim 24

Resim 3.14. Han yapısının sokak dokusu içindeki yeri..... 24

Resim 4.1. Yapı sahiplerinin yapı önünde çekilmiş bir fotoğrafı..... 26

Resim 4.2. Kalekapı mahallesi uydu görüntüsü..... 29

Resim 4.3. Han yapısı drone görüntüsü 29

Resim 4.4. Ön cephe (güney) fotoğrafı-1 31

Resim 4.5. Zemin kat ön cephe doğrama pozları..... 31

Resim 4.6. Birinci kat ön cephe doğrama pozları..... 31

Resim 4.7. Ön (Güney) cephe rölöve çizimi doğrama pozları 32

Resim 4.8. P2 pencere detayı..... 33

Resim 4.9. P3 Pencere detayı..... 33

Resim 4.10. Kahvehane girişi 34
Resim 4.11. Dükkân girişi 34
Resim 4.12. Doğu cephesi zemin kat doğrama pozları 35
Resim 4.13. Doğu cephesi birinci kat doğrama pozları 35
Resim 4.14. Sağ yan (Doğu) cephe rölöve çizimi doğrama pozları 36
Resim 4.15. P3 Pencere detayı 36
Resim 4.16. Sağ yan (doğu) cephe fotoğrafları 37
Resim 4.17. Sağ yan (doğu) cephe genel görünümü ve bina girişi 37
Resim 4.18. Sağ yan cephe malzeme kaybı 38
Resim 4.19. Sağ yan cephe malzeme kaybı üzeri ahşap kaplama 38
Resim 4.20. Sağ yan cephe kabayonu duvar fotoğrafları 39
Resim 4.21. Batı cephesi zemin kat doğrama pozları 40
Resim 4.22. Batı cephesi birinci kat doğrama pozları 40
Resim 4.23. Sol yan (Batı) cephe rölöve çizimi doğrama pozları 41
Resim 4.24. P1 pencere detayı 41
Resim 4.25. Sol yan cephe duvar fotoğrafları 42
Resim 4.26. Sol yan cephe duvar fotoğrafları 42
Resim 4.27. Sol yan cephe duvar fotoğrafları 43
Resim 4.28. Sol yan cephe duvar fotoğrafları 43
Resim 4.29. Sol yan cephe duvar fotoğrafları 44
Resim 4.30. Sol yan cephe duvarında niteliksiz onarım ve taş duvardaki boşluk 44
Resim 4.31. Çatı örtüsü 45
Resim 4.32. Saçak altı kaplaması ve PVC iniş boruları 45
Resim 4.33. Zemin kat rölöve planı 47
Resim 4.34. Halihazırdaki giriş kapısı ve özgün yapı elemanı fotoğrafları 81
Resim 4.35. Ek yapı içerisinde kullanılan niteliksiz iç kapı fotoğrafları 81
Resim 4.36. Muhdes dükkân alüminyum doğrama fotoğrafı (AL-1/AL-2) 82

Resim 4.37. Sağ yan cephesi girişi muhdes ahşap kapı fotoğrafı (AHK-4) 82

Resim 5.1. Restitüsyon bilinirlik analizi lejantı..... 105

Resim 5.2. Zemin kat planı bilinirlik..... 107

Resim 5.3. Birinci kat planı bilinirlik 107

Resim 5.4. A-A kesiti bilinirlik..... 108

Resim 5.5. Ön cephe bilinirlik 108

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklamalar**
10x	Birinci kat mahal numaraları
AHK-x	Ahşap kapı pozları
Al-x	Alüminyum doğrama pozları
cm	Santimetre
DV	Duvar
GK-x	Giriş kapısı pozları
kg	Kilogram
km	Kilometre
km2	Kilometrekare
K-x	Ahşap olmayan kapı pozları
m	Metre
m2	Metrekare
Px	Pencere pozu
Z0x	Zemin kat mahal numaraları

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites
KAF	Kuzey Anadolu Fay Hattı
M.Ö.	Milattan önce
vb.	Ve benzeri
Yy.	Yüzyıl

1. GİRİŞ

Tarihi İpek Yolu, binlerce yıl, Doğu ve Batı medeniyetleri arasında en önemli ticaret aksını oluşturmuştur. Birçok tarihi şehir, bu aks üzerinde kurulmuştur. Diğer taraftan İpek Yolu'nun üstünde Turan coğrafyasında büyük bir etki alanı oluşturan Türkler, ilk Türk İslâm devletleriyle beraber İpek Yolunu doğrudan kontrol eden yeni devletler kurmuşlar ve bu şekilde İpek Yolunun güvenliğini sağlama imkanı elde etmişlerdir [1-3]. Bu yaklaşımla da çok farklı mimari tipolojiye sahip konaklama yapıları inşa edilmiştir. Bununla birlikte tarihi İpek Yolu zamana ve koşullara bağlı kalınarak, ikinci derecedeki açılan yollarla, Batı-Asya ve Akdeniz'e kadar uzanan, yaklaşık 64.000 kilometre uzunluğunda ticarî bir yol şebekesi haline gelmiştir [4]. Tarihi olarak Doğu ile Batı'nın en önemli karşılaşma alanı olan Anadolu, tarihi İpek Yolu'nun en önemli kısmını oluşturmaktadır. 11. Yüzyıldan itibaren Türklerin egemenliğine giren Anadolu'da tarihi çok eskilere giden yol ağlarına ek olarak yeni güzergâhlar açılmıştır. Hatta bu yeni güzergâhların güvenliği için farklı isimlerle anılan konaklama yapılarının etrafına yeni yerleşimler de kurulmuştur.

Türk devletlerinde konaklama yapıları, yaygın olarak ribat, kervansaray, han olarak adlandırılmıştır [5]. Bir yolculuk sırasında geçici olarak bir yerde kalma eylemine konaklama, bu eylem için geçici barınak sağlayan yapılara da konaklama yapıları denir. Yapılar tarihsel süreç içerisinde bulundukları yer, dönem, dil ve işlev çeşitliliğine göre farklı şekillerde adlandırılmışlardır. Türk Dil Kurumu'nca yayınlanan Türkçe sözlükte, Farsça olduğu belirtilen "han" sözcüğünün karşılığı olarak "yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı" ve "büyük şehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı" şeklinde iki açıklama yer almaktadır [6].

Mimari yönden Türkler tarafından inşa edilen konaklama yapıları, Asya merkezi mekân geleneğine uygun olarak dörtgen bir avlu ve bu avluyu çevreleyen revaklı bir koridora açılan odalardan oluşmaktadır [7]. Ancak zaman içerisinde konaklama yapılarının mimarisi, işlevleri ile avlu ve kat sayılarına bağlı olarak farklılık göstermektedir [8]. Özellikle 19. yüzyıldan itibaren ise bu kabul görmüş plan tipolojisi değişmeye başlamıştır. Bu dönemden sonra, çeşitli yerleşim yerlerinin çarşı merkezlerinde geleneksel han yapılarına göre daha küçük ölçekte çarşı hanları inşa edilmeye başlanmıştır.

Bu çalışmada araştırılan konaklama yapısı da ikincil güzergâh üzerinde, günümüzde Çankırı-Kurşunlu ilçesinin merkezinde yer almaktadır. Kayıtlarda kesin inşa tarihi bulunmayan yapının 19. yüzyılın son çeyreğinde inşa edildiği kabul edilmektedir. Bu yapıda da tipik çarşı han tipolojisi vardır. İki katlı olan şehir hanlarında, üst katta konuk odaları, zemin katta ise ahır ve malların konulduğu depolar bulunmaktadır. Araştırma konusu olarak seçilen Kurşunlu'daki Çarşı Hanı da orta-avlusuz planı ile han kavramı içerisindeki farklı örneklerden birisidir. Araştırma konusu olarak incelenen yapı, Çankırı- Kurşunlu, 188 ada 4 parselde bulunan Çarşı Han konaklama yapısı, 2018 yılında toplu tescil kararı ile koruma altına alınmıştır (Ek- 1).

Bugüne kadar Çankırı ili ve kültür varlıklarına dair yapılan araştırmalar ve çalışmalarda, Kurşunlu ilçesinde bulunan herhangi bir han yapısından bahsedilmemektedir. Özellikle şehir içi han yapıları incelendiğinde, pek çoğunun daha erken dönemlere ait olduğu, 19.yüzyıla ait han yapı örneklerinin araştırma konularına dahil edilmediği görülmüştür. Yapılan çalışmalarda, şehir içi hanların genellikle bir avlu ve çevresini saran odalardan meydana geldiği belirtilse de farklı plan şemalarının olduğundan söz edilmektedir [8].

Bu çalışmada, Anadolu'nun geniş kültür coğrafyasında korunması gereken bu konaklama yapısı ile ilgili bilimsel kaynaklarla kapsamlı belgelemeyi hedeflenmektedir. Çalışma içeriği yapının ve yakın çevresinin bulunduğu bölge ile tarihsel süreç içerisinde gelişen konaklama kavramı ile ilgili farklı kaynaklardan bilgilerin toplanarak, karşılaştırmalı çalışmalarla malzeme ve yapının yapım tekniği araştırılmıştır. Yapılan detaylı incelemeler ışığında, rölöve çizimleri yapılmış, restitüsyon analizi hazırlanmış, restotasyon öneri projesi sunulmuştur. Araştırma çizimleri vaziyet planı, kat planları, yansıtılmış tavan planları, kesitler, görünüşler ve detaylar olarak hazırlanmıştır. Restorasyon projesi; müdahale kararları ve yeniden işlevlendirme önerisi restorasyon projesi kapsamında vaziyet planı, kat planları, yansıtılmış tavan planları, kesitler, görünüşler ve detaylar olarak sunulmuştur.

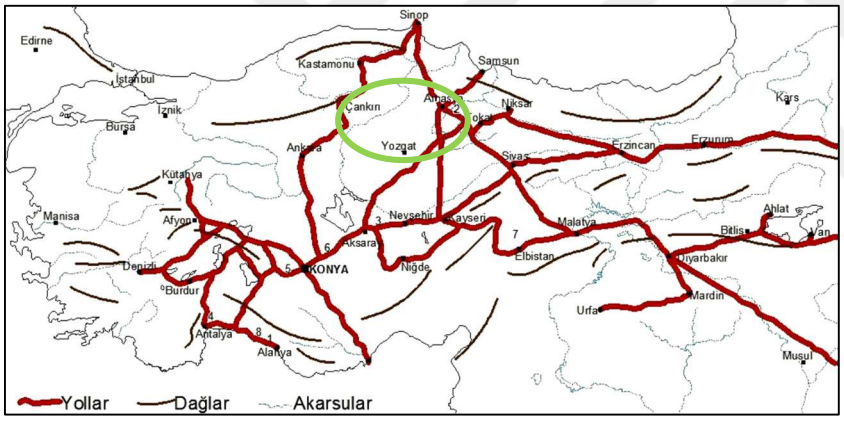
Tüm bu çalışmalar, tez kapsamında 7 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, tez çalışmasının kapsamı, konusu ve yöntemi belirtilmiştir. İkinci bölümde, Han tipolojisi incelenerek, örnekler verilmiştir. Üçüncü bölümünde, bölgenin konum, coğrafya, ekonomi, nüfus, sosyo-kültürel yapısı ve tarihsel gelişimi anlatılmış, Çankırı ili ve Kurşunlu'nun geleneksel mimari özelliklerinden bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde, yapının mevcut durumunun tespiti için saha çalışması ve belgeleme yönteminden bahsedilmiş, elde edilen

veriler doğrultusunda yapının tüm mekanları, cephelerinin karakteristik özellikleri incelenmiş, malzeme analizleri ve bozulmalar tespit edilerek rölöve çizimleri hazırlanmıştır. Beşinci bölümde, yapı içi ve benzer yapılarla karşılaştırmalı çalışma sonucu elde edilen bilgilerin yanı sıra büyük bir bölümü yapının mevcut izlerinin tamamlanmasından elde edilen restitüsyon öneri çalışması hazırlanmıştır. Altıncı bölümde, elde edilen veriler doğrultusunda yapı için en doğru müdahale kararları belirlenmiş ve yeniden işlevlendirilmesine yönelik restorasyon önerisi projesi hazırlanmıştır. Yedinci bölümde ise, tez çalışması kapsamında elde edilen verilerin değerlendirilmesi yapılarak çalışmanın amacına değinilmiştir.

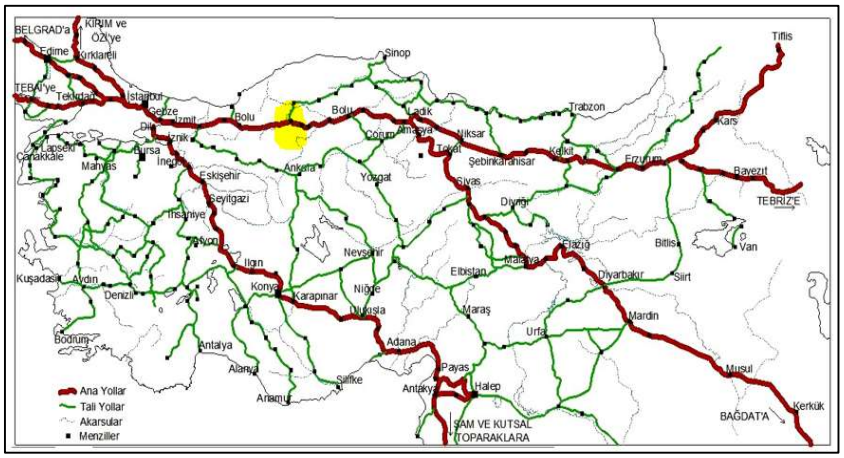
2. HAN TİPOLOJİSİ

1869 tarihli Çankırı'yı içeren ilk salnamede Çankırı merkezde 20 han olduğundan bahsedilmiş, 1903 tarihli son salnamede ise merkezde 5 hanın varlığından söz edilmiştir. Literatür araştırmalarında, Çankırı Kurşunlu ilçesi ile ilgili kayıtlara geçirilen han yapısına rastlanmamıştır.

Kurban ve Bektaş'ın, Anadolu Selçuklu dönemi önemli kervan yollarını gösteren çalışmasında görüleceği üzere, Çankırı ili Akdeniz ve Karadeniz arasında ki ticaret yolu güzergâhında yerini almıştır (Resim 2.1). Osmanlı dönemindeki Anadolu'daki ticaret yollarının incelendiği bir çalışmada ise birincil ve ikincil ticaret aksları ve menzil noktaları belirtilmiştir [9]. Buna göre Kurşunlu ana güzergâh rotasına yakın bir konumda olan ikincil rota üzerindedir (Resim 2.2).

Resim 2.1. Anadolu Selçuklu Dönemi önemli kervan yolları [10].

Resim 2.2. Osmanlı Dönemi önemli yol güzergâhları ve menzil yerleri [9].

Tipik Osmanlı şehir yerleşimlerinde şehrin çekirdeğini cami, imaret ve bedesten yapısı oluşturur. Dükkânlar bu merkezden başlayarak han ve hamam gibi diğer anıtsal yapılar arasında dizilmiştir. Hanlar, ribat ve kervansaraylardan farklı olarak şehir merkezine yakın bir noktada veya çarşı içinde inşa edilmiştir. Han Farsça bir kelimedir ve ev anlamına gelmektedir. Hanlar, çeşitli malların alınıp satıldığı, uzak mesafelerden gelen yolcuların ve tüccarların konakladığı, hayvanlarının barındığı işlevsel yapılardır [11]. Bunun yanında Hac için yola çıkan Surre Alayları ile seferler sırasında ordu tarafından kullanılmıştır [8].

Osmanlı döneminde inşa edilen hanlar iki amaca hizmet etmiştir. Bunlardan ilki, genellikle hac yolları üzerinde inşa edilen menzil hanlarıdır. Bu hanlar külliyeler içerisinde yer almış ve zamanla bu külliyelerin etrafında yerleşim alanları oluşmuştur. İkincisi ise çarşı hanlardır [7].

Çarşı hanları, bulundukları şehirlerin büyüklüğüne, kullanıcıların taleplerine, ulaşım kolaylıklarına göre şekillenmektedir. Örneğin, İstanbul'da bulunan hanlar, ticari taleplerin çok olması nedeni ile konaklama işlevinden daha fazla ticari işlev ile yüklenmişlerdir ve şehrin büyüklüğü ile orantılı olarak çok işlevli bir yapısı vardır. Çarşı hanların sınıflandırılmasına ilişkin farklı çalışmalar bulunmaktadır. Hanlar ile ilgili olarak, plan özellikleri bakımından, avlu ve kat sayılarına göre bir sınıflandırma yapılmıştır [12]. Buna göre avlulu ve avlusuz olmak üzere ikiye ayrılan hanların avlulu olanlar, üst kat düzenlemesine göre de beş gruba ayrılmıştır (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. Çarşı han tipolojisi-1 [12]

<table>
<tr><td>Avlusuz Hanlar</td><td colspan="5">Avlu Sayılarına Göre Hanlar</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Bağımsız Hanlar</td><td colspan="2">Bir Avlulu Hanlar</td><td>İki Avlulu Hanlar</td><td colspan="2">Üç Avlulu Hanlar</td></tr>
<tr><td colspan="5">Kat Sayılarına Göre Hanlar</td></tr>
<tr><td>Başka Bir Yapının Bir Bölümünü Oluşturan Hanlar</td><td>Bir Katlı Avlulu Hanlar</td><td>Kısmen İki Katlı Avlulu Hanlar</td><td>İki Katlı Avlulu Hanlar</td><td>Kısmen Üç Katlı Avlulu Hanlar</td><td>Üç Katlı Avlulu Hanlar</td></tr>
</table>

Bunun yanında hanlar, işlevlerine göre sınıflandırıldığında ticaret ve konaklama olmak üzere iki ana başlıkta incelenmiştir [13]. Birinci grup hanlar, sanat erbabının bulunduğu yapılardır,

ikinci grup hanlar ise uzun yollardan ve şehirlerden gelen yolcuların ücret karşılığında barındıkları binalardır (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2. Çarşı han tipolojisi-2 [13]

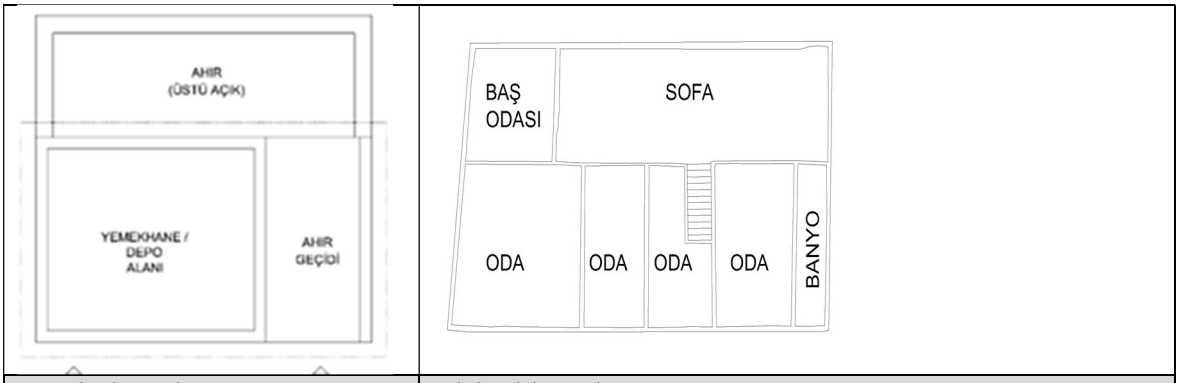
İşlevlerine Göre Hanlar	
Üretim ve Ticaret İşlevli	Konaklama İşlevli

Diğer taraftan sadece avlulu plan şeması olan han yapıları incelendiğinde üç ana başlık altında sınıflandırılmaktadır [7]. Birinci grup; tek avlulu ve avlu içerisinde ahırları olan hanlar, ikinci grup avlulu ve ahırların içinde olduğu başka bir avlusu daha olan han tipleridir. Son grup ise sadece ticari malların depolanması için kullanılan han tipi olarak sınıflandırmıştır (Çizelge 2.3).

Çizelge 2.3. Çarşı han tipolojisi-3 [7]

Plan Tiplerine Göre Hanlar		
Tek Bir Avlulu, Ahır Kısmı da Avlu İçerisinde Olan Yapılardır	Konaklama Birimlerinin Avlusuna Bitişik Ahır Kısmından da Avlu Bulunmaktadır	Üretim ve Ticaret Hanları

Araştırmaya konu olan Han yapısı bu tipoloji grupları arasından, avlusuz plan tipinde, bağımsız plan şemalı han tipindedir ve konaklama işlevi için yapılmıştır. Araştırma konusu olan Han yapısı, Çankırı ili, Kurşunlu ilçesi, Kalekapı mahallesi, Çarşı içi mevkiinde bulunmaktadır. Bilinen bir adı olmayan yapı, Şehit İbrahim Çevrük caddesi üzerinde, ana yol güzergâhı olan İstasyon caddesine birleşen köşede konumlanmaktadır. Günümüzde, Han yapısının çevresi, üç taraftan komşu binalar ile çevrilmiştir. Han doğu ve batısındaki yapılardan yaklaşık 1m kadar uzaklıktadır. Özgün halinde alt katı kâgir, üst katı ise ahşap karkas sistemle yapılan Han yapısı, konaklama, yemek salonu, geçiş ve hayvan barınağı olmak üzere dört kısımdan inşa edilmiştir (Çizelge 2.4). Yapı, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır, avlusu ve bodrum katı bulunmamaktadır.

Zemin kat plan şeması	Birinci kat plan şeması

Şekil 2.1. Han yapısı plan şeması

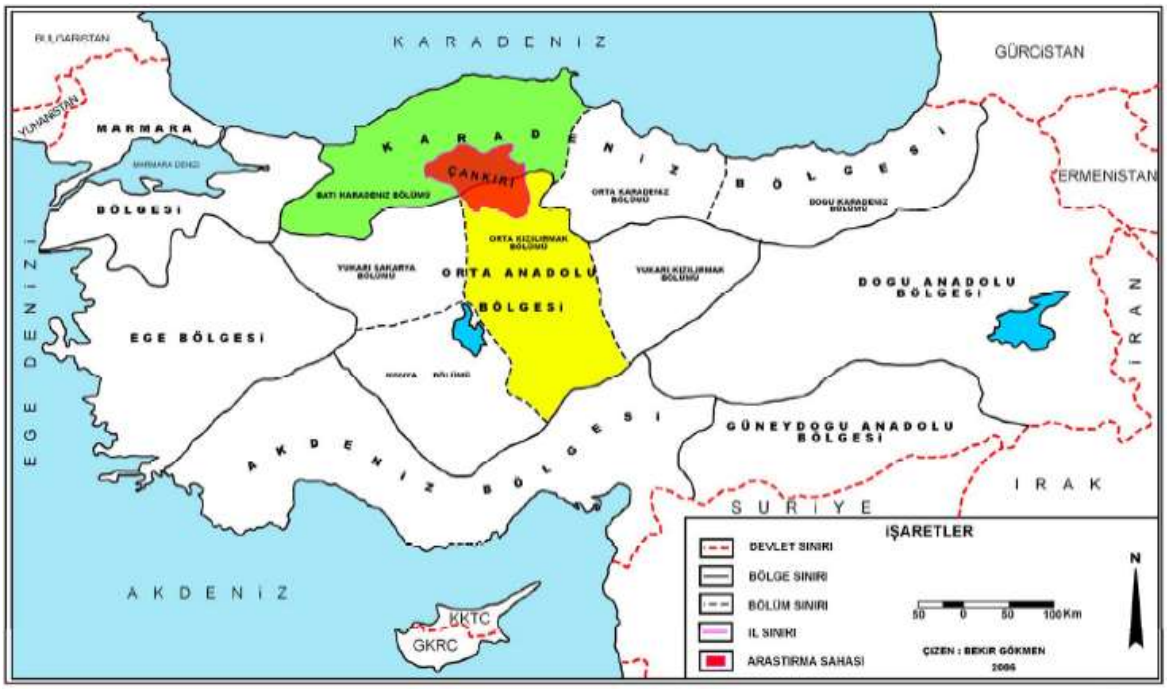
Batılılaşma Dönemi'nde (19. Yüzyıl ortalarında) konaklama yapılarında, ihtiyaçlar doğrultusunda, önemli gelişmeler yaşanarak, günümüz otel yapılarına yakın konaklama yapıları ortaya çıkmaya başlamıştır [8]. Ancak savaşların başlaması ile birlikte birçok gelişmenin durmasına hatta gerilemesine sebep olmuştur olmuştur. Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile ekonomik, sosyal, kültürel değişimler artmaya başlamış, bu gelişmelerin konaklama yapılarına da etkileri olmuştur. Konaklama yapılarında, konfor koşullarındaki iyileşme ile beraber, plan tipleri, yapım tekniği, malzeme ve şehir merkezindeki konumlanmalarında da değişimler yaşanmıştır [14-15].

3. ÇANKIRI İLİ KURŞUNLU İLÇESİ ÖZELLİKLERİ

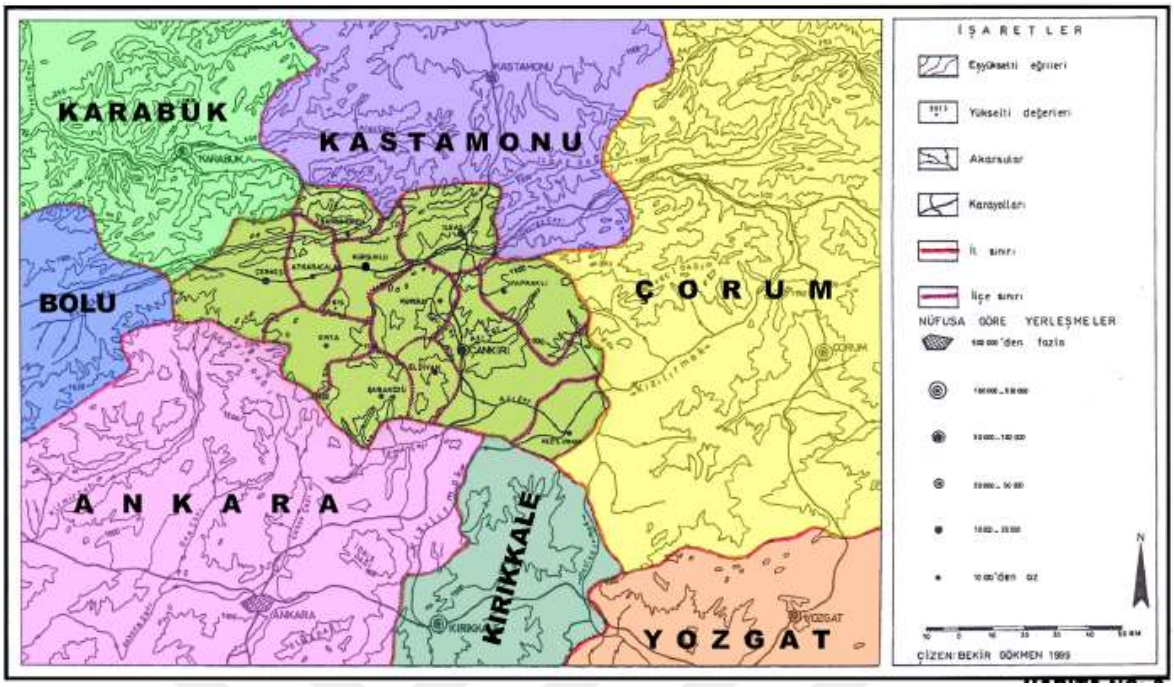
3.1. Bölgenin Coğrafi ve Fiziki Özellikleri

3.1.1. Çankırı ili coğrafi konumu

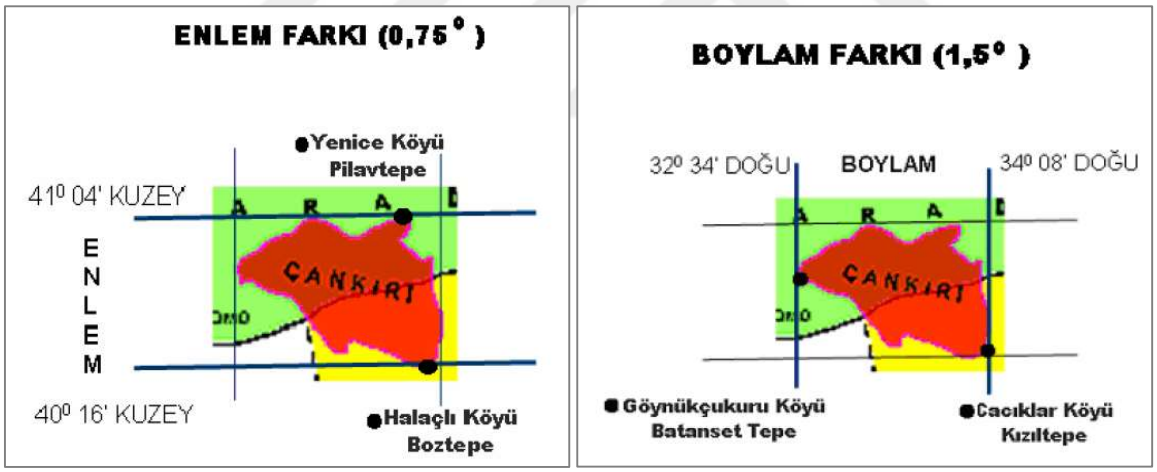
Çankırı, İç-Anadolu bölgesinin kuzeyinde, bir bölümü de Karadeniz Bölgesinin sınırlarındadır (3.1). Çankırı, İç-Anadolu'nun Orta-Kızılırmak Bölümü'nün kuzey kesiminde, Köroğlu dağlarının güneye doğru alçaldığı ve Kızılırmak'a dökülen Acıçay ile Tatlıçay'ın birleştiği yerin yakınında bir vadide yer almaktadır. Çankırı'nın komşuları olan iller şunlardır: Kuzeyinde Zonguldak, Karabük ve Kastamonu, doğusunda Çorum, batısında Bolu, güneyinde Ankara ve Kırıkkale vardır (Resim 3.2). Merkez ilçeyle birlikte 12 ilçesi bulunmaktadır. Bunlar; Atkaracalar, Bayramören, Çerkeş, Eldivan, Ilgaz, Kızılırmak, Korgun, Kurşunlu, Orta, Şabanözü, Yapraklı ve Merkez ilçedir. Orta Anadolu'nun kuzeyinde, Kızılırmak ile Batı Karadeniz ana havzaları arasında yer alan Çankırı, 40° 30' ve 41º kuzey enlemleri ile 32° 30' ve 34º doğu boylamları arasında yer almaktadır (Resim 3.3). İl merkezinin denizden yüksekliği 720 m. olup, ülke topraklarının % 0,96' lık bölümünü oluşturan toplam 7 490 kilometrekarelik bir alana sahiptir [16].

Resim 3.1. Çankırı ili'nin Türkiye üzerindeki yeri [17]

Resim 3.2. Çankırı ili ve yakın çevresindeki illerin konumu [17]

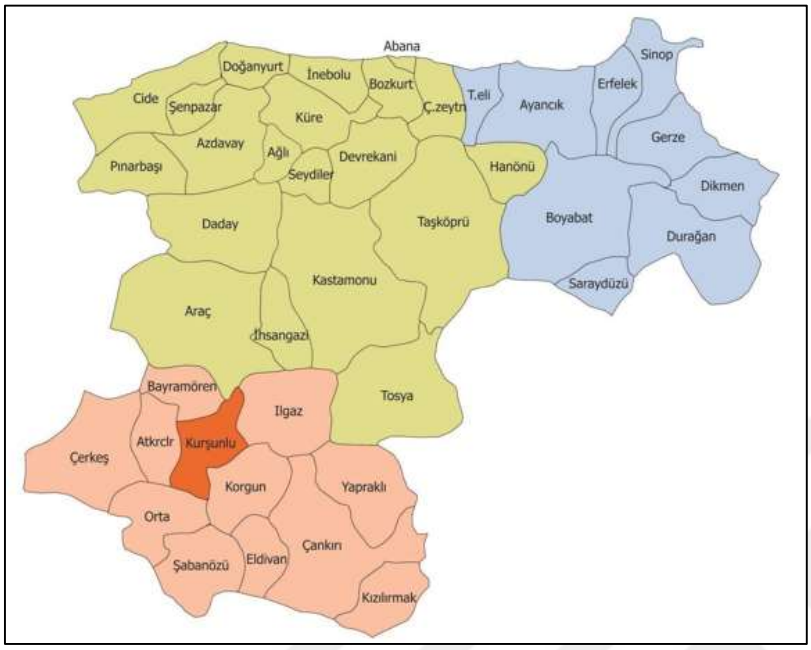

Resim 3.3. Çankırı ili topraklarının enlem ve boylam farkı değerleri [17]

3.1.2. Kurşunlu ilçesi coğrafi konumu

Kurşunlu ilçesi, Çankırı ilinin Karadeniz Bölgesi sınırları içinde geçit olarak yer almaktadır. Kuzeyi Bayramören ve Kastamonu, doğusu Ilgaz ve Korgun, güneyi Şabanözü ve Orta ile batısı yine Orta ile Atkaracalar ve Bayramören ilçeleriyle çevrili olan Kurşunlu'nun Çankırı'ya uzaklığı 90 kilometredir (Resim 3.4). İlçenin yüzölçümü 630 kilometre kare olup, rakımı 1 158 metredir. İlçenin topoğrafik yapısı çoğunlukla dağlık ve engebeli bir durum arz

eder. İlçenin üç tepe ile çevrelenmiştir. Bu tepeler arasında kalan düzlükte İlçe merkezi yer almaktadır. İlçe'nin doğu kısmı ise ovadır.

Resim 3.4. Kurşunlu ilçesinin konumu [18]

Arazi; genelde yayvan meyilli, seyrek ormanlıkla kaplı yamaç ve sırtlardan oluşmuştur. Bölgenin kuzey doğusu volkanik özellikte ve engebelidir. Sarp ve taşlık olduğundan tarıma elverişli değildir. Ortalama ilçe yüksekliği 1 158 metre civarındadır. Belli başlı yükseltileri ise, 1 763 metre ile Derviş Tepe, 1 682 metre ile Tuğkaya, 1 313 metre ile Çırdak'tır. İlçede Bulancak, Çardak ve Osman Göletleri mevcuttur [18].

İlçe merkezi neojene ait kil ve marnlarla, akarsu birikintilerinden oluşmuş bir saha üzerinde kurulmuştur. Güney yamaçları ise andezit ve tüflerden meydana gelmiştir. Kuzey Anadolu Fay (KAF) hattı üzerinde olan Kurşunlu'da deprem ihtimali fazladır. İlçe, arazi yapısına uygun olarak dağlıktır, kıraç alanlarda mera yönünden zengin, yer yer seyrek olsa da meşeliktir [18].

3.1.3. Bölgenin iklim ve bitki örtüsü

Çankırı'da genellikle İç Anadolu'ya özgü iklim görülmektedir. Merkez, Ilgaz ve Yapraklı İlçelerinde kışlar serin, yazlar ılık geçmektedir. Çerkeş ilçesinde ise kışlar soğuk, yazlar serin geçer. İlin en fazla yağış alan ilçesi Yapraklı'dır. Hemen hemen her mevsim yağışın

görüldüğü ilde ortalama yıllık yağış miktarı 392-538 (kg/m²) arasında değişmektedir. Güneye doğru inildikçe bitki örtüsünde değişim ve zayıflama gözlemlenir. Yapılan son araştırmalarda yaklaşık 2-3 yüzyıl öncesine değin il topraklarının, kimi tuzlu bölgeleri hariç olmak üzere, ormanlarla kaplı olduğu belirlenmiştir. Ne var ki genellikle tarla açmak maksadıyla yapılan bilinçsiz kesimler, hayvan otlatmada ormanlardan yararlanılmak istenmesi, müdahale imkânı olmayan orman yangınları ve iklim değişiklikleri yüzünden bu ormanların büyük bir bölümü yok olmuştur. İlin bütün bu yıkımdan sonra geriye kalan ormanları şunlardır; Elaman, Eğirova, Ovacık, Düvenlik, Ilısılık, Yapraklı, Sarıkaya, Karakaya ve Erikli Dağları ve çevresindedir. İldeki bitki örtüsünün üst florasını oluşturan iğne yapraklı ağaçlar, özellikle de karaçam, sarıçam, ardıç, meşe, ladin ve köknar gibi orman ağaçlarıyla ahlat ve kızılcık ağaçlarıdır. Ayrıca akarsular boyunca söğüt ve kavak ağaçları ile zengin meyve bahçelerine de rastlanmaktadır [19].

3.1.4. İlçeye genel bakış

Çankırı iline bağlı bir ilçelerden biri de Kurşunlu'dur. Uluslararası D100 karayolu ile bölünen Kurşunlu'nun kuzeyinde Bayramören ve Kastamonu ili, doğusunda Ilgaz,Korgun güneyinde Şabanözü ve Orta, batısında yine Orta, Atkaracalar ile Bayramören ilçeleri vardır (). Kurşunlu ilçesi Çankırı iline iki adet yol ile bağlanmaktadır. Çankırı iline mesafesi Ilgaz ilçesi üzerinden 83 kilometre; Korgun yolundan ise 53 kilometredir. Kurşunlu'nun ilçe olarak anılmaya başladığı tarih 1944 yılıdır [20].

Resim 3.5. Kurşunlu ilçesi uydu görüntüsü (Google Earth)

Eski zamanlarda Kurşunlu için; merkezinin ufak bir kale ve kalede bulunan kilisede ibadet etmek için toplanmış köylülerden oluşan küçük bir köy olduğundan bahsedilmektedir. Bizanslılar zamanında yapılmış olan, günümüzde Kurşunlu Kalesi yani "Andinata Kalesi" varlığını hala sürdürmektedir. Şehir öncelikle kale içerisinde kurulmuştur. Comartlar ve Yazır türk boyları, Bizanslılardan sonra bölgeye gelerek, buranın gelişmesi sağlamışlardır. Kurşunlu'nun (Karacaviran Köyü olarak bilinen) 17. yüzyıla kadar çalışmalara yansımayan yerleşim bölgesi olduğu Evliya Çelebinin seyahatnamesinden görülmektedir. 17. Yy'dan sonra, Ören, Comartlar, Aharcık, Ömer, Sülüklü ve Ebceler Köylerinin bir araya gelmesi ile Kurşunlu ilçesi meydana gelmiştir. [21].

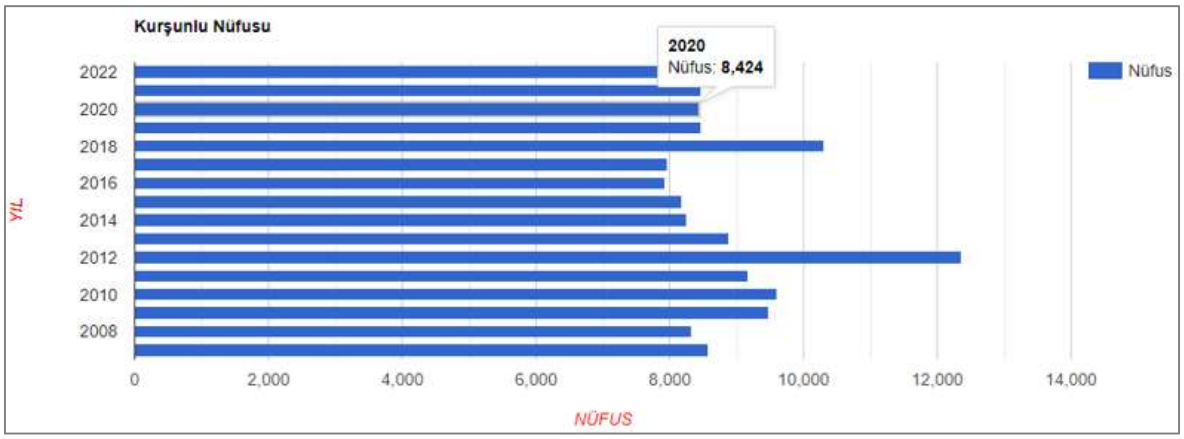
Kurşunlu ilçesi 1900'lerden günümüze kadar iki büyük deprem geçirmiştir. Bunlar; 26.11.1943 Tosya – Ladik Depremi ile 7.09.1953 Kurşunlu Depremleridir. Yaşanan depremler Kurşunlu'nun gelişmesinde olumsuz rol oynamıştır.

3.1.5. Sosyo-kültürel yapı

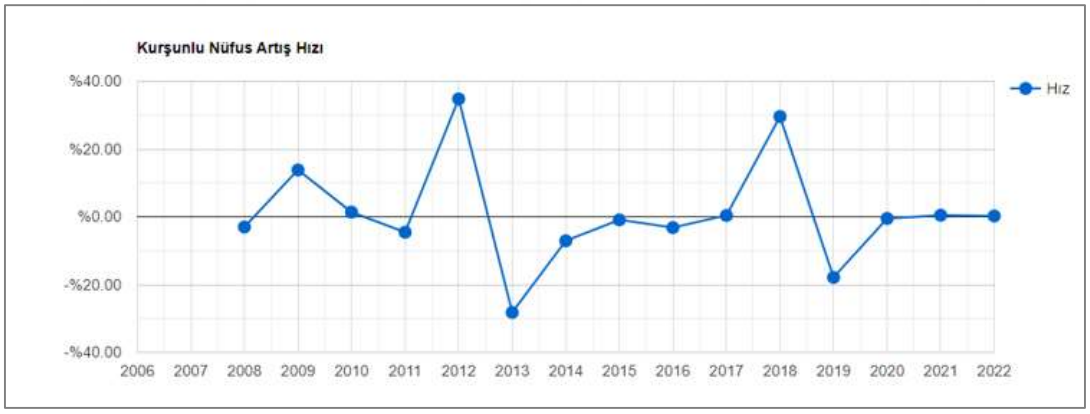
Nüfus

Kurşunlu için 2008- 2022 yıllarına ait, toplam nüfustaki değişmelerin gösterildiği çizelge aşağıda verilmiştir (Şekil 3.1). Kurşunlu'da nüfus 2008 ve 2012 yıllarında ani artışlar göstermiş olsa da, 2020-2022 yıllarında ki verilerini incelediğimizde, nüfusun tekrar 2008 yılı rakamlarına gerilediği görülmektedir (Şekil 3.2).

İşsizlik ve eğitim nedeni ile ilçeden göç edenler ile düşük doğurganlık seviyesi bölgede nüfusun azalmasının başlıca etkenleridir [22].

Şekil 3.1. Kurşunlu nüfus grafiği [22]

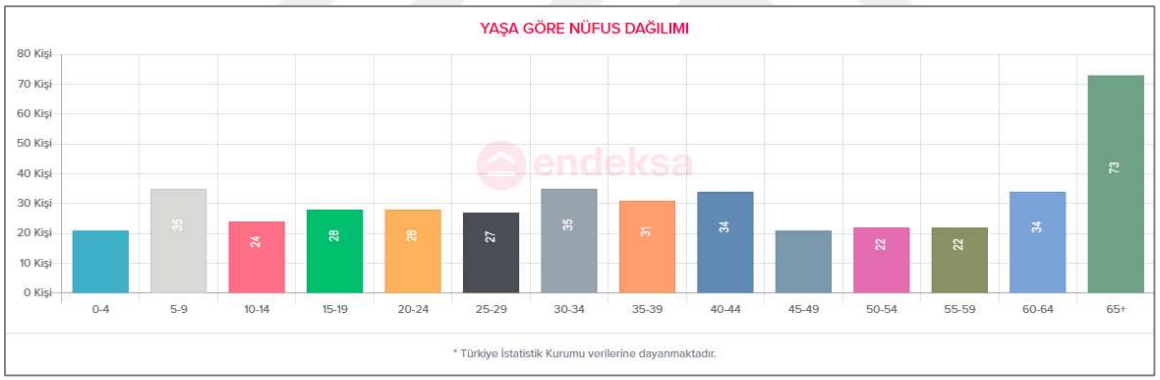

Şekil 3.2. Kurşunlu nüfus artış hızı [22]

Kalekapı mahallesinin nüfus yoğunluğu ve nüfusun genç-yaşlı, kadın-erkek olarak dağılım analizlerini gösterir grafik aşağıdadır (Şekil 3.3). Grafikleri incelediğimizde; tüm nüfusa oranla yaşlı nüfusunun %25, orta yaş grubuna ait nüfus yoğunluğunun %44, genç yaş nüfus yoğunluğunun ise %31 olduğunu görüyoruz (Şekil 3.4). Kadın-erkek yoğunluklarına bakıldığından, kadın nüfusu %53 iken erkek nüfusunun %47 olduğu görülmektedir. Grafiklerden edindiğimiz bilgilerle, Kurşunlu ilçesi Kalekapı mahallesinin nüfusunun nispeten genç ve orta yaş grubundan oluşması nedeni ile sosyo-kültürel faaliyetlerin ilçe için verimli sonuçlar doğurabileceğini düşünebiliriz.

Şekil 3.3. Kurşunlu Kalekapı mahallesi nüfus analizi [19]

Şekil 3.4. Kurşunlu Kalekapı mahallesi yaşa göre nüfus dağılım analizi [19]

Yıl	Kurşunlu Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2022	**8.484**	4.371	4.113
2021	**8.463**	4.322	4.141
2020	**8.424**	4.305	4.119
2019	**8.466**	4.360	4.106
2018	**10.307**	5.305	5.002
2017	**7.955**	4.131	3.824
2016	**7.921**	4.085	3.836
2015	**8.178**	4.174	4.004
2014	**8.251**	4.172	4.079
2013	**8.878**	4.474	4.404
2012	**12.364**	6.254	6.110
2011	**9.170**	4.696	4.474
2010	**9.606**	4.834	4.772
2009	**9.475**	4.741	4.734
2008	**8.322**	4.149	4.173
2007	**8.580**	4.271	4.309

Şekil 3.5. Yıllara göre nüfus dağılımı [22]

Eğitim

Okullaşma oranında önemli bir sıkıntı olmamasına rağmen, ilçede ki öğretmen sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Kurşunlu'nun genel olarak eğitimindeki bu sorunun giderilmesi, ilçenin zorunlu hizmet bölgesi olarak nitelendirilmesi ile engellenebilir. [21].

Şekil 3.6. Kurşunlu Kalekapı mahallesi sosyo-ekonomik statü analizi [19]

Şekil 3.7. Kurşunlu Kalekapı mahallesi sosyo-ekonomik statü analizi [19]

3.1.6. Bölgenin mimari dokusu

Anadolu'nun farklı yerlerinde mimari alanda farklı formların görülmesi, her bölgede hâkim olan yaşam tarzı-inanç sistemi-ekonomik şartlar gibi sebeplerden ileri gelmektedir. Çankırı ili ise Anadolu konut mimarisinin karakteristik özelliklerini genel olarak taşımaktadır. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Çankırı ili, tarihi, kültürü ve mimari yapıları ile oluşan mirasıyla önemli bir yerleşim yerlerindendir. Toplumun ve özelliklede toplumun aydın kesiminde bulunan aydınların en önemli görevleri arasında, çok sayıda medeniyetten günümüze ulaşan bu birikimin yaşatılması, korunarak bizden sonraki nesillere aktarılması, yer almaktadır [23].

Roma İmparatorluğu'nun başlangıç döneminde yaşayan meşhur coğrafyacı Strabon, Gangra'dan "küçük bir kasaba ve askeri bir kale" olarak bahsetmektedir. Burada bahsedilen kasaba, tarihi Gangra Kalesi'nin batı ve güney eteklerinde bugünkü koruma alanının içerisindeki mahalleleri kapsayan alan olmalıdır. Alan içerisinde özellikle cami bahçelerinde, mezarlarda ve hazirelerde devşirme malzeme olarak kullanılan Roma ve Bizans dönemlerine ait taş bloklar, sütunlar, sütun kaideleri ve başlıkları koruma alanının yerleşim tarihinin Roma Dönemine kadar uzandığını kanıtlayan maddi kalıntılarıdır [16].

Evliya Çelebi, Çankırı'nın kare şeklindeki kalesinin dışında dört bin kadar bağlık bahçelik konutlarının olduğundan, Cihannüma adlı eserinde Kâtip Çelebi ise kale dışındaki iki büyük cami ile çeşitli ağaçlarından yapılmış ve üzeri kiremitle örtülü konutlardan bahsetmektedir

[16]. Çankırı'da 16. yüzyılda mahalleler cami, mescit, han, hamam, medrese, mektep, pazaryeri, diğer işletmeleri ile tamamen Türk ve Müslüman olan nüfusuyla tam bir Türk-İslâm şehri görünümündedir [24]. 19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde Texier, Çankırı'da 1800 konutun bulunduğunu bildirmektedir.

Çankırı kentinin ilk yerleşim yeri, iki vadi arası olan Tatlı Çay Vadisi ile Acı Çay Vadisi arasında kurulmuştur [23]. Önceleri %15'lik eğim ile Tatlı çay vadisinin çevresine yerleşilirken sonrasında %30'un üzerinde eğime sahip olan Acı çay vadisinin etrafında yerleşilmeye başlanmıştır. Yerleşmenin en kuzeyinde eğim çok dikleşmekte ve yerleşim alanının 100 metre ilerisinde Çankırı Kalesi bulunmaktadır.

Çankırı ilinin sokakları incelendiğinde, kuzey kesimin dar sokakları ile eski dokuyu yansıttığı, güney kesiminde bulunan geniş sokakların ise yeni dokuyu oluşturduğu görülecektir. Eski doku alanındaki sokaklar ve meydanlar Resim 3.6'de de görüldüğü üzere genelde taş döşemedir ve günümüze kadar bu şekilde gelmeyi başarabilmişlerdir. Bu kesimde evlerin yerleşimleri, sokakların dar olması, evlerde zaman zaman görülen çıkmalar, sokaklara farklı bir görünüm kazandırmaktadır. Şehir merkezinin kuzeye yöneldiği bölgelerde yenilenen doku görülmektedir [23].

Resim 3.6. Geleneksel Çankırı evlerinin cephe görünüşü

20. yy. sonlarında, nüfusun artması, yerleşim alanının ise büyütülememesi nedeniyle konutlar birbirine yakın mesafelerde yerleştirilmiş ve bu nedenle sokak ve geçitlere taşan konut tipleri oluşmuştur. Bitişik nizamlı konutlar ile çıkmaz sokaklar bu durumun bir sonucurdur. Kentsel sit alanı içinde yer alan yapıların bir çoğu kendine özgü yöresel mimari özellikler taşımaktadır. Bu tarihi yapılar üzerinde gerçekleştirilen bilinçsiz onarımlar, miras paylaşımları gibi sebepler ile çokça değişikliğe uğramışlardır. Özgünlüğünü kaybetmeden bugüne kadar gelebilen yapıların bir kısmı yok olma tehlikesi altındadır [25].

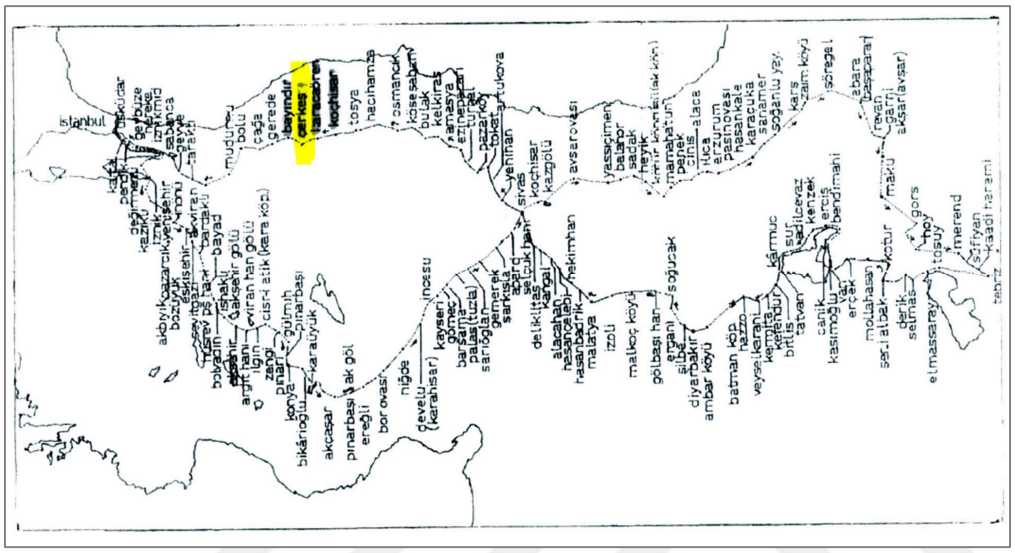
Çankırı Kentsel Sit Alanı, içindeki sivil mimarlık örneklerinin kentin fiziksel gelişme sürecinin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi ve bu dokudaki sivil mimarlık örneklerinin korunması amacı ile Gayrimenkul ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 9.6.1978 gün ve A -1204 sayılı karara esas, Kentsel Sit Alanı olarak belirlenmiş ve bu kapsamda 101 adet yapı "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı" olarak tescil edilmiştir [16]. Kentsel koruma alanı içerisinde bulunan ve bugüne kadar ayakta kalabilen tescilli konutların çoğunluğu 18. ve 19. yüzyıllara aittir [16].

3.2. Bölgenin Tarihsel Gelişimi

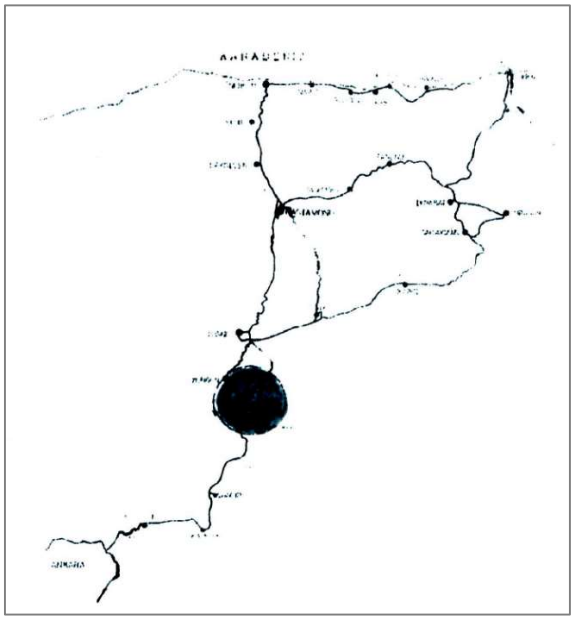
Çankırı'nın tarihi milattan önce 3000'li yıllara, eski Tunç çağına kadar uzamaktadır. O döneme ait çok fazla kazı çalışması yapılmamasına rağmen beş farklı noktada eski tunç çağına ait kalıntılara rastlanmıştır. M.Ö. 2000'li yıllarda Hitit İmparatorluğunun önemli yerleşim yerlerinden birisi de Çankırı ilidir. Deniz kavimleri göçü nedeniyle Hitit İmparatorluğu yıkılarak güneydoğuya doğru çekilmiştir. Hititlerden sonra Çankırı'ya Frigler hâkim olmuştur. Daha sonrasında sırasıyla Lidyalılar, Akhamenidler, Persler, Romalılar, Pontuslar, Bizanslar, Büyük Selçuklular ve Osmanlı devleti gibi birçok büyük uygarlığa ev sahipliği yapmıştır [26].

Anadolu'nun Asya ve Avrupa arasındaki stratejik önemi antik dönemden günümüze kadar devam etmektedir. Bu stratejik önemi sebebiyle birçok gezgin, sosyolog, arkeolog vb. bilimcinin -geçici de olsa- uğrak noktası olmuştur. Batıdan doğuya giden seyyahların, bir aksı da Anadolu'dan geçen tarihi İpek Yolu güzergâhını izleyerek; İstanbul, Gebze, Bolu, Kurşunlu, Çerkeş, Osmancık ve Gümüş'ü de yol güzergahı içerisinde Çankırı'yı da ziyaret ettikleri bilinmektedir (Resim 3.7). Çankırı ilinin, Anadolu'dan geçen ticaret yollarına göre konumunu incelemek, mimari olgularını da anlamak açısından önem arz etmektedir. Çankırı

ili, tarihi İpek yolunun Anadolu'dan geçen ana yol güzergâhında; ikincil yol olarak adlandırılan ve ana yol güzergahına kıyasla daha az işlek olan kuzey-güney ticaret yolunun geçtiği, yani Sinop-Ankara güzergâhını takip eden ikincil yol üzerinde yer almaktadır. Çankırı'nın böyle önemli bir yol güzergahı üzerinde bulunması; Sinop, Samsun ve Trabzon gibi liman şehirlerinin tarih içindeki ticarî iniş çıkışlarına bağlı kaldığını da kanıtlamaktadır.

Resim 3.7. IV. Murad' in Revan seferi menzilleri (1635) [27]

Resim 3.8. Kuzey İç Anadolu-Güney İç Karadeniz bölgesi ticaret yolları [28]

Çankırı ismini bugünkü Karatekin tepesinde yer alan Gangra Kalesi'nden aldığı düşünülmektedir. Selçuklu dönemi ve Osmanlı dönemlerinde Kengırı ya da Kângırı, daha

sonraları da halk arasında Çangırı veya Çengiri şeklinde isimlendirilen Çankırı, Anadolu'nun fethinde önemli görevler üstlenmiş olan Süleyman Şah'ın emirlerinden olduğu anlaşılan ve 'Kastamonu ve Sinop Fatihi' olarak da bilinen Karatekin tarafından fethedilmiştir. Başlangıçta Danişmetliler ile Bizanslılar arasında el değiştiren Çankırı bölgesi, XII. yüzyılın ortalarına doğru Anadolu Selçukluları'nın eline geçmiştir. Bundan sonra da sırasıyla Candaroğulları, Osmanlı ve İsfendiyaroğulları'nın egemenliğine geçen şehir, II. Murad (Doğum yılı / Ölüm yılı) devrinden itibaren Osmanlı hâkimiyetine girmiştir [29].

Eski kaynaklardan anlaşıldığına göre önemli sayılabilecek bir güzergâhta yer alan Çankırı ilinin çeşitli dönemlerde yol ağlarıyla önemli ticari merkezlere bağlandığı belirlenebilmektedir. Bunun en önemli belgelerinden birisi Çankırı-Ankara arasında yer alan, Ankara'nın 40 km kadar kuzeyinde, şimdiki Çubuk bendinin suları altında kalmış bulunan Abacılar Hanı'dır [30]. Ahmet Ali Bayhan, Fikri Salman, Adem Çelik'in "Çankırı Korgun-Kurşunlu Kervan Yolu Üzerine Tespitler" adlı araştırma yazılarında (2010) bu yol güzergâhı için şunları söylemektedirler [31];

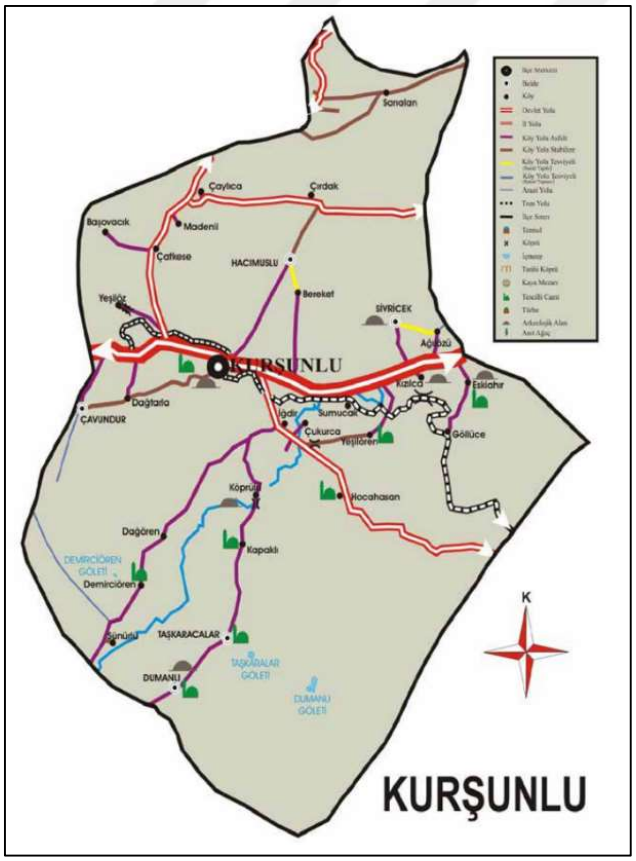
> "2006 yılı temmuz ayında Çankırı'nın Kurşunlu ilçesinde gerçekleştirdiğimiz yüzey araştırmasında biz de, bu yolu kuzeye doğru daha da geliştirecek yapı kalıntıları tespit ettik. Hoca Hasan Köyü sınırlarındaki bir han ile bir köprü, Çankırı'yı Korgun üzerinden Kurşunlu'ya bağlamaktadır. Şimdiye kadarki bilgilerimize göre bu güzergâhın ancak Osmanlılar zamanında aktif hale geldiğini düşünüyorduk."

1494-1566 yılları Kanuni Sultan Süleyman döneminde İstanbul ve Anadolu (İzmit-Bursa-Eskişehir-Ankara-Çankırı-Çorum-Amasya)'ya seyahat yapan Hans Dernschwam (1494-1568), gidiş ve dönüşünde Çankırı şehrine uğramıştır (1553-1555). 1057-1647 senesinde Evliya Çelebi Defterdârzâde Mehmet Paşa ile birlikte İstanbul'dan Erzurum'a giderken Kankır 'ya tabii Çerkeş Kasabası, Karacalar Karyesi ve Koçhisar Karyesi'ne uğramıştır [31].

Resim 3.9. Çankırı kalesi ve Çankırı şehri [32]

Karacaviran Köyü,tapu kayıtlarına göre önceleri Kurşunlu kadılığına bağlı olup, sonraları Ulumelan (Belenli) Kadılığına bağlanmıştır. 1882 yılında ise bucak merkezi olarak Çerkeş İlçesine, 1912 yılında da Ilgaz İlçesine bağlandıktan sonra 1944 yılında 4642 sayılı Kanunla İlçe statüsüne kavuşturularak bugünkü mülki bölünme içerisindeki yerini almıştır [33].

Resim 3.10. Kurşunlu İlçesi Kültür Envanteri [16]

Kurşunlu adının ilçeye kim tarafında, ne zaman verildiği kayıtlarda bulunmamaktadır. Anlatılanlara göre: Çavundur beldesinde bulunan termal su; metal açıdan ağır olduğu için "kurşun" gibi denilmiş ve Kurşunlu ilçesi de ismini buradan almıştır. Başka bir rivayette ise şöyle anlatılmaktadır; bölgeye gelen Oğuz Boyları, terk edilmiş halde bir kale, kilise ve köprü gördüler. Toprağın rengine bakarak bu bölgeye Karacivan adını verdiler [34].

Resim 3.11. Kurşunlu sokaklarından eski bir fotoğraf [33]

Resim 3.12. Kurşunlu eski sokak dokusu [33]

Resim 3.13. Kurşunlu günümüz sokaklarından drone ile çekim (A.Cinli) [33]

Resim 3.14. Han yapısının sokak dokusu içindeki yeri (A.Cinli) [33]

4. HAN YAPISININ FİZİKİ VE MİMARİ TANIMI

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından, Ankara 1 numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 07.03.2018 tarih ve 5295 sayılı toplu tescil kararı ile Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca yerinde tespiti yapılan, 188 ada 4 parseldeki tez araştırmasına konu olan yapının da içinde bulunduğu yapılar, 2863 sayılı kanunun 6. maddesi kapsamında kültür varlığı özelliği (mimari, estetik, mahalli, strüktürel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım tekniği, şekil bakımından özellik arz etmesi) taşıdığından korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Ek-1). Toplu tescil ek belgesinde, 188 ada 4 parselde bulunan yapının, koruma grubu statüsünün 1 ve yapı türünün de han olarak tescillenmiştir. (Ek-1).

188/4 tescilli parselde bulunan han yapısı, bugün ki Kurşunlu yerleşkesinin merkezinde konumlanmaktadır. Yapı hakkında yapılan araştırmalarda, yapının eski zamanlarına ilişkin çok fazla bilgi ve belgelere ulaşılamamıştır. Yapı sahibi Sadık Demirhan, nesillerdir ailesine ait olan yapı hakkında bildiklerini, yapının hatırladığı özgün halini anlatmış ve binanın ön cephesine ait fotoğrafları çalışmaya yarımcı olmak adına paylaşmıştır (Resim 4.1). Yapı sahibinin anlatımına göre;

> "Muhdes yapılaşmanın olduğu kuzey kısımda, aslında avlu duvarları ile çevrili, atların bağlandığı bir alan vardı, ön cepheden (şimdiki nalbur dükkânının bulunduğu kısım) bu ahıra girilen 2 kanatlı geniş bir ahşap kapı, bu ahşap kapının yanında üst kata çıkan ana merdiveni karşılayan (merdiven yok olmuş olsa da merdiven boşluğu birinci kattan anlaşılabilmektedir), misafir girişi için kullanılan ahşap tek kanatlı bir kapı bulunmaktaydı. Ön cephede bulunan mevcut giriş ve doğramaların ebatlarında ve yerinde değişiklik yapılmadı, zamanla yıpranan ahşap malzemeli, kapı ve pencereler, ısı yalıtımlı ve pimapen doğramalar ile değiştirilerek, iç kısma bir rüzgârlık eklenmiştir."

Ön cephede çekilmiş çocukluk dönemine ait bina fotoğraflarını bilgi amaçlı olarak paylaşmıştır (Resim 4.1).

Resim 4.1. Yapı sahibi Sadık Demirhan ve babası yapı önünde çekilmiş bir fotoğrafı

Yapı; zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Ön cepheden, yapı yüksekliği mevcut kaldırım üzerinden saçak altına kadar ortalama 5,5m okunmaktadır.

Zemin kat, çok sayıda eklenti ve değişikliğe uğrayarak, özgünlüğünü büyük oranda kaybetmiştir. Zemin katın bir kısmı, uzun süredir eklenti yapıları ile beraber kahvehane olarak işletilmiş ve yakın bir dönemde mal sahibinin burayı işletebilecek zamanı kalmadığından, yapı son kullanım halinde boş bırakılmıştır. Zemin kat ön cephesinde küçük bir dükkân, kiracı tarafından, hala nalbur olarak işletilmektedir.

Birinci kat, kata çıkan merdivenlerin yok olması sayesinde, ulaşım zorluğu nedeni ile korunabilmiş ve yapısal özgünlüğü büyük ölçüde günümüze ulaşabilmiştir. Birinci kat, sofa ve çevresini L şeklinde saran odalar grubundan oluşmaktadır. Sofayı karşılayan oda, başodasıdır ve bu odanın ahşap tavan kaplaması, kattaki diğer ahşap tavan kaplamalarından farklılaşarak, daha ince ve özenli bir detayda çalışılmıştır. Başodasında, diğer odalarda bulunmayan şerbetlik bulunmaktadır.

Yapının restorasyon ve yeniden işlevlendirme önerisinin hazırlanabilmesi için öncelikle mevcut durumunun tespiti gerekmektedir. Gerekli araştırmanın yapılabilmesi için Ankara Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulundan yapının tescil durumu onaylanmış, yapıya ait herhangi bir projenin olmadığı bilgisine erişilmiştir. Sonrasında grafik belgeleme aşamasına geçilmiştir.

Yapının grafik belgeleme işlemi, arazi çalışmaları öncesi yapılan ön incelemede hazırlanan taslak çizimler ile başlamıştır. Hazırlanan taslak çizimler üzerinden, lazer tarama yöntemi ile plan düzlemi ve kesit düzleminde mimari yapının ölçümleri alınarak eskiz üzerine numaralar ile kodlanmıştır. Detaylar için ilave çizim altlıkları oluşturularak, mimari yapı elemanları şerit metre yardımı ile sürekli ölçü sisteminde okunmuş, alınan ölçüler taslak çizimler üzerine kaydedilmiştir. Malzemeler ve bozulmalar ile ilgili veriler taslaklara not edilmiş, uygun açıdan fotoğrafları ve videoları çekilmiştir. Çekim işlemi için güvenlik sebebiyle çevredeki binalara girilememiş, cepheler dar sokaklara baktığı için fotoğraflama parçalı olarak yapılmıştır.

188 Ada 4 parselde bulunan tescilli binanın ölçüm işleminde 2 adet şerit metre (5metre ve 20metre), lazer metre, blok not (milimetrik), fotoğraf makinası ve bir adet Leica TS 06 Plus markalı total station kullanılmıştır. Ölçümler lazer okuma ile yapılmıştır.

Çizimler ve analizler için Autocad yazılımı kullanılmıştır. Rölöve çizimi tamamlandığında eldeki veriler ile değişme ve bozulma analizleri, iç ve dış analizler de rölöve üzerine işlenmiş, tamamlanmıştır.

4.1. Rölöve

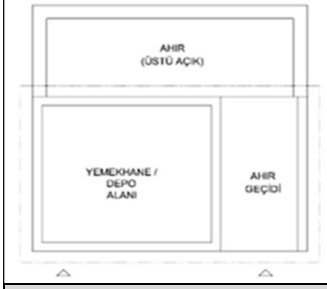
188/4 Ada/parsel de bulunan tescilli Çarşı Han Yapısı'nın, mevcut durumunu belgeleyen, rölöve çizimleri Autocad yazılımı ile hazırlanmıştır. Rölöve çizimleri sırasıyla; vaziyet (yerleşim) planı, kat planları, yansıtılmış tavan planları, kesitler, görünüşler, detaylar olarak sonraki sayfalarda sunulmuştur (Ek-3). Yapılan belgelemeler, bir sonra ki aşama için altlık olarak kullanılmış ve sırasıyla malzeme analizi paftaları (Ek-4), değişim ve bozulma analizleri (Ek-5) ilgili çizimler üzerinden oluşturulmuştur.

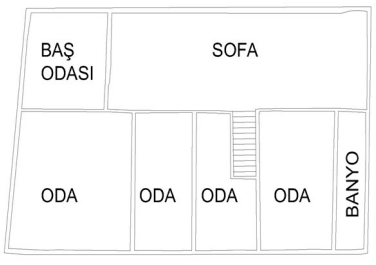
4.1.1. Yapının tanımsal analizi

Tescilli han yapısının tanımlanması, rölöve çizimindeki veriler ile beraber, yapı ile ilgili yerinde yapılan tespit ve analizlere dayanılarak beş alt başlık altında yapılacaktır. Genel tanımlama, dış tanımlama, iç tanımlama (zemin kat ve birinci kat olarak), yapısal elemanlar ve mimari yapı elemanları olarak yapısal analiz alt bölümlere ayrılmıştır. Genel tanımlama; yapının konumu, ulaşımı, mevcut durumu, yapım biçimi ve malzemeleri hakkında genel bir bilgi içermektedir. Dış tanımlama; sokaktan görebildiğimiz üç cephe ve bitişik nizamdan dolayı zemin kat seviyesinde saf dışı kalan bir cephe hakkında malzeme, mevcut durum, mimari elemanlar ve değişim-bozulma gibi bilgileri kapsamaktadır. İç tanımlama; numaralandırılmış mahallerin malzeme, boyutlar ve mimari elemanlar özelinde tanımlandığı ve birbiri ile ilişkisinin değerlendirildiği bilgilerden oluşmaktadır. Yapısal elemanlar bölümünde, yapının görünebilen taşıyıcı sistemi incelenmektedir. Mimari elemanlar başlığı altında; kapı, pencere, merdiven, tavan kaplamaları ve raf ögesinin mevcut durumları değerlendirilmiştir. Yapının fiziksel durum tespiti bölümünde ise değişim ve bozulma analizlerine dayanılarak, yapısal durum incelenmiştir.

4.1.2. Genel tanımlama

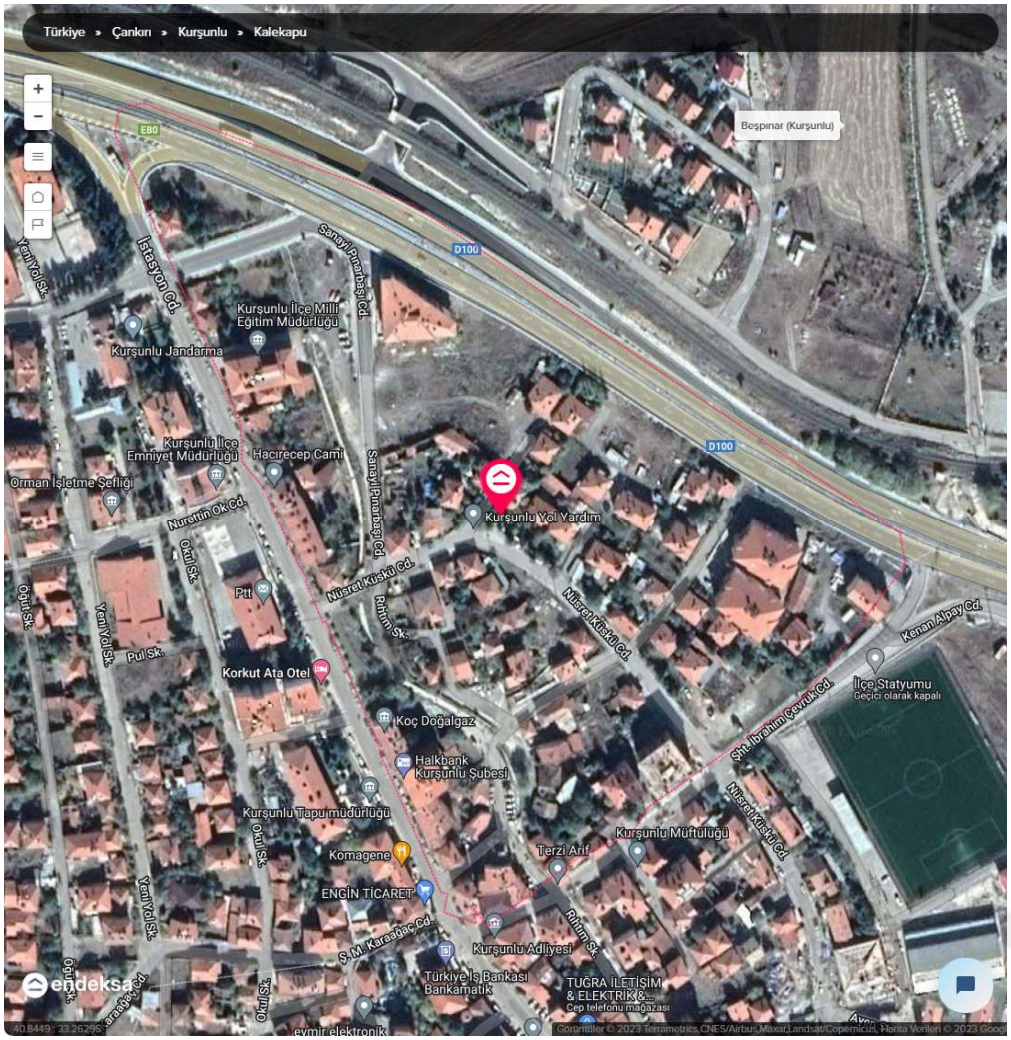
Çarşı Han yapısı, Çankırı ili, Kurşunlu ilçesi, Kalekapı mahallesi, Çarşı içi mevkii,188 ada 4 parsel de bulunmaktadır. Arsa alanı 240,63 metrekaredir. Yapı, Şehit İbrahim Çevrük caddesi üzerinde, ana yol güzergâhı olan İstasyon caddesine birleşen köşede konumlanmaktadır (Resim 4.2). Tapu kaydında yapının niteliği Ahşap otel + Kahvehane+ Samanlık olarak belirtilmiştir (Ek-2). Yapı ile ilgili olarak geçmiş dönem kayıtlarına ulaşılamamıştır. Geç dönem şehir içi çarşı hanlarından olduğu düşünüldüğünden, yapının 19.yy'ın son çeyreğinde inşa edildiği tahmin edilmektedir.

Zemin kat plan şeması	Birinci kat plan şeması

Şekil 4.1. Han yapısının mevcut plan şeması

Resim 4.2. Kalekapı mahallesi uydu görüntüsü [35]

Resim 4.3. Han yapısı drone görüntüsü, A.Cinli, 2021 [33]

Yapı, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır, bodrum katı bulunmamaktadır. Yapının mevcut kullanımından kaynaklı olarak, yapıda birden fazla giriş bulunmaktadır. Kahvehane ve dükkân girişleri ön cephede bulunurken, yapının üst katına çıkabildiğimiz, geçici merdivene ulaşılan kısmın girişi sağ yan cephede bulunmaktadır. Çevresi, üç cepheden komşu binalar ile çevrilmiştir. Her ne kadar komşu binalar, iki yan cephede bitişik nizamda olmasa da, binalar arasında ki mesafe batı (sol yan cephe) cephesinde ancak bir kişinin geçebileceği kadar dar ve engeller nedeni ile ulaşılamaz durumdadır. Doğu (sağ yan cephe) cephesinde ise batı (sol yan cephe) cephesine nispeten daha geniş bir koridor bulunmaktadır. Zaten üst kata ve depo eklentisine ulaşabilmek için burada ki alana ihtiyaç duyulmuştur. Kuzey cephesinde, komşu bina ile han yapısı arasında geç dönem yapılan niteliksiz yapılaşma nedeni ile arka cepheye ulaşım sağlanamamaktadır. Zemin kat oturumu, eklenti mahalleri ile birlikte 207,07 metrekaredir. Zemin kat seviyesindeki girilemeyen depo kullanımı amaçlı ilave yapısının alanı 10,75 metrekaredir. Birinci kat ise ortalama 14,50m x 8,85m ebatlarında ve 126,63 metrekare alana sahip dikdörtgen geometride inşa edilmiştir. Zemin katta, cephe duvarları yığma taş duvar tekniğinde örülmüştür. Eklenti nedeni ile değiştirilen cephe duvarları ve iç mekân duvarlarında geç dönem yapı malzemesi olan delikli tuğla kullanıldığı görülmektedir. Birinci kat çoğunlukla ahşap çatkılı kerpiç dolgulu duvarlardan oluşmakla birlikte, bazı duvarlar bağdadi duvar tekniği ile örülmüştür.

4.1.3. Dış tanımlama

Bu bölümde; yapının güney (ön cephe), doğu (sağ yan cephe), batı (sol yan cephe) cepheleri ve çatı hakkında belgelemelere ve görsel dayanaklara esas bilgiler verilecektir. Yapının geç dönem bitişik nizam eklentisi nedeni ile ölçülemeyen kuzey cephesi ile ilgili bilgi verilemeyecektir. Dış tanımlama sırasıyla güney cephesi (ön cephe), doğu cephesi (sağ yan cephe), batı cephesi (sol yan cephe) ve çatı alt başlıklarını ile anlatılacaktır.

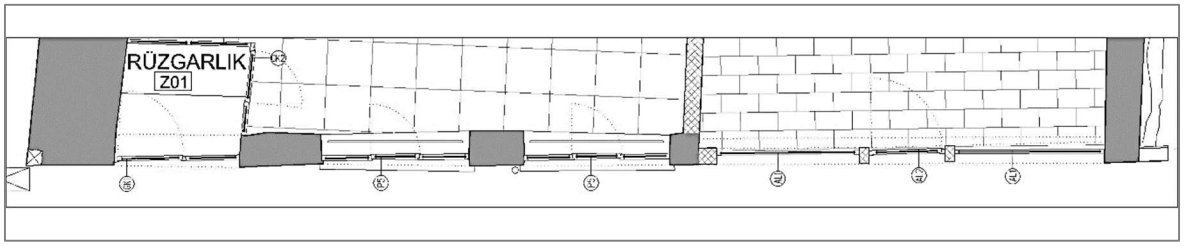
<u>Güney cephesi (Ön cephe)</u>

Han yapısının ön cephe yüksekliği mevcut kaldırım kotundan saçak altı kotu hizasına kadar ortalama 5,50m'dir. Zemin kat ve birinci kat seviyelerinin algılanmasını sağlayan ahşap bir kayıtla adeta yapı yatayda ikiye bölmüştür (Resim 4.4 - Resim 4.3). Ahşap kayıt üzerinde ki boya yer yer dökülmüş ve bozulmuş durumdadır. Cephe elemanları ve cephe kaplama malzemesi özgünlüğünü koruyamamış da olsa, cephe elemanlarının geometrileri büyük

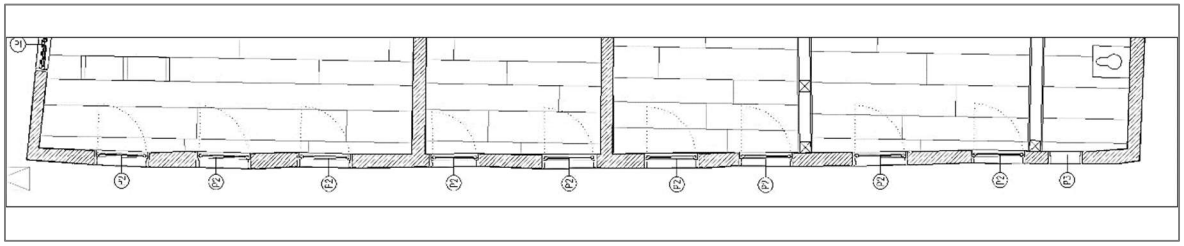
oranda korunarak, günümüze ulaşabilmiştir. Ön cephe mevcut durumda sıva üzeri mavi boyalıdır. Ön cephe de zamanla, orta aksta sehim oluşmuştur.

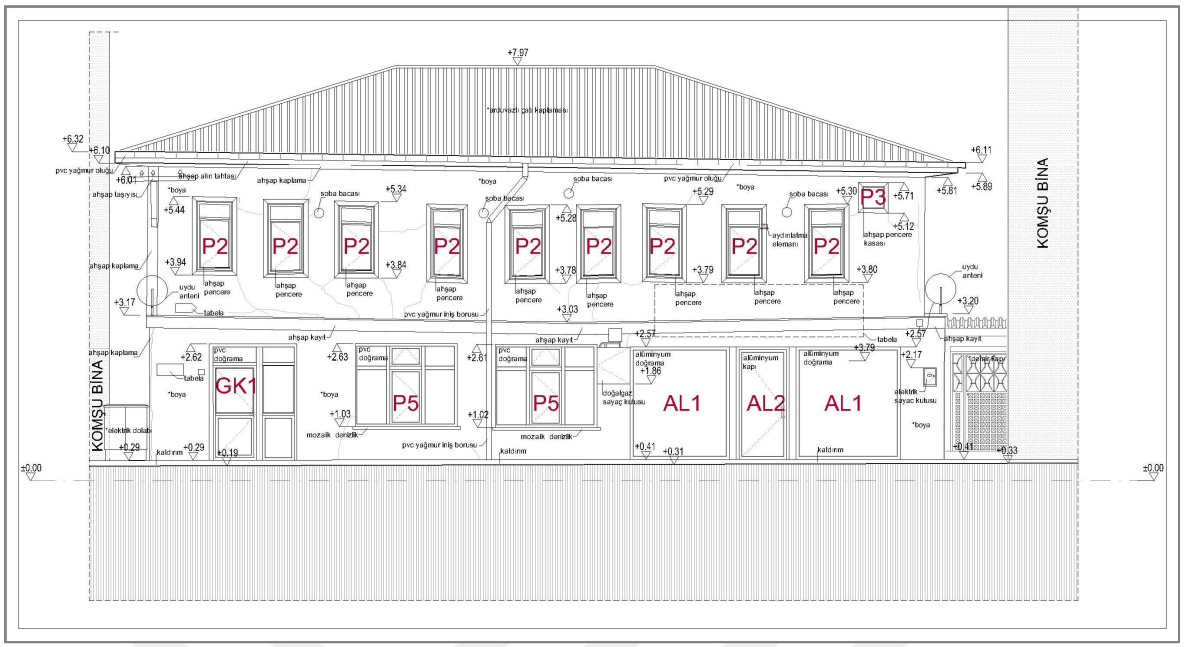
Resim 4.4. Ön cephe (güney) fotoğrafı-1

Resim 4.5. Zemin kat ön cephe doğrama pozları

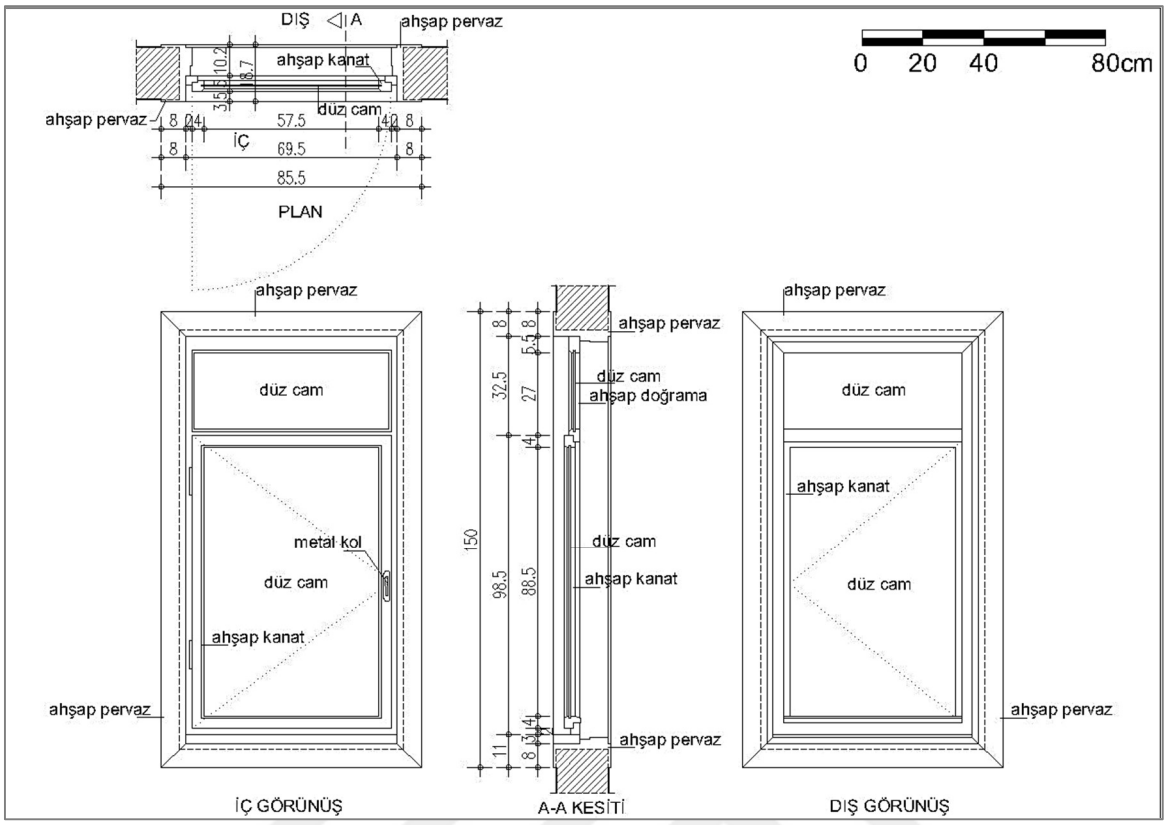

Resim 4.6. Birinci kat ön cephe doğrama pozları

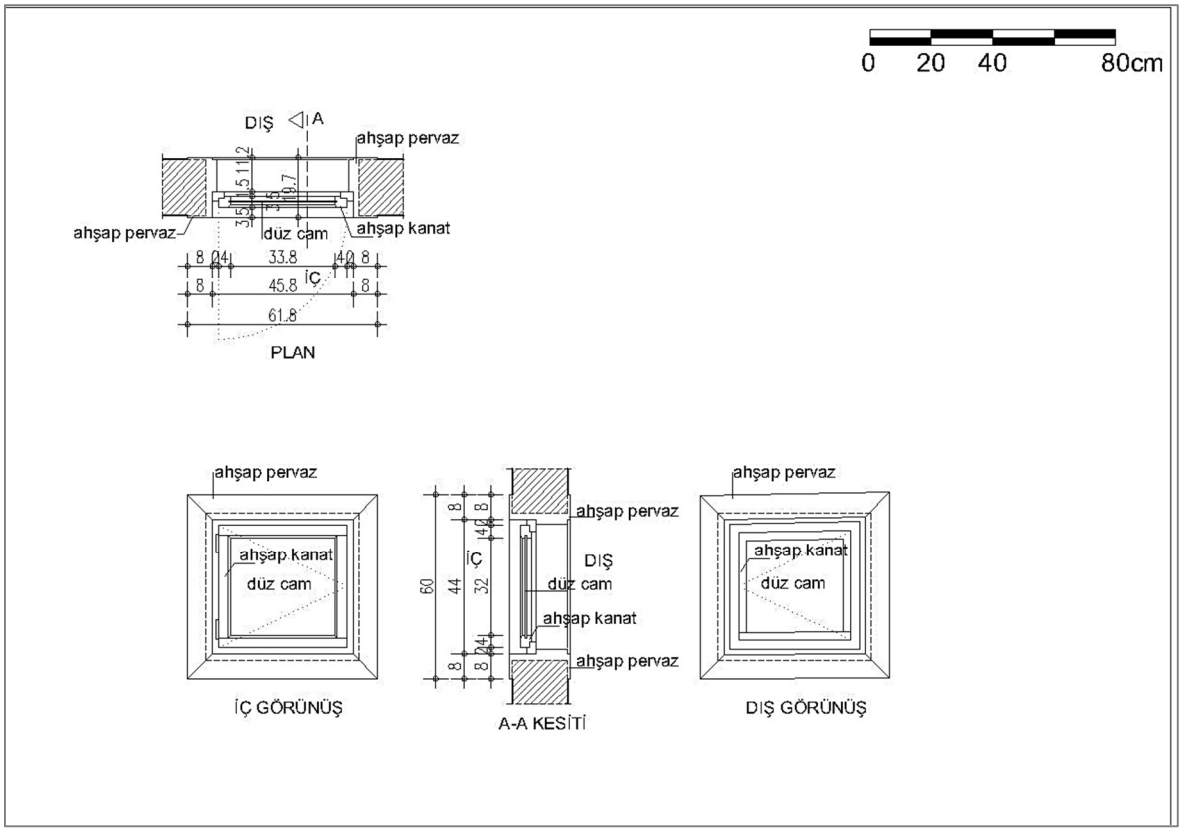

Resim 4.7. Ön (Güney) cephe rölöve çizimi doğrama pozları

Zemin kat hizasında, PVC doğramalı kahvehane giriş kapısı (GK1), iki adet PVC doğramalı pencere (P5) ve devamında mevcut dükkân girişi için ilave edilmiş alüminyum doğrama (AL-1/AL-2) bulunmaktadır. Birinci kat hizasında 9 adet ahşap pencere (P2) ve 1 adet pencereye (P3) ait ahşap pencere pervazı bulunmaktadır. 1/2 oranında geometriye sahip oda pencerelerinin pervazları özgündür ancak pencerelerin sabit ve hareketli kanat kısımlarının geç dönemde değiştirilmiş olduğu, yapı içerisinde ki mevcut pencerelerden ve ahşap malzeme detayından anlaşılabilmektedir. Wc + Banyo mahallindeki pencerenin kanat kısmı yok olmuş ancak özgün ahşap pencere pervazı günümüze ulaşabilmiştir.

Resim 4.8. P2 pencere detayı

Resim 4.9. P3 Pencere detayı

Cephe üzerinde, sonradan açılmış soba bacaları için boşluklar ve soba baca boruları görülmektedir. Düzensiz ve farklı kotlarda bulunan soba bacalarının da özgün olmadığını ve geç dönemde ilave edildiklerini söylemek mümkündür. Bina ön cephe saçağına geç dönem ilave edilen PVC yağmur oluğu, bina cephesi ortalarında tek bir PVC yağmur iniş borusu ile çatıda ki suyu toplayarak, kaldırım üzerine serbest şekilde bırakmaktadır. Cephe üzerine çok sayıda niteliksiz ekipman montajı yapılmıştır (çanak antenler, doğalgaz sayaç kutusu, elektrik kutusu, dükkân tabelası, sokak tabelaları, aydınlatma ekipmanı vb.).

Resim 4.10. Kahvehane girişi

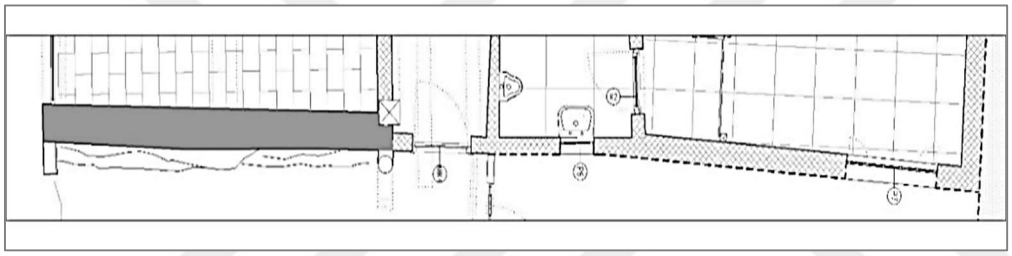

Resim 4.11. Dükkân girişi

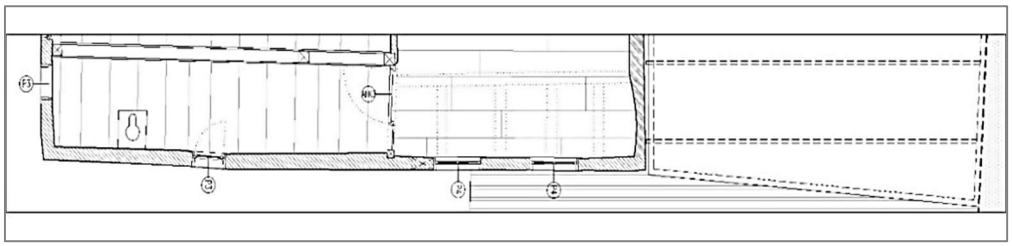
Doğu cephesi (Sağ yan cephe)

Sağ yan (doğu) cepheye dar bir koridordan ulaşabildiğimiz için bu cepheye ait resimler parçalı olarak, tüm cephe özelliğini yansıtacak şekilde verilmiştir. Cepheyi zemin kat ve birinci kat hizasından ayıran ahşap kiriş cephe yüzeyinden okunur durumdadır, kiriş üzerinde herhangi bir kaplama bulunmamaktadır. Bu cephede, birinci kat hizasında kısmi duvar kayıpları mevcuttur. Bu boşluklar kimi yerlerde ahşap kaplama tahtaları ile kapatılmaya çalışılmış (Resim 4.14), kimi yerlerde ise boşluklar açıkta bırakılmıştır (Resim

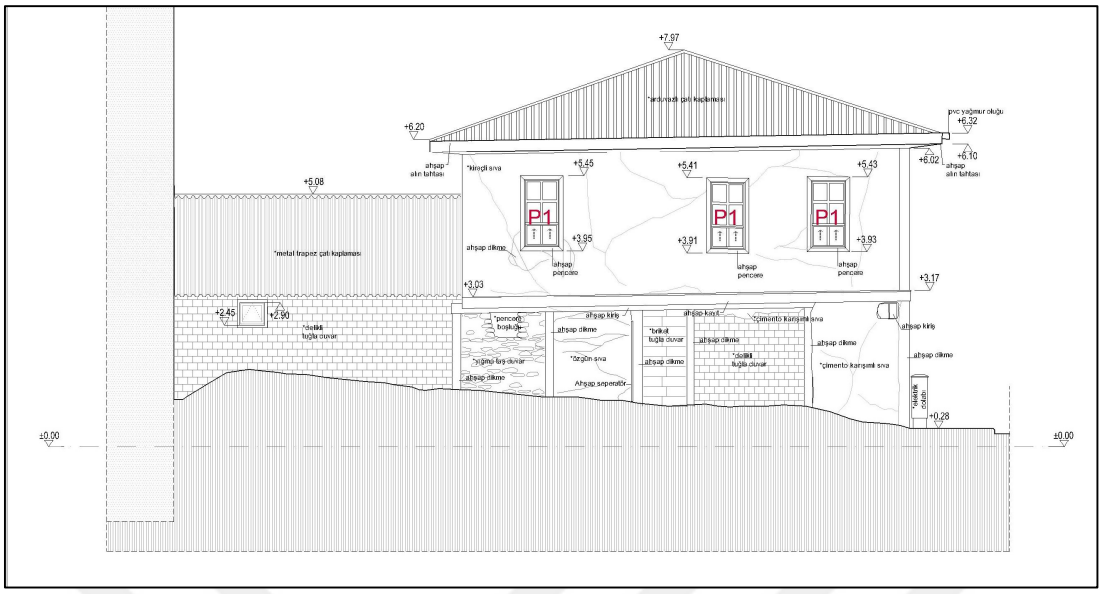
4.15). Zemin kat duvarları özgün yapı sınırında taş duvar üzeri sıvalıdır. Taş duvar yerden 60cm yüksekliğe kadar, kabayonu taş ile cephe hizasından dışarıya taşacak şekilde örülmüştür ve açıktadır (Resim 4.20). Taş duvarın bittiği hizadan delikli tuğla duvar üzeri niteliksiz sıva imalatı devam etmektedir. Birinci kat ahşap çatkılı kerpiç tuğlalı duvar örgüsü taşıyıcıları yer yer cephe yüzeyinde açığa çıkmaktadır. Cephe yüzeyinde kireçli sıva bulunmaktadır. Zemin kat seviyesinde, üst kata erişim için kullanılan geçici merdivenin bulunduğu, ahır kısmına yapılmış geçici ahşap kapı (AHK4) bulunmaktadır. Ahşap kapının malzemesi, ebatları ve detayı bu yapıya ait olmadığının açıkça göstergesidir ve geç dönemde eklenen duvar örgüsü ile farklı bir yapıdan çıkarılarak, bu ilave cephe yüzeyine uydurulmaya çalışılmıştır. Birinci kat hizasında sırası ile 1 adet wc + banyo ahşap penceresi (P3) ve 2 adet kare formuna yakın oranlarda sabit ahşap pencere (P4) bulunmaktadır (Resim 4.14).

Resim 4.12. Doğu cephesi zemin kat doğrama pozları

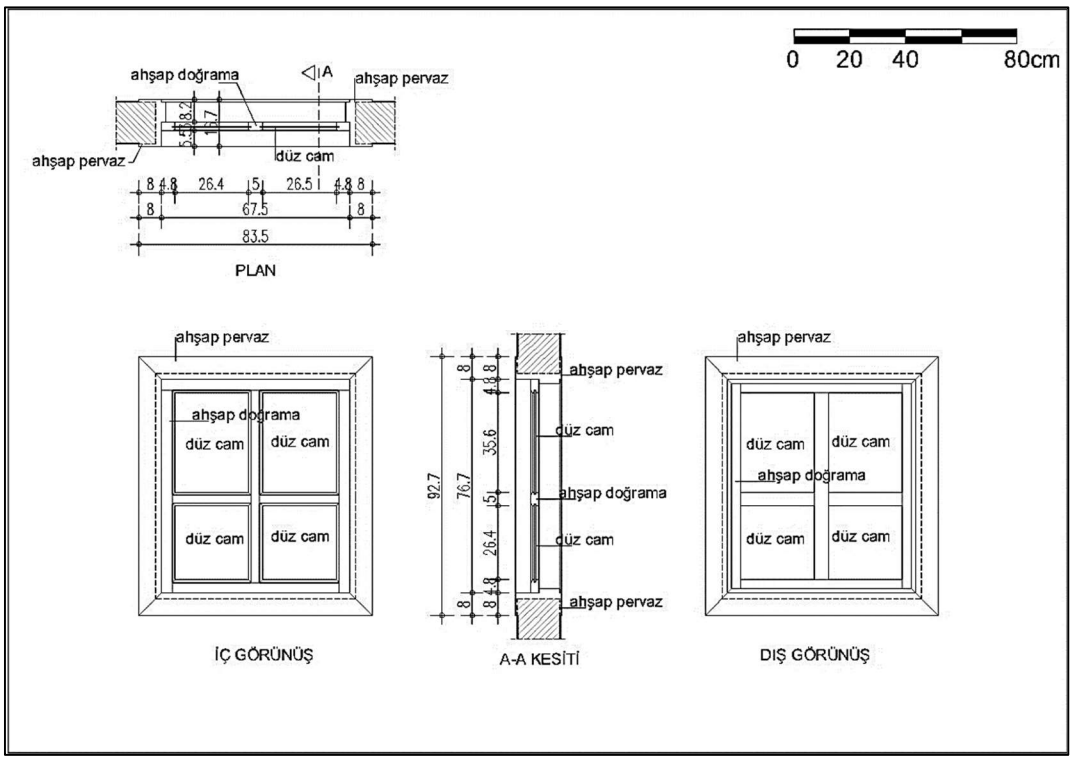

Resim 4.13. Doğu cephesi birinci kat doğrama pozları

Resim 4.14. Sağ yan (Doğu) cephe rölöve çizimi doğrama pozları

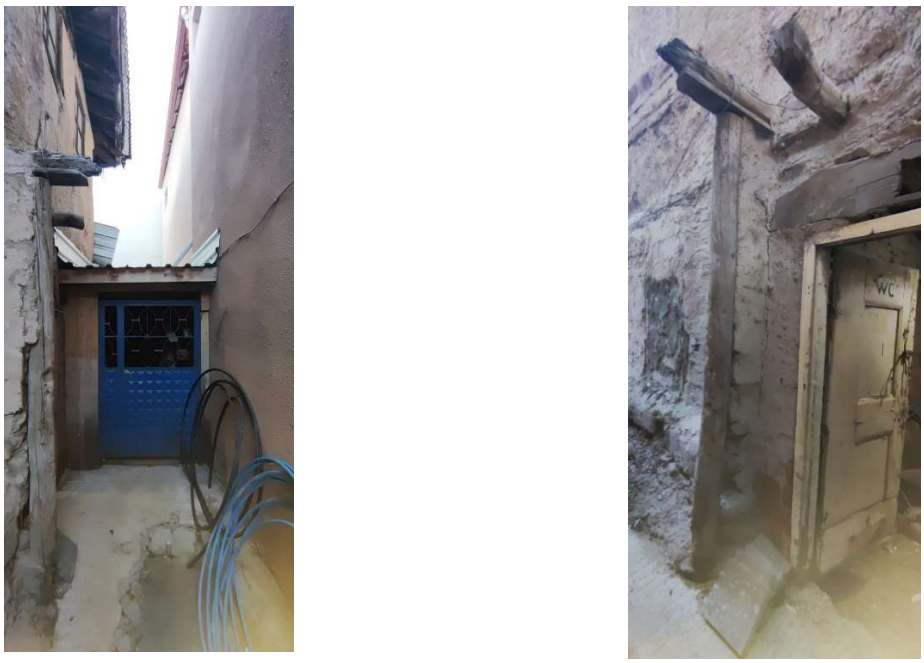
Ahşap pencere malzemelerinde zamanla oluşmuş eskime, bozulma ve malzeme kayıpları vardır. Bu cephe hattında bulunan saçak altı ahşap kaplama kısmi olarak yok olmuştur ve bu nedenle saçak altındaki ahşap mertek, kaplama açığa çıktığından, malzeme altı konstrüksiyon gözle görülür durumdadır (Resim 4.16). Yağmur oluğu ve yağmur iniş borusu hakkında cephe üzerinden okunabilen izler görülememiştir.

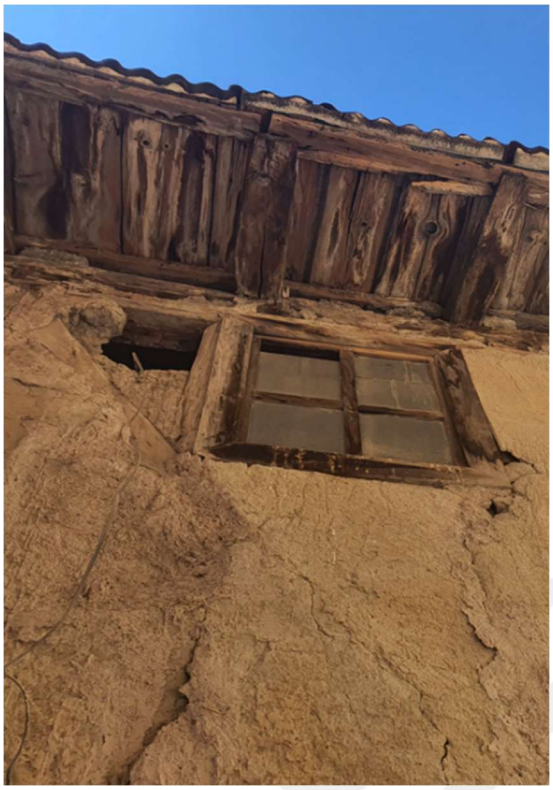
Resim 4.15. P3 Pencere detayı

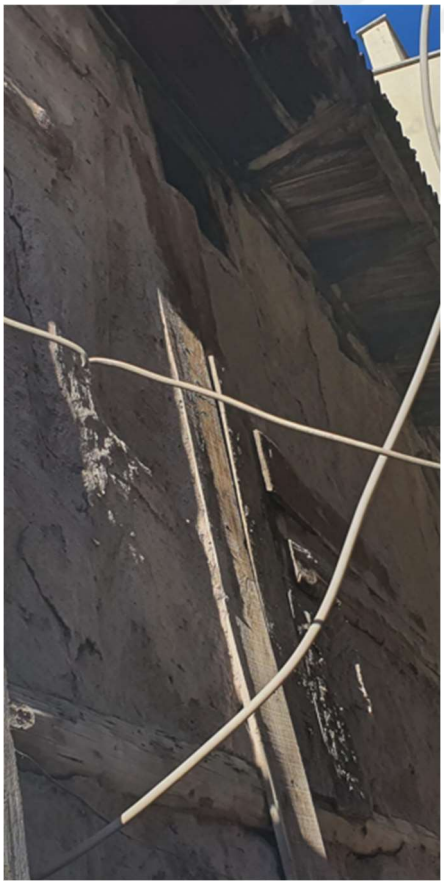
Resim 4.16. Sağ yan (doğu) cephe fotoğrafları

Resim 4.17. Sağ yan (doğu) cephe genel görünümü ve bina girişi

Resim 4.18. Sağ yan cephe malzeme kaybı

Resim 4.19. Sağ yan cephe malzeme kaybı üzeri ahşap kaplama

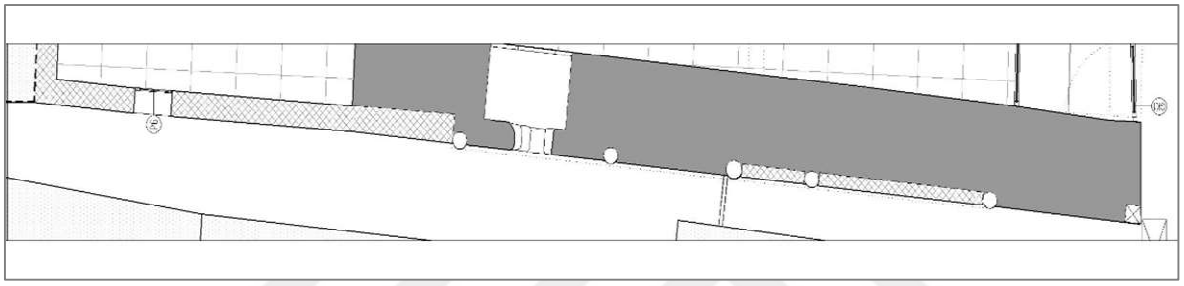

Resim 4.20. Sağ yan cephe kabayonu duvar fotoğrafları

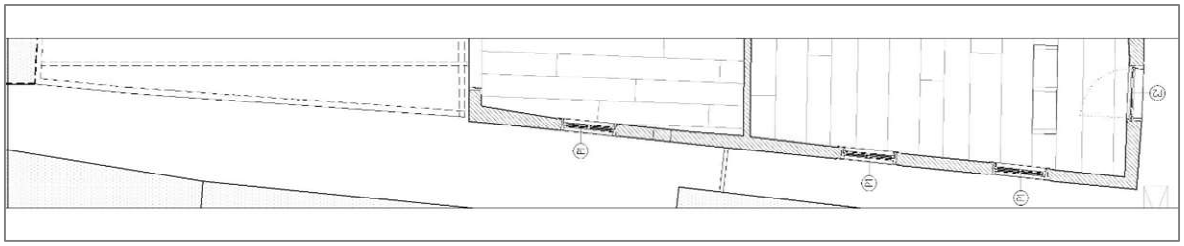
Batı cephesi (Sol yan cephe)

Sol yan cephe, mevcut durumda belki de zaman içerisinde geçirdiği onarımlar ve eklentiler nedeni ile yapının en karmaşık sistemlerinin bir arada bulunduğu ve erişilmesi en zor olan cephesidir. Yapı ile komşu yapı cephesi arasında bulunan, yaklaşık 60cm genişliğinde ki mesafe, cephenin fotoğraflanması konusunda olumsuz sonuçlar doğurmuş, saha ölçümleri sırasında yoğun bir çalışmayı gerektirmiştir (Resim 4.25). Sol yan cepheye ait fotoğraflar, çalışmaya parçalı olarak, cephe doku ve detayını anlatabilecek nitelikte eklenmiştir (Resim 4.27, Resim 4.29). Cephenin tamamının tek fotoğraf karesine alınamaması nedeni ile rölöve de çizilen cephe çizimi, cepheyi algılamakta yardımcı olacaktır (Resim 4.25). Sol yan cephe ile kuzey bölgesinde ki niteliksiz ek olan yapının batı cephe yüzeyi özgün yapı yüzeyi ile hem yüz devam etmektedir. Ek yapı tek katlı iken çarşı han yapısının özgün sınırları içerisinde kalan bölümü iki kat yüksekliğinde okunabilmektedir. Ön cephede bulunan ve zemin kat ile birinci katı yatayda birbirinden ayıran ahşap kayıt, ön cephe ile aynı detay da bu cephede de devam etmektedir. Zemin kat seviyesinde, özgün yapı hattı içerisinde kalan bölümde, ön cepheden arka cepheye doğru ilerlerken sırasıyla; sıvalı taş duvar, dairesel kesitli özgün ahşap dikme, delikli tuğla cephe onarımı, dairesel kesitli özgün iki ahşap dikme arası bims tuğla dolgusu, taş duvar üzeri sıvalı duvar, ahşap kesitli özgün ahşap dikme, kabayonu taş duvar örgüsü ve dairesel kesitli özgün ahşap dikme ile karşılaşılmaktadır. Bims tuğla ile doldurulan özgün ahşap dikmeler arası mesafe 89cm'dir ve bu mesafe bir kapı boşluğunun doldurulmuş olabileceğini düşündürmektedir. Kabayonu taş duvar üzerinde bırakılmış, kaba hatlara sahip bir boşluk bulunmaktadır (Resim 4.30). Bu boşluk mekân içerisinden izlendiğinde, suntalarla kapatılarak ortasına havalandırma fanı konulduğu görülmektedir. Özgün bina hattının bitişi ile beraber, eklenti yapının çıplak delikli tuğla

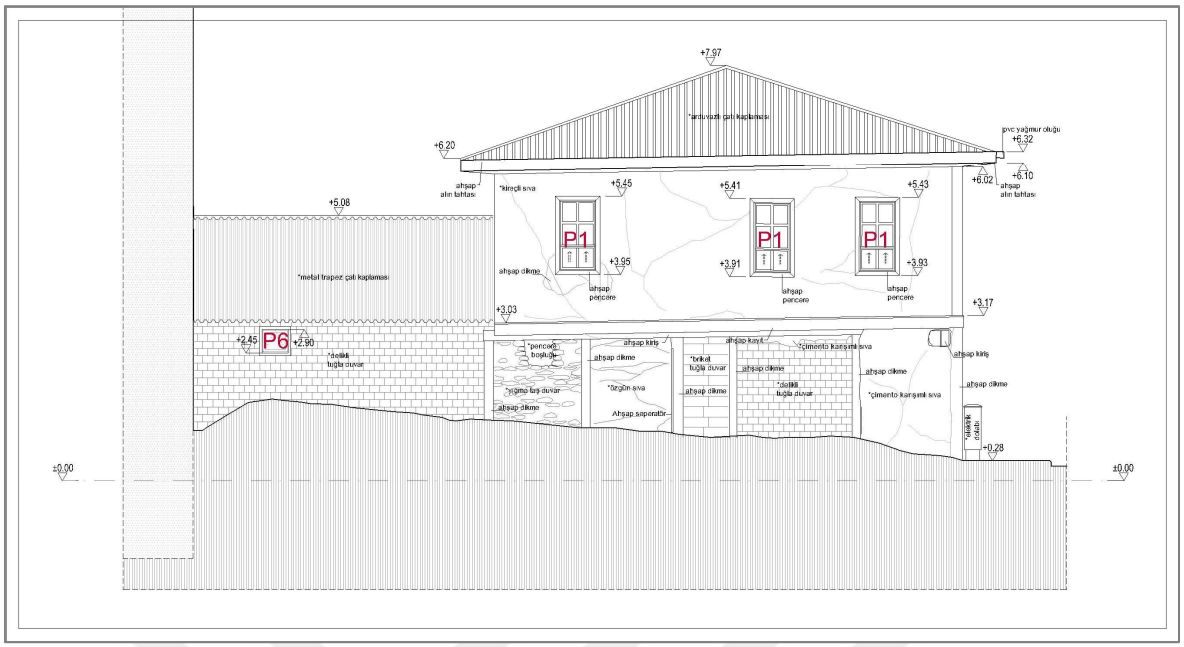
duvar örgüsü ile karşılaşılmaktadır. Bu duvar yüzeyinde demir doğramalı bir pencere (P6) bulunmaktadır. Özgün yapının birinci kat seviyesinde üç adet ahşap giyotin pencere (P1) bulunmaktadır. Pencereler özgün detay ve malzemesini koruyarak, zaman içerisinde oluşan eskime ve deformasyonlarla günümüze ulaşmayı başarmışlar ve yapı içi karşılaştırmalı çalışma için kaynak teşkil etmişlerdir. Birinci kat seviyesinde özgün sıvalı duvar yüzeyinde zamanla kılcal çatlamalar ve bozulmalar meydana gelmiştir. Pencere pervazları etrafında kısmi malzeme kayıpları mevcuttur. Özgün yapı saçak altı ahşap kaplama yerindedir ancak yağmur oluğu ve yağmur iniş borularına dair cephe üzerinde ize rastlanamamıştır. Eklenti yapının üzerinde ise kenetli trapez çatı örtüsü bulunmaktadır.

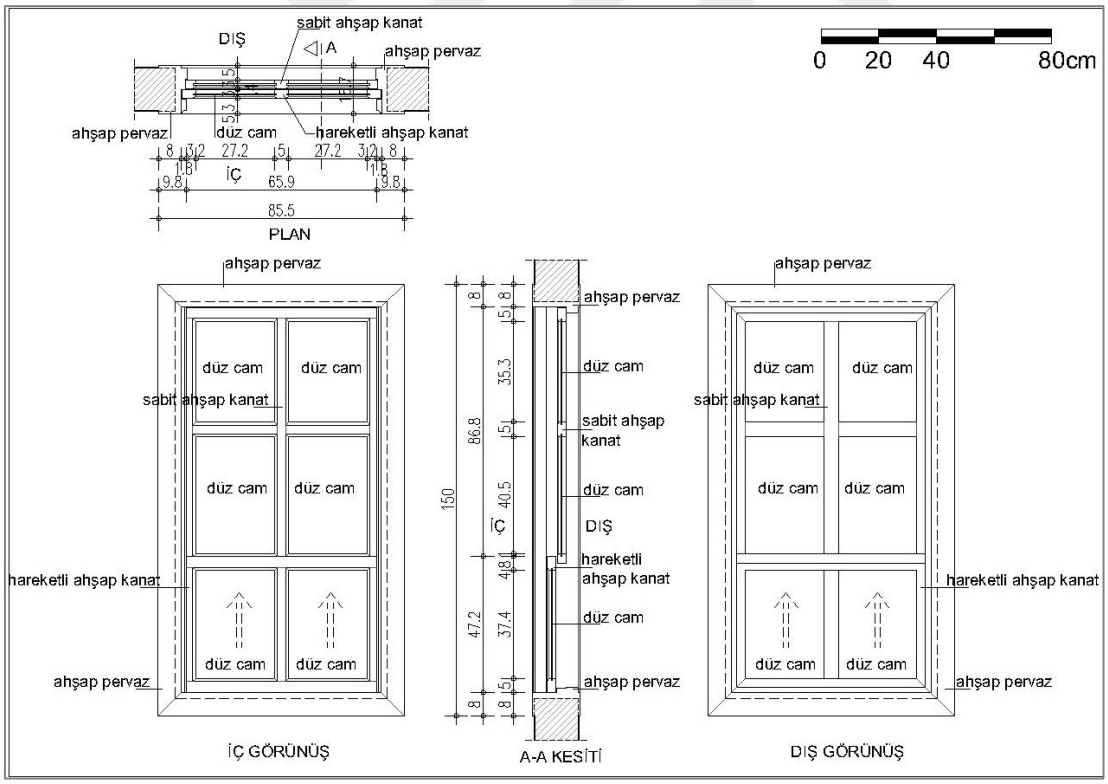
Resim 4.21. Batı cephesi zemin kat doğrama pozları

Resim 4.22. Batı cephesi birinci kat doğrama pozları

Resim 4.23. Sol yan (Batı) cephe rölöve çizimi doğrama pozları

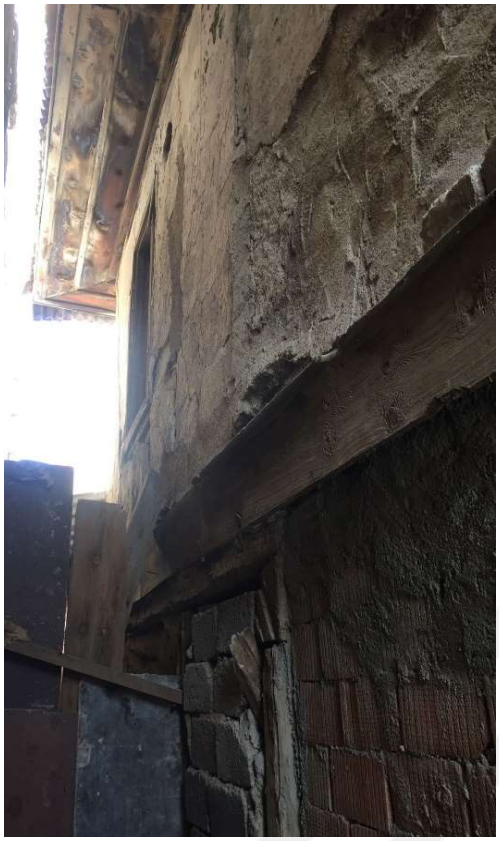
Resim 4.24. P1 pencere detayı

Resim 4.25. Sol yan cephe duvar fotoğrafları

Resim 4.26. Sol yan cephe duvar fotoğrafları

Resim 4.27. Sol yan cephe duvar fotoğrafları

Resim 4.28. Sol yan cephe duvar fotoğrafları

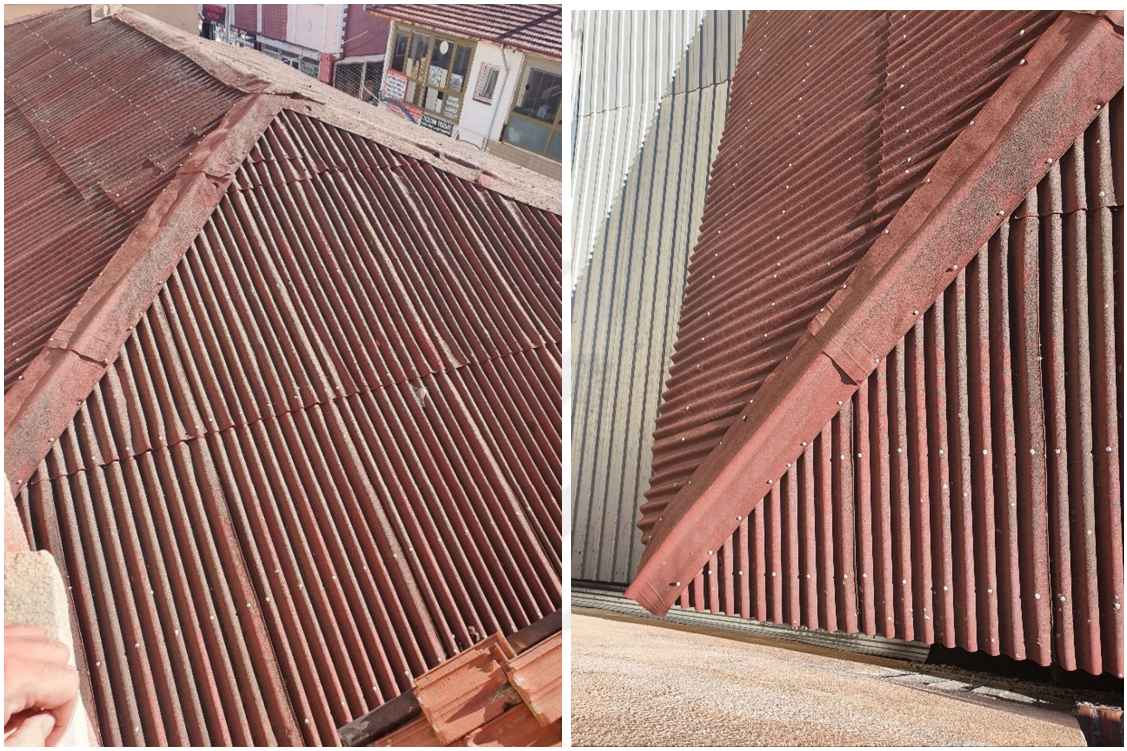

Resim 4.29. Sol yan cephe duvar fotoğrafları

Resim 4.30. Sol yan cephe duvarında niteliksiz onarım ve taş duvardaki boşluk

Çatı

Çatı örtüsü, özgün ahşap karkas üzerine arduvazlı çatı kaplamasıdır ve PVC yağmur oluğu-iniş borusu mevcuttur (Resim 4.31). Saçak altı ahşap kaplamalar bölgesel olarak yapı üzerinde korunarak günümüze ulaşmayı başarabilmiştir (Resim 4.32).

Resim 4.31. Çatı örtüsü

Resim 4.32. Saçak altı kaplaması ve PVC iniş boruları

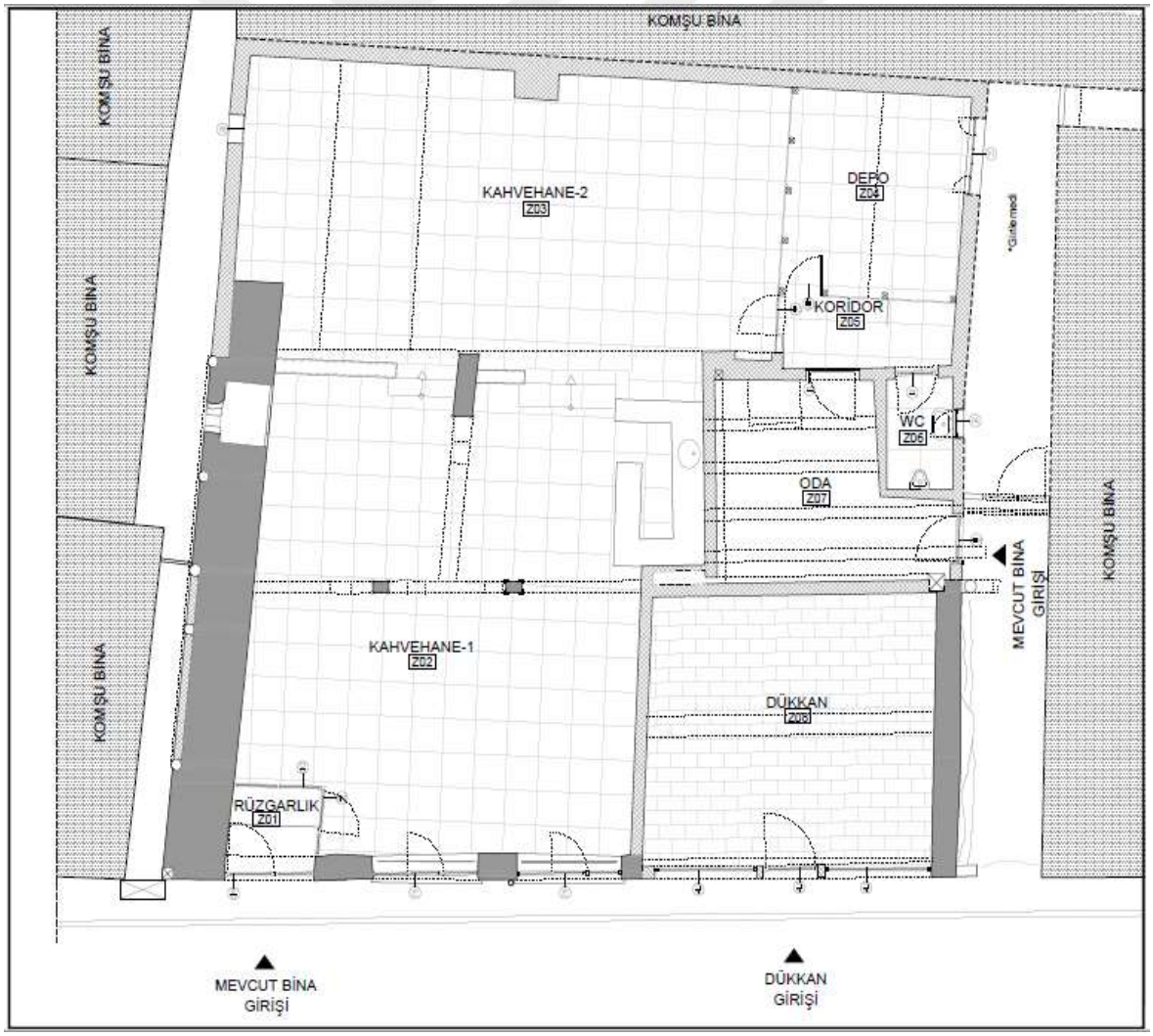
4.1.4. İç tanımlama

Bu bölümde; zemin kattan başlayarak sırasıyla yapının tüm mekânları, yapı iç tanımsal analiz çizelgeleri ve çizimlerle desteklenerek tanımlanmıştır. Mahallerin malzeme, boyutlar ve mimari elemanlar özelinde tanımlandığı ve birbiri ile ilişkisinin değerlendirildiği bölümdür. Zemin katta 7, birinci katta 7 olmak üzere Çarşı han yapısında toplam 14 mahal bulunmaktadır. Mahal numaraları zemin kat seviyesinde Z01,Z02, Z03, ,.., Z07 kodu ile başlarken, birinci katta bulunan mahallere 101, 102,103, …, 107 şeklinde verilmiştir. 188/4 Ada/parselde bulunan Çarşı han yapısının tüm mekânlarına dair çizelgeler oluşturulmuş, bu çizelgelerde o mekâna ait plan çizimi, kat planı içerisinde o mahallin bulunduğu konumu gösteren çizim, plan tipi ve ölçüleri verildikten sonra duvarlar saat yönünde bir sırayla; DV1-DV2-DV3-DV-4 duvarı olarak adlandırılmıştır. Yapı malzemesi belirtilen, duvar, zemin ve tavanların ölçüleri ise metre cinsinden verilmiştir. Ayrıca her duvardaki kapı, pencere gibi yapı elemanları ölçüleriyle verilmiş, bozulmalar ve değişmişlikler açıklanmıştır (Çizelge 4.1- Çizelge 4.9).

Zemin kat

Zemin kat zaman içerisinde çok sayıda değişikliğe uğrayarak, özgün mahal formu ve iç duvar bölüntülerini günümüze kadar ulaştıramamıştır. Yapı kuzey cephesi duvarı, zemin kat seviyesinde, neredeyse tamamen yıkılarak, bu bölgeye ilave edilen mahal ile tek bir mahal izlenimi yaratılmaya çalışılmıştır. Yapıya zemin kat kotunda ilave edilen bu niteliksiz yapı nedeni ile han yapısının özgün dikdörtgen formu zemin kat seviyesinde neredeyse kare formuna yaklaşmıştır. Zemin kat mevcut durumu ile yaklaşık 14,85m x 14,20m plan ebatlarına ulaşmıştır. Bu katta bulunan 7 adet mahallin 6 tanesine ön (güney) cepheden girilmektedir. Ahır kısmına ise hem sağ yan (doğu) cepheden hem de zemin kat içerisinde ki koridordan ulaşılabilmektedir. Ahır mahallinin içerisinden, geçici merdiven ile üst kata geçici erişim sağlanmıştır. Yapının özgün merdivenlerinin bulunması gereken alan, ön cephede bulunan dükkân mahallinin içerisine katılarak, mahal içerisinde ki tavan kaplaması ile ulaşımı tamamen kesilmiştir. Üst kata erişimi sağlaması gereken özgün merdiven yok olmuştur. Ön cephede bulunan bu dükkânın girişi bağımsızdır ve binadan ayrı çalışmaktadır. Kahvehane girişi, öncelikle sonradan eklenen rüzgârlık kısmına, buradan da kahvehane-1 mahalline açılmaktadır. Kahvehane-2 olarak adlandırılan mahal, yapının geç dönem niteliksiz ek bölümüdür ve buranın kotu kahvehane-1 mahallinden yaklaşık 25cm daha

yüksektedir. Bu iki mahal arasında ki bağlantı 2'şer basamaklı 2 adet geçiş ile sağlanmaktadır. Bu geçiş merdivenlerinin yanında 60cm yüksekliğinde, üzeri mermer harpuşta ile kaplı parapet duvarları bulunmaktadır. Merdivenler arasında bulunun kolon, yıkılan kuzey cephesi duvarının küçük bir kısmıdır ve günümüze kadar ayakta kalmayı başarabilmiştir. Kahvehane-2 mahallinin tavanında farklı kotlarda strafor malzeme ile kaplama yapıldığı görülmektedir. Tavan kotunda yapılan bu kademeler, çatı örtüsünün eğimini karşılayabilmek adına yapılmıştır. Kahvehane-2 mahallinden bir koridorla eklenti tuvalet mahaline ve ahır kısmına ulaşılmaktadır. Koridorun diğer tarafında ise kahvehane-2 bölümünden ahşap dikme ve sunta kaplama ile ayrılmış depo mahali bulunmaktadır. Ahır kapısından çıktığınızda, demir kapılı, dışarıdan ulaşılabilen harici bir depo inşaa edilmiştir. Depo kilitli olduğundan her ne kadar içerisine girememişte olsa, yapı sınırları bina dışarısından ölçülerek, çizimlere aktarılabilmiştir.

Resim 4.33. Zemin kat rölöve planı

Z01 Rüzgârlık

Ön (güney) cepheden zemin kat mahallerinin büyük çoğunluğuna girişin yapıldığı, geç dönemde, PVC doğrama ile oluşturulmuş, ara mekândır (Çizelge 4.1). Zemin kaplaması özgün mozaik kaplamadır ve mahal içerisinde bir basamaklık kot farkı bulunmaktadır. Rüzgârlık mahalli yaklaşık 2,48m2 büyüklüğünde ve 2,60m yüksekliğindedir. Mahallin batı cephesine denk gelen kısmi özgün taş duvar üzerine geç dönemde elektrik panosu gömülü şekilde yerleştirilmiştir. Güney cephede bulunan ana giriş kapısı ebatları geçmişten günümüze 2 kanatlı bir doğrama (GK1) olarak taşınmış, ancak malzemesi ve detayı değişmiştir. Bu doğramanın özgün detayına, yapı sahibinden edindiğimiz fotoğraflar ile ulaşabilmekteyiz. Mekân yüksekliğince ilave edilen iç PVC camekânlar (GK2- GK3) özgün ahşap tavan kaplamasına rastlantısal şekilde denk gelmiştir ve özgün ahşap çıtalı tavan bütünlüğünün bozulmasına sebep olmuştur. Özgün ahşap tavan üzerinde yağlı boya bulunmaktadır. Mahal içerisinde herhangi bir aydınlatma elemanı bulunmamaktadır.

Z02 Kahvehane-1

Binadan gelen izlere bakılarak, Z03 mahallinin kuzey duvarının neredeyse tamamına yakın kısmının yıkılarak, bu mahal ile geç dönem eki olan Z04 mahalli arasında fiziki ve görsel ilişkinin kurulduğu söylenebilmektedir. İki mahal arasında kot farkı vardır ve mahaller birbirine iki adet iki basamaklı merdiven ile bağlanmıştır (Çizelge 4.2-Çizelge 4.3). Bu basamaklar seramik karo ile kaplıdır. Batı cephesi duvarı özgün taş duvar üzeri sıva + boyalıdır. Dış cephe yüzeyinden de etüt edebildiğimiz, duvar yüzeyinde bırakılan bir boşluk ve üzerindeki havalandırma ekipmanı ile çevresindeki niteliksiz kontroplak kaplama bu duvar yüzeyindedir. Mekânın havalandırılması için kullanılmaktadır. Z03 mahalli günümüzde, yakın döneme kadar kahvehane olarak işletilen mekânın büyük kısmını oluşturmaktadır ve yaklaşık olarak 61,57 m2'dir. Kahvehane-1 mahalli ortalama yüksekliği seramik kaplama üzerinden 2,60m'dir. Mahallin zemin kaplaması, geç dönem malzemesi olan 60x60cm seramik karodur. Tüm mahal duvar yüzeylerinde 5cm yüksekliğinde seramik süpürgelik bulunmaktadır. Ahşap çıtalı özgün tavan kaplaması iyi durumdadır ancak üzerinde niteliksiz yağlı boya bulunmaktadır. Çay ocağının bulunduğu ikili kolon aksından kuzeye doğru gidilen bölümde tavan kaplaması değişikliğe uğramış ve geç dönem eki olan 50x50cm ebatlarında niteliksiz strafor plakalar ile kaplanmıştır. Soba bacasının asılı olduğu bölgeyi korumak için kısmı yanmaz plakalar düzensiz şekilde tavana monte edilmiştir. Bu

bölümde duvar ile tavanın birleştiği yüzeyde 10cm yükseklikte niteliksiz alçı kartonpiyer bulunmaktadır. Ahşap tavan üzerine zamanla geç dönem aydınlatma elemanları için elektrik tesisatı çekildiği görülmektedir ve modern aydınlatmalar tavan kaplamaları üzerine montajlanmıştır.

Güney cephesinde iki adet PVC pencere (P5) ve geç dönem eki olan, Z01 rüzgârlık mahalli ile ortak, PVC rüzgârlık doğraması (GK2-GK3) bulunmaktadır. Cephe yüzeyinde ki pencere ebatları birbirine yakın ölçülerde ve yaklaşık olarak 195x160cm boyutlarındadır, pencereler boşluğu zeminden yaklaşık olarak 86cm yüksekte başlamaktadır. Yapının geçmiş dönemlerine ait ön cephe fotoğraflarına bakıldığında, bu pencerelerin yine aynı boyutlarda ve nispeten benzer detayda, fakat ahşap doğramalı olduğu görülmektedir. Pencereler, 1/3 oranında, bir kayıtla ikiye bölünmüşlerdir. Doğramalar düşeyde üç eşit parçaya bölünmüş, ortasında ki parçada hareketli kanat ile hareketli kanadın iki yanında birer sabit doğrama ve kayıt üstü bölüntülerde, üst orta bölümde birer adet vasistas açılır sistem pencere kanadı ile yine iki yanında iki adet sabit doğrama olarak PVC malzeme ile değiştirilmiştir. Her ne kadar ölçüleri ve bölüntüleri özgün ahşap doğrama ile benzerlik gösterse de, vasistas açılır kanatlar ile PVC pencere detayı özgün pencere detayından uzaklaşmaktadır. Mozaik iç ve dış denizlik kaplamaları özgündür. İç denizlik kısmı duvar ile hem yüzdür ve denizlik yüzeyinde malzeme içerisinde oluşturulmuş su kanalı bulunmaktadır. Dış denizlik kısmı ise pencere boşluğundan her iki yönde de 5cm geniş ve dış duvar yüzeyinden 3cm ileride 5cm kalınlıkta tamamlanmıştır. Z02 numaralı kahvehane mahalli içerisinde işletme ihtiyaçları ile oluşturulmuş bir çay ocağı bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde granit mutfak tezgâhı, lavabosu ve altında niteliksiz ahşap dolaplar bulunmakla beraber, çay ocağının buharını almak için eklenmiş endüstriyel bir aspiratör bulunmaktadır. Tezgâh üzerine denk gelen duvar bölümünde kısmi seramik kaplama kullanılmıştır. Geç dönemde bu mutfak sistemi için su tesisatı çekildiği görülmektedir.

Mahal içerisinde açıkta bulunan üç adet kolon vardır. Aslında bu kolonların bir tanesi kuzey cephede bulunan özgün taş duvardan geriye kalan kısımdır. Birbiri ile aynı hizada bulunan ve kat planları ölçeğinde üst kat ile kontrolü yapıldığında, üst kat duvar aksına denk gelen, üst kat duvar imalatını destekleyen iki adet kolon ve payanda kirişleri bulunmaktadır. Kolon köşeleri geç dönemde niteliksiz strafor malzeme ile dekoratif olarak kaplanmış, hatta bir kolon kiriş bağlantısında niteliksiz strafor söve kullanılmıştır. Taşıyıcı sistemi destekleyen özgün ahşap payandalar üzerinde ki ahşap kaplamalarda niteliksiz yağlı boya bulunmaktadır.

Tüm iç duvar yüzeylerinde, sonradan ilave edilmiş, aks yüksekliği yerden yaklaşık 76cm yukarı bulunan 8cm yükseklikte ahşap bant bulunmaktadır. Ahşap kayıt hattının altında tüm yüzeylerde niteliksiz yağlı boya imalatı yapılmıştır, ahşap kayıt üzerinde ise duvar yüzeylerinde badana bulunmaktadır.

Z03 Kahvehane-2

Kahvehane-2 olarak adlandırdığımız bölüm, binanın özgün sınırları dışında kalan, niteliksiz ek kısmıdır. Zemin kotu giriş mahalli ve Z02 mahalline göre 60cm daha yüksektedir (Çizelge 4.4). Dış cepheden izlenebilen duvarların delikli tuğla olduğu görülebilmektedir. Kuzey cephesi duvarı ile komşu yapı sınırı bitişik olduğundan, bu duvar kalınlığı plan üzerinden okunamamaktadır. Yaklaşık 56,06 metrekarelik alana sahip olan mahal tavanında farklı kotlar bulunmaktadır. Tavan yüksekliği en alçak olduğu yerden yüksek olduğu kademeye doğru sırası ile 2,87m, 3,57m ve 3,79m olarak okunmuştur. Tavanda ki kademelenme, beşik sistem çatı örtüsünün, mahya hattından cephe sınırlarına doğru azalmasından kaynaklanmaktadır. Ahşap konstrüksiyon ile oluşturulmuş tavan taşıyıcı sistemi üst katta bulunan, sonradan açılmış bir duvar boşluğundan görülebilmektedir. Tavan kaplaması 50x50cm niteliksiz strafor plakalardan oluşturulmuş ve yine duvar ile tavan birleşimi arasında 10cm yükseklikte alçı kartonpiyer kullanılmıştır. Doğu cephesindeki duvar yüzeyinde demir doğramalı bir adet vasistas açılır sistemli yapılmış pencere (P6) bulunmaktadır. Pencere 50x45cm ebatlarındadır. Kuzey cephesinde ki duvarda, yaklaşık duvar ortalarına gelen bölgede, soba bacası için oluşturulmuş bir niş bulunmaktadır. Ayrıca bu duvar üzerinde farklı bir noktadan soba bacası çıkışı bulunmaktadır, bu soba borusu mahallin kuzey cephesinden güney cephesine kadar tavana asılı bir şekilde bulunmaktadır. Batı cephesi duvarı, 10x10cm ebatlarında ahşap karkas üzerine, Z03 mahalli tarafından tek taraflı monte edilmiş niteliksiz ahşap kaplamadan ibarettir. Bu duvar ile yine niteliksiz ek olan depo mahalli ve koridor mahalli birbirinden ayrılmıştır. Mahallin kuzey cephe duvarı, Z02 mahallinde de bahsettiğimiz üzere neredeyse yok olmuştur. Bu duvar hattı hizasında mermer harpuştalı, yerden (Z03 mahalli seramik kotundan) 60cm yükseklikte bulunan parapet duvarları eklenerek Z02 mahalli ile Z03 mahalli arasında bulunan kot farkı için önlem alınmıştır. Kahvehane-2 bölümünün bulunduğu alan ile ilgili olarak yapı sahibinden, bu bölümün özgün halinde, 1m yükseklikte avlu duvarları ile çevrili, atların bağlandığı ve beslendiği kısım olduğu bilgisini alabiliyoruz. Z03 mahalli duvarları da yine Z02 mahalli duvarları gibi niteliksiz 8cm, yüksekliğinde, ahşap yatay kayıt ile bölünmüştür. Ahşap yatay

kayıt hizasının alt kısmı niteliksiz yağlı boya, kayıdın üst kısmında ise niteliksiz badana bulunmaktadır.

Z04 Depo

12,07 metrekare alan ve iki cephesi ahşap karkas üzeri tek taraflı niteliksiz ahşap kaplama ile oluşturulan mahal, geç dönemde yapıya ilave edilmiş, mevcut yapının kuzey-doğu köşesinde yer alan bir mekândır (Çizelge 4.5). Kuzey ve doğu cephesinde bulunan duvar yüzeyleri sıva + boya kaplıdır. Güney cephesi tarafında ki ahşap karkaslı kaplama üzerine ilave edilen çıkma bir ahşap kapı (AHK5) ile odaya giriş sağlanmaktadır. Tavan kaplamasında, yine kahvehane-2 mahalli tavanında görülen, kırma çatı eğiminin cephe tarafında azalmasından kaynaklanan iki kademe bulunmaktadır. Kademelerin yerden yüksekliği sırası ile 3,83m ve 2,91m'dir. Tavan kotları arasında ki alın yüksekliği kontroplak ile kapatılmıştır, tavan yüzeylerinde sıva + boya bulunmaktadır ve çoğu bölümünde kabarmalar söz konusu olmuştur. Depo olarak kullanılan mahallin zemini yine 60x60cm kaplama ile Z03 mahalli ile benzer kotta kaplanmıştır. Geç dönem ilave edilen kuzey ve doğu cephesi duvarları tuğladır. Kuzey cephesi duvarı komşu yapı ile bitişik nizamda olduğundan, doğu cephesi duvarı ile dışarıdan girilen depo mahallinin kilitli olması nedeni ile duvar kalınlıkları sağlıklı olarak okunamamıştır. Doğu duvarı üzerinde demir doğramalı P7 penceresi bulunmaktadır. Bu pencere ile erişilebildiği noktadan duvar kalınlığı ölçümü yapılabilmiştir. Pencerede iç ve dış denizlik bulunmamaktadır.

Z05 Koridor

132cm genişlikten 110cm genişliğe doğu cephesine doğru daralan mevcut koridor mahalli, kahvehane-2 mahalli ile depo ve ahır bölümleri arasında ki bağlantıyı sağlamaktadır. Zemini 60x60cm ebatlarında, seramik karo ile kaplıdır ve iyi durumdadır (Çizelge 4.6). Doğu ve güney cephede ki ilave duvarlarda 5cm yüksekliğinde seramik süpürge kullanılmıştır. Tavanı sıva ve sıva üzeri boya kaplıdır. Modern aydınlatma elemanı tavan üzerine monte edilmiştir. Bu koridora açılan dört adet kapı bulunmaktadır. Bunların ilki kahvehane-2 mahalli arasında ki bağlantıyı sağlayan ahşap AHK3 kapısı, diğeri depo bölümü ile olan bağlantıyı sağlayan ahşap AHK5 kapısı, üçüncüsü ahır bölümüne geçişi sağlayan, sonradan ilave edilmiş duvar üzerinde bulunan, demir K1 kapısı ve yine aynı duvar üzerinde wc mahalline girmek için eklenmiş olan niteliksiz PVC malzemeli K2 kapısıdır. Tüm kapıların

detay ve ebatları birbirinden farklı özelliklerde olması, duvar boşlukları ile birleşim ilişkilerinde ki uyumsuzluklar, tüm bu ilave kapıların çıkma yapı elemanları ile oluşturulduğu izlenimi yaratmaktadır. Mahal eklenti mekânlara ulaşımı sağlayan ilave bir mahaldir ve günümüz modern malzemeleri kaplanmıştır.

Z06 Wc

İşletme kullanımları ihtiyacı ile geç dönemde ilave edilmiş wc mahalli 2,44 metrekaredir. Mekân iç duvarlarda gönyeye alınmış olsa da, güney ve batı duvarları dışarıdan okunabilmekte ve birbirine göre gönyesiz olarak inşa edilmiştir (Çizelge 4.7). Tuvalet işlevi nedeni ile bu mahalle su ve alt yapı tesisatı sonradan getirilmiş, mahal içerisine bir adet lavabo ile bir adet pisuar eklenmiştir. Zemin seramiği 60x60cm ebatlarındaki seramik karolarının mahal orta aksına hizalanması ile oluşturulmuştur ve mahal kotu koridor kotu ile hem yüzdür. Fonksiyon gereği tüm duvarlar tavana kadar seramik kaplıdır. Doğu duvarı üzerinde, doğal havalandırmanın sağlanabildiği, bir adet açılır kanatlı, 50x50cm ebatların demir doğramalı pencere (P6) bulunmaktadır. Kuzey cephe duvarı üzerinde, mahalle erişimin sağlandığı, modern detaylı geç dönem malzemesinde yapılmış PVC kapı (K2) bulunmaktadır. Tavanda sıva ve sıva üzeri boya uygulaması vardır, mahalli ortalayacak şekilde aydınlatma elemanı ilave edilmiştir. Tavan yüksekliği yerden 2,82 cm olarak okunmuştur.

Z07 Ahır

Z07 nolu ahır mahalli, yapının fonksiyon olarak özgün mahallidir, ancak yapı kullanımına ilişkin değişiklikler ve eklentiler ile günümüze bambaşka bir formda ulaşabilmiştir (Çizelge 4.8). Bu mahal zemini toprak dolguludur ve koridor mahallinden yaklaşık 26cm, ana giriş ve kahvehane mahallinden yaklaşık 5cm daha alçaktadır. Toprak dolgu inişli-çıkışlı olduğundan, kendi içerisinde kot değişikliklerine sahiptir. Tavan üzerinde herhangi bir kaplama bulunmamakla beraber, üst kat döşeme sistemi ana taşıyıcı ahşap kirişleri ve üzerinde ki üst kat döşeme kaplaması alt kottan okunur haldedir. Döşeme ahşap kirişleri dairesel kesitli ve yaklaşık 20cm çapındadır. Kirişlerin yerden yüksekliği ortalama 300 cm'dir. Ahır mahallinin mevcut güney cephesi sınırında örülmüş, dükkân mahalli ile ahırı birbirinden ayıran delikli tuğla duvar örgüsü, yapının ana taşıyıcı aks ahşap kirişi altındadır. Ahşap kiriş, üst katta bulunan odalar ile sofa arasındaki bölücü duvar aksına denk

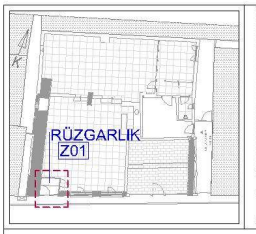
gelmektedir ve açıkta kalan kısmının yüksekliği 50cm civarında ölçülmüştür. Bu kiriş aksı plan üzerinden kahvehane-1 aksına doğru takip edildiğinde, kahvehane-1 mahalli içerisinde bulunan iki adet kolon aksı ile devam etmekte olduğu görülebilmektedir. Ahşap kirişi taşıyan özgün ahşap dikme, güney cephede gözle görünür durumdadır. Batı cephesinde bulunan, yine yapının özgün ahşap kirişi altına örülmüş olan tuğla duvar niteliksiz ve ektir. Batı cephesinin kuzey cephesi duvarı ile birleştiği köşede, mevcut ahşap kiriş altında özgün ahşap dikme bulunmaktadır. Bu bölgede bulunan ahşap dikme üzerinde, kirişi destekleyen ahşap yastık kirişi vardır. Bu kiriş üzerine, kuzey cephesi duvarı üzerinde bulunan, üst kat döşeme sisteminin kuzey yönünde ki sınırını oluşturan, yuvarlak kesitli başka bir özgün ahşap kiriş binmektedir. Batı cephesine örülen tuğla duvar, güney cephesindeki ilave tuğla duvar ile birleştirilmemiştir ve aralarında yaklaşık 11cm boşluk bulunmaktadır. Buda bize bu ilave duvarların farklı zamanlarda binaya eklendiğini düşündürmektedir. Kuzey cephesinde bulunan tuğla duvar örgüsü üzerinde koridora ulaşabildiğimiz demir doğramalı bir adet kapı (K2) bulunmaktadır. Mahallin doğu kısmında ki duvarları incelediğimizde, wc mahallinin ahırdan ayrılması için oluşturulmuş L şeklinde tuğla duvar ve bağlandığı hatta dış duvar hizasını oluşturan tuğla duvar imalatının devam ettiği görülmektedir. Duvarın bu kısmında, yapının mevcut ikinci giriş kapısı (AHK4) bulunmaktadır. Çıkma kapı, kapı boşluğunu tam olarak örtememiş, üst kotta ilave ahşap kaplama tahtaları ile boşluk kapatılmaya çalışılmıştır. Duvarın bu kısmından, bina çeperinde ki ahşap kiriş ve ona ters yönde oturan döşeme altı taşıyıcı kesitleri okunabilmektedir. Bu mahal içerisinde açıkta bulunan özgün taşıyıcı sisteme ait ahşap yapı elemanları heyecan vericidir ve binanın strüktürel olarak hangi sistem ile inşa edildiği hakkında bizlere bilgi vermektedir. Niteliksiz tüm tuğla duvarlar altında betonarme hatıllar yapılmıştır.

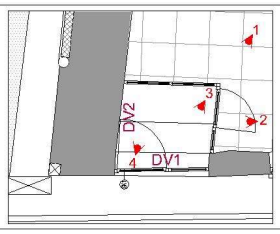
Z08 Dükkân

Mimari yapı elemanları, mahal sınırları, tavan yüksekliği ve işlevi tamamen değiştirilmiş, geç dönemde ticari fonksiyon yüklenmiş mahaldir. Ön (güney) cepheden girişi bulunan mahallin diğer mekânlar ile bağlantısı kesilmiştir (Çizelge 4.9). Ön cephede ki en büyük değişiklik, bu mekânın rant getirisi nedeni ile modern alüminyum doğrama ile oluşturulmuş dükkân cephesi ve girişidir. Ön cephede 2 adet AL1 sabit ısı yalıtımlı alüminyum doğrama ile bu iki doğramanın ortasında bulunan yine alüminyum malzemeden yapılmış AL2 kapısı bulunmaktadır. Giriş doğramalarının üst kısmına ön cephede, cephe bütünlüğüne tamamen aykırı duran dükkân tabelası yerleştirilmiştir. Güney cephesinde bulunan sabit doğramlar ile

kapı arasında ki duvar parçaları, malzeme kalınlığından da anlaşılabileceği üzere geç dönem ekidir ve yapı dilinden uzaklaşmaktadır. Mekânın zemin kaplaması, şaşırtmalı döşenmiş 25x50cm ebatlarında seramik karodur. İzini üst kattan takip edebildiğimiz özgün merdivenkovası tamamen bu mahalle katılarak yaklaşık 25,77 metrekarelik bir dükkân alanı oluşturulmuştur. Tavan niteliksiz strafor plakalar ile kaplanmıştır. Tavan ile duvarın birleştiği bölgelerde niteliksiz alçıpan kartonpiyer uygulaması mevcuttur. Dükkân iç yüksekliği ortalama 2,40m'dir. Yüklenen işlev ile bağlantılı olarak, sağır üç cephenin tümünde farklı kotlarda raf montajı bulunmaktadır. Bu mahallin özgün yapıda ahır girişi ve üst kata ulaşım merdivenlerine erişilen bölüm olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 4.1. Z01 Rüzgârlık mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: Z01

MAHAL ADI: RÜZGARLIK

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Mozaik kaplama	-	Özgün	- Geç dönemlerde, mahal içerisinde pvc camekan ile bölünerek oluşturulmuş alandır.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Özgün ahşap kaplama üzerinde muhdes yağlı boya bulunmaktadır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	42.5 cm	168 cm	Taş duvar	Özgün	Kapı üzerinde kalan kirişten oluşmaktadır. Özgün kiriş üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır.
DV2	116 cm	165 cm	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Geç dönem de , özgün duvar üzerine eklenen elektrik panosu eklenmiştir

DV1	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Kapı (GK1)	Pvc	169x223 cm	Değiştirilmiş	Özgün ahşap giriş kapısı sökülerek yerine , aynı ebatlarda sabit kanatlı pvc giriş kapısı eklenmiştir.

DV2	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Yok				

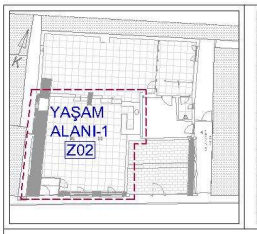

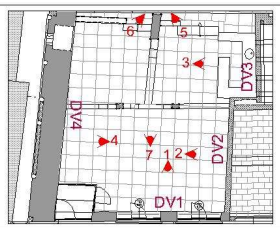

Çizelge 4.2. Kahvehane-1 mahalli mevcut durum analiz çizelgesi-1

MAHAL NO: Z02

MAHAL ADI: KAHVEHANE-1

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Öncephe yönünde zamanla sehim oluşmuştur. - Kısmi malzeme kaybı bulunmaktadır.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama iyi durumdadır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	40-46 cm	585 cm	Taş Duvar	Özgün	Özgün taş duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan niteliksiz sıva ve boya bulunmaktadır.
DV2	22 cm	507 cm	Tuğla duvar	Değiştirilmiş	Özgün duvar , tuğla duvar ile değiştirilmiştir.
DV3	22 cm	373 cm	Tuğla duvar	Değiştirilmiş	Özgün duvar , tuğla duvar ile değiştirilmiştir. Niteliksiz mutfak nişi oluşturulmuştur.
DV4	116-121 cm	882 cm	Taş Duvar (ahşap karkaslı)	Özgün	Özgün taş duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan niteliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Duvar yüzeyinde bırakılan boşluk , geç dönemle sunta plaklarla kapatılarak üzerinde havalandırma menfezi bırakılmıştır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Pencere (P5)	Pvc	196x159 cm	Değiştirilmiş	Özgün ahşap pencereler sökülerek yerine , aynı ebatlarda ve benzer detayda pvc pencereler eklenmiştir.
	Pencere (P5)	Pvc			

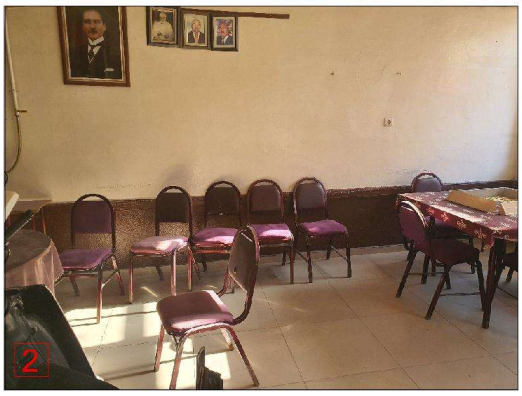
	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Yok	-	-	-	-

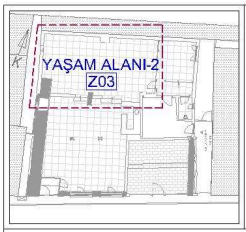
Çizelge 4.3. Z02 Kahvehane-1 mahalli mevcut durum analiz çizelgesi-2

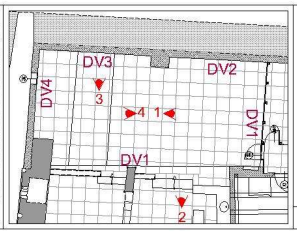

Z02 nolu mahal tavan görünümü-1

Z02 nolu mahal tavan görünümü-2

Çizelge 4.4. Kahvehane-2 mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: Z03

MAHAL ADI: KAHVEHANE-2

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Seramik kapl.	60x60cm	Ek	- Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	Strafor plaka	50x50cm	Ek	- Niteliksiz ek olan tavan, geç dönem malzemesi olan niteliksiz strafor plakalar ile kaplanmıştır.

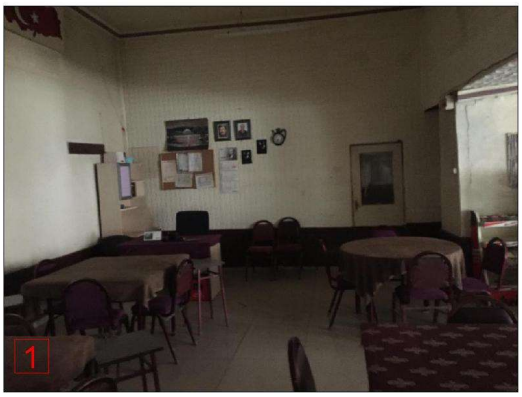
	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	12 cm	462 cm	Ahşap karkas+ahşap kapl.	Ek	Mahal kullanımının değişmesi ile, geç dönemde, ahşap dikme ve tek yüzeyinde ahşap kaplama ile oluşturulmuş niteliksiz duvar.
DV2	ölçülemedi	435 cm	Tuğla duvar	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde, tuğla ile oluşturulmuş niteliksiz duvar.
DV3	ölçülemedi	579 cm			
DV4	29 cm	395 cm			

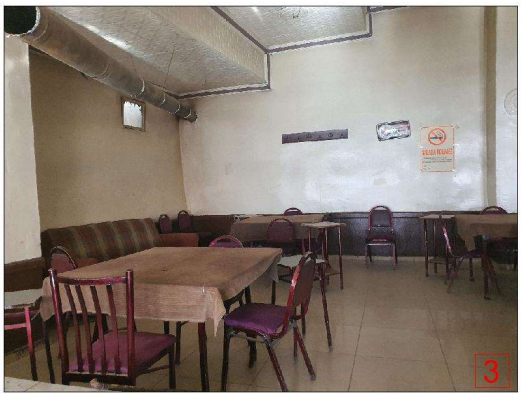
	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Kapı (AHK3)	Ahşap	79x205 cm	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz ahşap kapı.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Pencere (P6)	Demir	50x45 cm	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz demir doğrama.

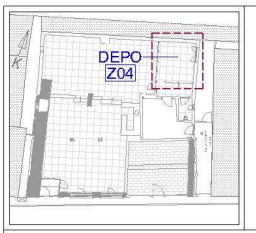

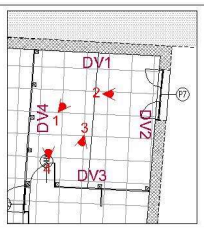

Çizelge 4.5. Z04 Depo mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: Z04

MAHAL ADI: DEPO

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Seramik kapl.	60x60cm	Ek	- Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	Sıva+boya	-	Ek	- Geç dönem eki olan tavan niteliksiz sıva+boya ile kaplanmıştır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	ölçülemedi	326 cm	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek tuğla duvar.
DV2	ölçülemedi	350 cm	Tuğla duvar	Ek	
DV3	10+2 cm	322 cm	Ahşap karkas+ahşap kapl.	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek ahşap karkaslı ahşap kaplamalı seperatör duvar.
DV4	10+2 cm	354 cm	Ahşap karkas+ahşap kapl.	Ek	

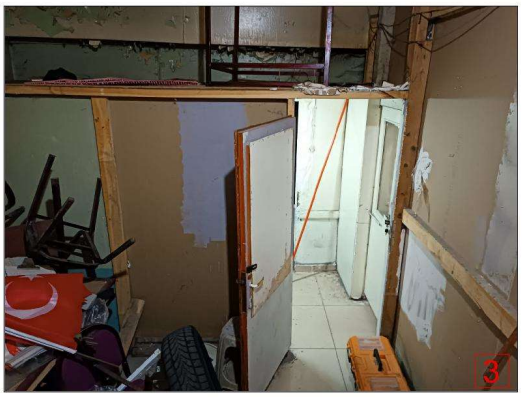
DV1	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Yok	-	-	-	-

DV2	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Pencere (P7)	Demir	135x120 cm	Ek	Demir malzeme ile üretilmiş niteliksiz geç dönem eki.

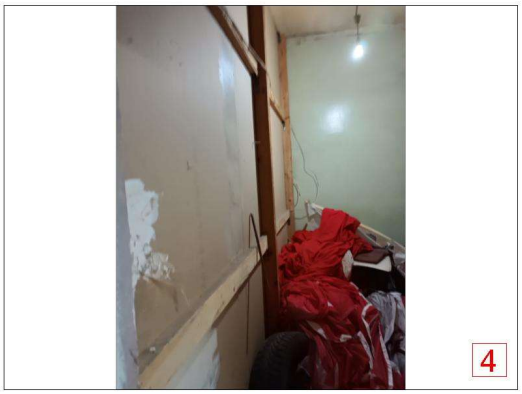
DV3	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Kapı (AHK5)	Ahşap	70x200	Ek	Niteliksiz ahşap seperatör üzerinde bulunan geç dönem niteliksiz ahşap kapı.

DV4	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Yok	-	-	-	-

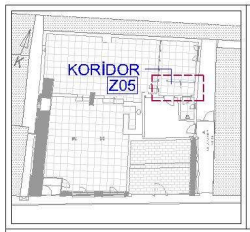

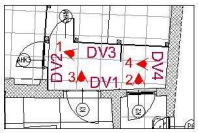

Çizelge 4.6. Z05 Koridor mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: Z05

MAHAL ADI: KORİDOR

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Seramik kapl.	60x60cm	Ek	- Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	Sıva+boya	-	Ek	- Geç dönem eki olan tavan niteliksiz sıva+boya ile kaplanmıştır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	20 cm	314 cm	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek tuğla duvar.
DV2	12 cm	132 cm	Ahşap karkas+ahşap kapl.	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek ahşap karkaslı ahşap kaplamalı seperatör duvar.
DV3	320 cm	132 cm	Ahşap karkas+ahşap kapl.	Ek	
DV4	ölçülemedi	110 cm	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek tuğla duvar.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Kapı (K1)	Demir	100x210 cm	Ek	Niteliksiz geç dönem eki demir doğramalı kapı.
	Kapı (K2)	Pvc	79x200 cm	Ek	Niteliksiz geç dönem eki pvc doğramalı kapı.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Kapı (AHK3)	Ahşap	79x205 cm	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz ahşap kapı.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (AHK5)	Ahşap	70x200	Ek	Niteliksiz ahşap seperatör üzerinde bulunan geç dönem niteliksiz ahşap kapı.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Yok	-	-	-	-

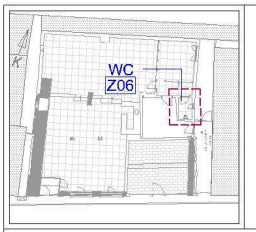

1

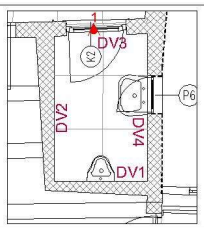

3

2

5

Çizelge 4.7. Z06 Wc mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: Z06

MAHAL ADI: WC

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Seramik kapl.	60x60cm	Ek	- Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	Seramik kapl.	-	Değiştirilmiş	- Geç dönem eki olan tavan niteliksiz sıva+boya ile kaplanmıştır. Mevcut ahşap kirişli tavan bölünerek oluşturulan tavandır.

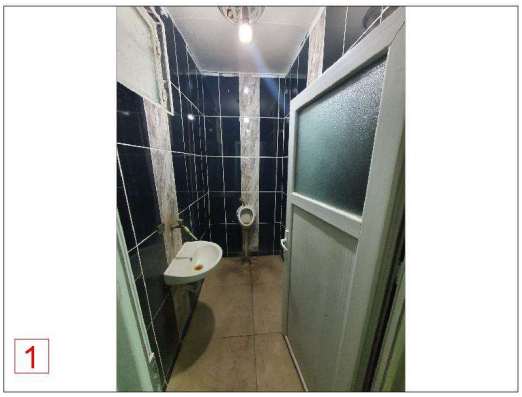
	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	13-18 cm	125 cm	Tuğla duvar+seramik kapl.	Ek	Geç dönemde niteliksiz tuğla duvar ile oluşturulmuş tuvalet mahali geç deönem malzemesi seramik ile kaplanmıştır.
DV2	17-24 cm	193 cm	Tuğla duvar+seramik kapl.	Ek	
DV3	20 cm	125 cm	Tuğla duvar+seramik kapl.	Ek	
DV4	ölçülemedi	197 cm	Tuğla duvar+seramik kapl.	Ek	

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Yok	-	-	-	-

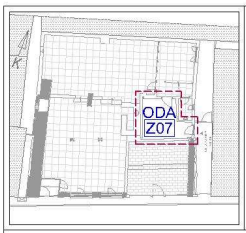
	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

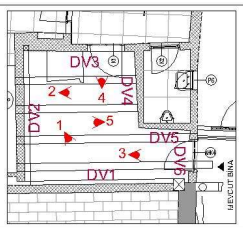
	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (K2)	Pvc	79x200 cm	Ek	Niteliksiz geç dönem eki pvc doğramalı kapı.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Pencere (P6)	Demir	50x45 cm	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz demir doğrama.

Çizelge 4.8. Z07 Ahır mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: Z07

MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Toprak dolgu	-	Özgün	- Ahır girişi olarak öngörülen mahal zemini değiştirilmemiştir.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Özgün ahşap döşeme kirişleri özgünlüğünü korumuş, zamanla eskimeye uğramıştır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	20 cm	436 cm	Özgün ahşap dikme ve kiriş arası ek tuğla duvar	Özgün + Ek	Geç dönem niteliksiz tuğla duvarlar, özgün ahşap dikme ve kiriş aralarına, yeni işlevlendirilen mekanları ayırmak için eklenmiştir.
DV2	20 cm	351 cm			
DV3	20-49 cm	298 cm			
DV4	13-18 cm	204 cm	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde niteliksiz tuğla duvar ile oluşturulmuş tuvalet mahali ek duvarları.
DV5	13-24 cm	137 cm			
DV6	20-22 cm	140 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Geç dönem niteliksiz tuğla duvarlar, özgün ahşap dikme ve kiriş aralarına, yeni işlevlendirilen mekanları ayırmak için eklenmiştir.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1 DV2 DV4 DV5	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (K1)	Demir	100x210 cm	Ek	Niteliksiz geç dönem eki demir doğramalı kapı.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV6	Kapı (AHK4)	Ahşap	87x221	Ek	Niteliksiz geç dönem eki ahşap kapı.

1

3

4

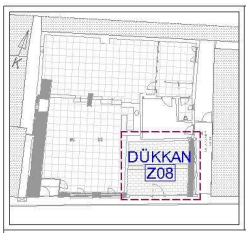

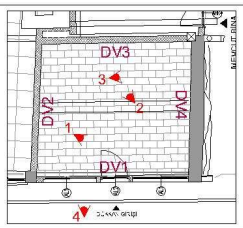
2

5

Çizelge 4.9. Z08 Dükkân mahalli mevcut durum analizi

MAHAL NO: Z08

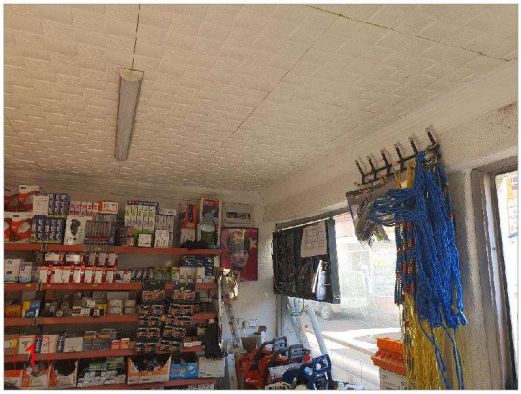
MAHAL ADI: DÜKKAN

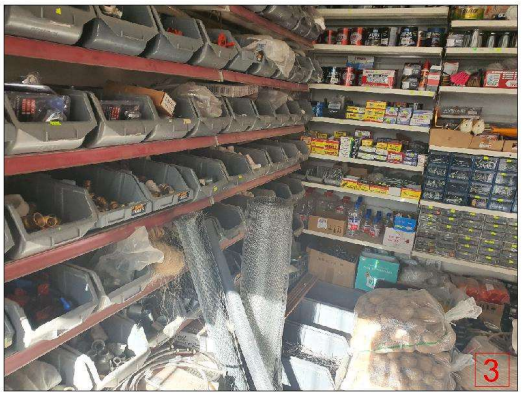
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Seramik kapl.	30x60cm	Ek	- Yeniden işlevlendirilen mahal zemini doldurularak niteliksiz seramik ile kaplanmıştır.
TAVAN	Sıva+boya	-	Ek	- Tavan geç dönemde niteliksiz sıva+boya ile kaplanmıştır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	22 cm	543 cm	Tuğla duvar	Ek	Ahır ve ikinci kat giriş kapıları sökülerek, geç dönemde niteliksiz tuğla duvar örülerek , dükkan olarak işlevlendirilmiştir.
DV2	20 cm	473 cm	Tuğla duvar	Ek	Özgün duvar kaldırılmış, geç dönemde niteliksiz tuğla duvar eklenmiştir.
DV3	20 cm	533 cm	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem niteliksiz tuğla duvarlar, özgün ahşap dikme ve kiriş aralarına, yeni işlevlendirilen mekanları ayırmak için eklenmiştir.
DV4	46-48 cm	501 cm	Taş Duvar (ahşap karkaslı)	Özgün	Özgün taş duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan niteliksiz sıva ve boya bulunmaktadır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Camekan (AL1)	Alüminyum	190x216 cm	Ek	Yeniden dükkan olarak işlevlendirilen mahal duvarı üzerine , alüminyum malzeme ile modern detayda niteliksiz kapı ve camekanlar eklenmiştir.
	Camekan (AL1)	Alüminyum	200x216 cm		
	Kapı (AL2)	Alüminyum	100x216 cm		

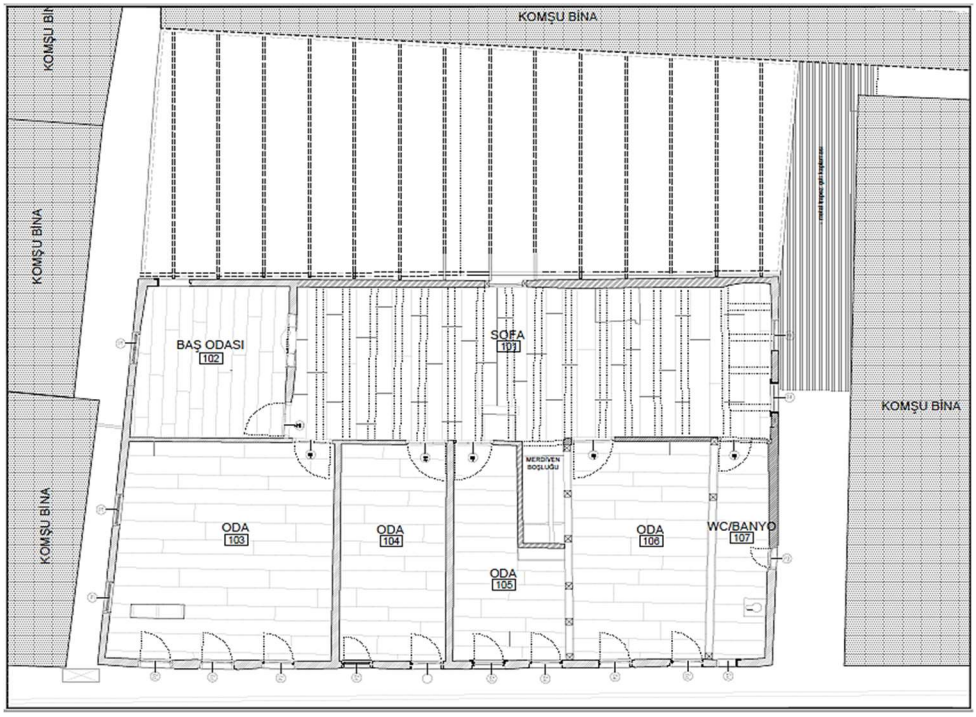

Birinci kat

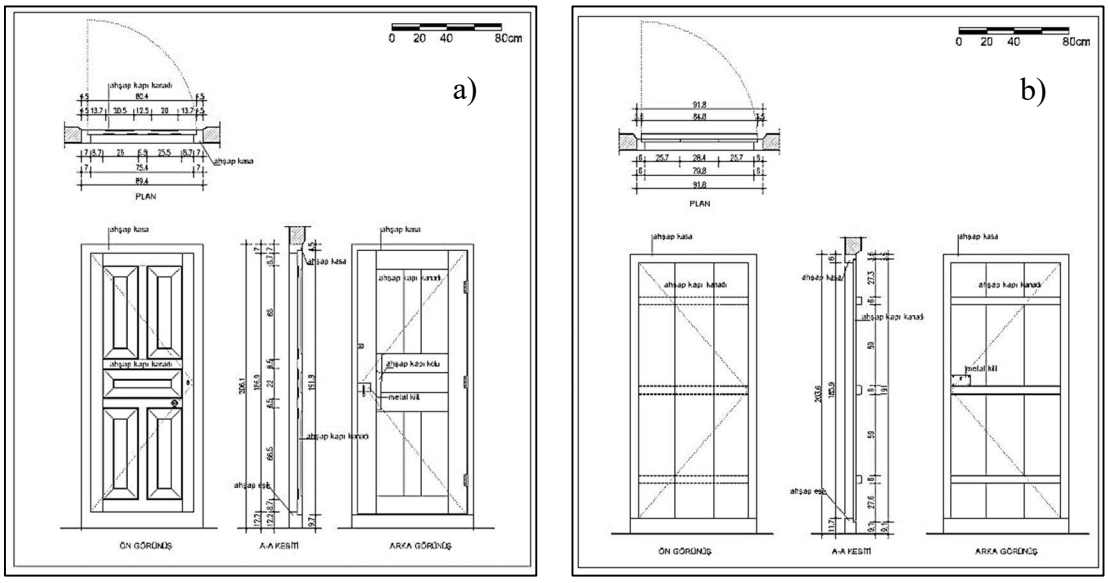
Yapının özgünlüğüne büyük oranda koruyabildiği kat seviyesidir. Mevcut durumda bu kata erişimi sağlayan ahşap merdiven yok olmuş, bunun yerine alt katta ki ahır bölümünden sofaya çıkılabilecek, geçici bir merdiven ile ulaşım sağlanmıştır. Bu ulaşımın sağlanabilmesi için, özgün zemin kaplamasında boşluk açılmıştır. Kat plan şemasında özgün sınırlarındadır. Sofa çevresinde L şeklinde odalar bulunmaktadır (Resim 4.35). Sofanın kısa kenarını karşılayan oda başodasıdır. Sofanın uzun kenarında tek taraflı, birbirinden farklı ebatlarda odalar sıralanmaktadır. Odaların arasından, bu kata ulaşımı sağlayan merdiven boşluğu mahalli okunabilmektedir. Odaların sonlandığı hizada, tüm odaların ortak kullandığı, ulaşımı sofadan sağlanan wc/banyo mekânı mevcuttur. Odalardan cephelere çıkarılan birçok soba bacası, bu mekânların belli dönemde yaşam alanı olarak kullanılmaya çalışıldığının göstergesidir. Mal sahibinin birinci kat ile ulaşımı kesmesi, katın özgün detaylarını koruyarak günümüze ulaşabilmesi sağlamıştır. Yapı birinci kat seviyesinde, orta aks ön cephe hizasında sehim oluşmuştur. Kat içerisinde, ön cephe pencerelerinin, özgün giyotin kanatları bulunmaktadır. Duvarlar ahşap çatkılı ve iki farklı sistemde örülmüştür. Duvarların çoğunda ahşap çatkı arası kerpiç dolgu sistemi kullanılırken, merdivenkovasını çevrelen L şeklindeki duvarda ve kuzey cephesi duvarında bağdadi duvar sistemi kullanılmıştır. Birinci kat alanı yaklaşık 126,63 m2'dir.

Şekil 4.2. Birinci kat planı

101 Sofa

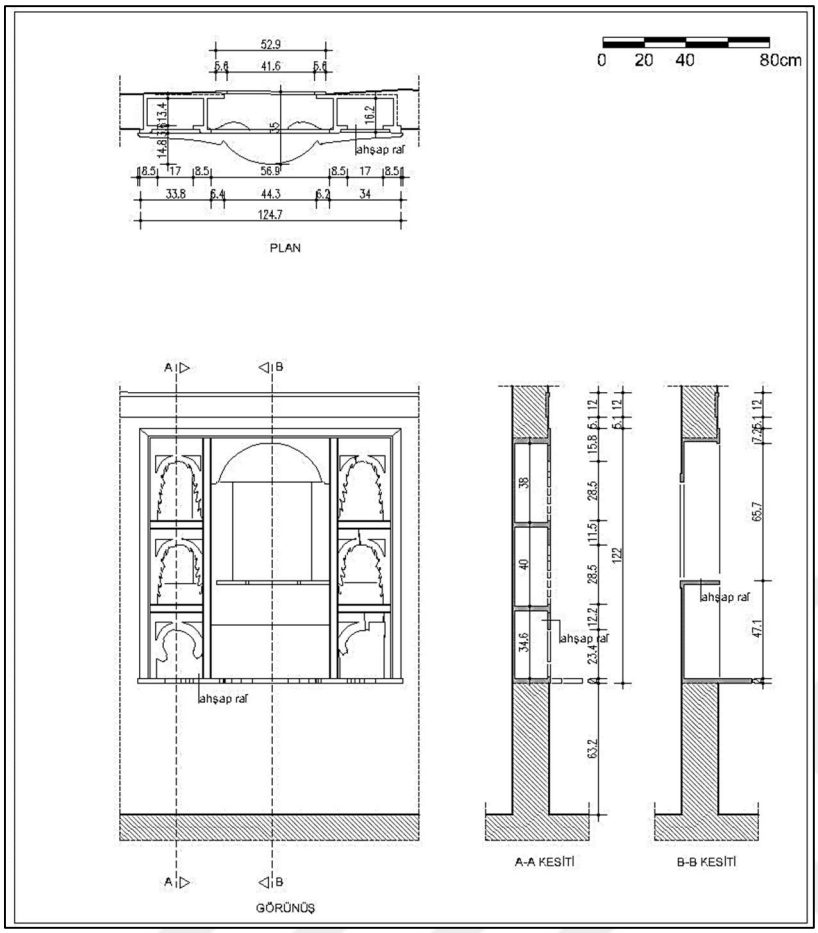
10,64m x 3,55m ebatlarına ve ortalama çatı makası ahşap konstrüksiyonu ile zemin kaplaması yüksekliği ortalama 2,72m'dir. Tavan kaplaması tamamen yok olduğundan, ahşap çatı makasları ve tavan kaplama kirişleri açıktadır. Zemin kaplaması özgündür ve kısmı kayıplar mevcuttur (Çizelge 4.10). Kısmı kayıpların olduğu bölgelerden bir tanesi üst kata erişimi sağlayan geçici merdiven için açılmıştır. Sofa güney cephesinden bağlanan özgün ahşap merdiven yok olmasına rağmen, merdivenkovasını çevreleyen duvarlar yerindedir ve kat genelinden farklı olarak ahşap çatkı karkaslı bağdadi duvar sistemindedir. Duvar yüzeylerinde özgün kireçli sıva ve badana bulunmaktadır. Zaman içerisinde duvar yüzeylerinde çatlaklar, kabarmalar ve kısmi malzeme kayıpları oluşmuştur. Sofaya 6 adet ahşap kapı açılmaktadır. Doğu cephesinde iki adet özgün sabit pencere (P4) bulunmaktadır. Sofanın güneye bakan uzun cephesinde, sonradan ilave edilen mahallin çatı arasına açılan bir boşluk bulunmaktadır. Bu geçisin ilave mahal çarı arası imalatına erişim için geç dönemde açıldığı düşünülmektedir. Sofayı karşılayan başodası ile sofa arasında şerbetlik içerisinde bırakılmış özgün bir servis boşluğu bulunmaktadır. Sofaya açılan ahşap yapı elemanlarında eskime ve kısmı malzeme kayıpları mevcuttur.

Şekil 4.3. (a) AHK1 kapı detayı, (b) AHK2 Ahşap kapı detayı

102 Baş odası

Birinci kat seviyesinde, mevcut odalardan mimari detaylar bakımından farklı özelliklere sahip olan odadır. Yaklaşık 3,13m x 3,40m ebatlarında, kareye yakın formdadır (Çizelge 4.11). Ahşap zemin kaplamaları yerindedir. Tavan detayı diğer odalardan farklı olarak çalışılmış, özel bir detaydadır ve iyi durumdadır. Bu oda içerisinde şerbetlik bulunmaktadır. Odanın kuzey cephesinde bir adet, batı cephesinde iki adet olmak üzere üç adet giyotin penceresi (P1) bulunmaktadır. Kuzey cephesindeki giyotin pencerenin kasası yerindedir ancak hareketli kanadı sökülmüştür. Ön cephe pencerelerinden sökülen giyotin kanatlar bu oda içerisine istiflenmiş durumdadır. Sofa ile oda arasında ki duvar yüzeyinde bir adet ahşap kapı (AHK2) bulunmaktadır. Bu odadaki mimari elemanlar özelleştirilmiş olmasına rağmen, ahşap kapı diğer oda kapıları ile benzer detayda, basit bir ahşap kapıdır. Duvarlar yüzeylerinde 10cm yüksekliğinde ve zeminden 1.70m aksında ahşap kayıt bulunmaktadır. Ayrıca, ahşap zeminden 2.35m aksında, 15cm yüksekliğinde ikinci bir ahşap kayıt bulunmaktadır ve bu ahşap kayıt hizasından tavan birleşimi arasında 60 derecelik kısa iç bükey duvar hatları ile tavan kaplamasına ulaşılmaktadır. 10cm yükseklikteki ahşap süpürgelik tüm duvar yüzeylerinde mevcuttur. Duvarlar üzerindeki kireçli sıva ve badana da zamanla oluşan bozulmalar, çatlak ve kopmalar mevcuttur. Odanın iç mekân yüksekliği yaklaşık 2,70m'dir.

Şekil 4.4. Şerbetlik detayı

103 Oda

4,75m x 5,00m ebatlarındaki oda, birinci katta ki odaların en büyüğüdür. Sofa ile başodasının birleştiği köşede olması sebebi ile bu oda diğer odaların en az iki katı büyüklüğünde inşa edilmiştir (Çizelge 4.12). Oda zemin kaplamaları özgündür ve kısmi malzeme kaybı mevcuttur. Oda zemininde ön cephe orta aksına doğru sehim bulunmaktadır. Tavan kaplaması yerindedir ve iyi durumdadır. Mahal içerisinde; ön cephe duvarında üç adet (P2), batı cephesi duvarında iki adet (P1) olmak üzere toplam beş adet pencere bulunmaktadır. Ön cephe pencerelerinin özgün kasaları yerindedir ancak giyotin kanatlar sökülüp bunların yerine geç dönemde modern detayda ısı yalıtımlı ahşap doğramalar takılmıştır. Kuzey cephesi üzerinde sofaya açılan ahşap kapı (AHK1) bulunmaktadır. Kapı detayı bu katta bulunan diğer oda kapılarına göre farklılık göstermektedir. Duvar yüzeylerinde herhangi bir ahşap kayıt bulunmamaktadır. Duvarlar üzerindeki kireçli sıva ve badana zamanla bozulmuş, çatlamıştır ve kısmi malzeme kayıpları mevcuttur. Oda içi temiz yüksekliği 2,80m olarak okunmaktadır.

104 Oda

2,35m x 5,00m ebatlarında yaklaşık 11,75m2 alana sahip odadır (Çizelge 4.13). Ahşap zemin kaplaması yerindedir ve zamanla kaplamada eskime meydana gelmiştir. 10cm yüksekliğinde ki ahşap süpürgelikler tüm duvar yüzeylerinde devam etmektedir. Zemin kaplaması ön cepheye doğru sehim yapmaktadır. Ahşap çıtalı tavan kaplaması yerindedir. Ancak ön cepheye yakın kısımlarda nemden dolayı rutubet oluşumu söz konusudur. Tavan deseni bu odada da farklı çalışılmıştır ve kendine özgüdür. Güney cephesi duvarı üzerinde iki adet pencere (P2) bulunmaktadır. Özgün pencere kasalarının içerisindeki giyotin kanatlar sökülmüş bunların yerine geç dönemde modern detayda ısı yalıtımlı ahşap doğramalar takılmıştır. Kapının bulunduğu güney duvarı dışındaki üç duvar yüzeyinde, 1,70m aksında, 10cm kalınlıkta ahşap kayıt devam etmektedir. Güney cephesi duvarında sofaya geçişi sağlayan ahşap kapı (AHK2) bulunmaktadır. Kapının yanında duvar yüzeyinde sıva dökülmesi nedeni ile ahşap çatkı arası kerpiç dolgu duvar sistemi dışarıdan okunabilmektedir. Mahal içi yükseklik 2,84m olarak okunmaktadır.

105 Oda

Merdivenkovası hacmi nedeni ile L formunda kullanılan oda yaklaşık 9,73 m2'dir (Çizelge 4.14). Zemin ahşap kaplamaları yerindedir. Ön önce orta aksa doğru olan sehim bu oda zemininde de okunmaktadır. Ahşap süpürgelikler 10cm yükseklikte duvar yüzeylerinde kesintisiz olarak devam etmektedir. Çıtalı ahşap tavan kaplaması bu odaya özgü çalışmıştır, genel olarak iyi durumdadır ancak ön cephe hattına doğru kısmı rutubetlenme söz konusudur. Mahal ile 105 nolu oda arasında ki bölücü ahşap duvarın taşıyıcı sistemi yerindedir ancak duvar dolgusu yok olmuş durumdadır. Kapının bulunduğu duvar yüzeyi dışındaki tüm duvar yüzeylerinde yerden 1,70m aksında, 10cm yükseklikte ahşap kayıt bulunmaktadır. İki adet pencerenin (P2) bulunduğu güney duvarı üzerinde, pencere sövesinin altında ikinci bir ahşap kayıt daha kullanılmıştır. Özgün pencere kasalarının içerisindeki giyotin kanatlar sökülmüş bunların yerine geç dönemde modern detayda ısı yalıtımlı ahşap doğramalar takılmıştır. Merdivenkovası duvarının kısa kenarında, mahal içerisinde ahşap seki detayı bulunmaktadır. Bu detay merdiven kullanımı nedeni ile tavan yüksekliğini azaltmamak adına ters kiriş olarak çalışılmış olabilir. Duvar yüzeylerinde ki kireçli sıva ve badanalarda kabarmalar, çatlamalar ve kısmi kayıplar mevcuttur.

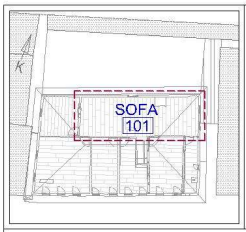
106 Oda

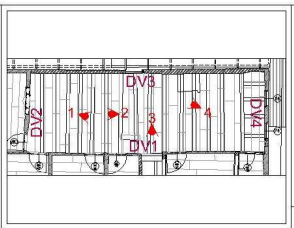
2,92m x 5,00m ebatlarında ki mahallin, 105 nolu oda, merdivenkovası ve wc/banyo mahalli arasında ki duvarı büyük ölçüde yok olmuş durumdadır (Çizelge 4.15). 105 nolu oda ile mahal arasındaki duvar taşıyıcı sistem elemanlarının büyük çoğunluğu yerindedir, karkas arası dolgu ve sıva katmanları yok olmuştur. Duvar hattının alt ve üst kotta ki yatay ahşap kaplamaları yerinde olduğundan, mevcut dikmeler takip edilerek duvar hattı rahatlıkla okunabilmektedir. Wc/banyo arasında ki duvar taşıyıcılarının çoğu yok olmuş durumdadır. Ancak yine duvarın zemindeki bitiş malzemesi olan ahşap süpürgelik yerindedir ve bu nedenle duvar hattı yapı üzerinde ki izlerden net olarak anlaşılabilmektedir. Çıtalı ahşap tavan kaplaması diğer odalara göre daha sade bir detaydadır ve 103 nolu mahaldeki tavan kaplaması ile benzerlik göstermektedir. Zemin ahşap kapamaları özgündür ve herhangi bir kayıp bulunmamaktadır. Güney cephesi üzerinde iki adet pencere (P2) bulunmaktadır. Yine bu özgün pencere kasalarının içerisindeki giyotin kanatlar sökülmüş bunların yerine geç dönemde modern detayda ısı yalıtımlı ahşap doğramalar takılmıştır. İki pencere arasından dış cepheye açılan dairesel boşluğun soba bacası için geç dönemde açıldığı düşünülmektedir. Ahşap süpürgelik mevcut duvarlar ve duvarlardan arta kalan kısımlar üzerinde devam etmektedir ve 10cm yükseklikte yalın detaydadır. Mahal içi yükseklik yaklaşık 2.80 m olarak okunmuştur.

107 Wc / Banyo

Wc/Banyo mahalli ile 106 numaralı mahal arasındaki bölücü duvarın büyük çoğunluğu yok olmuştur. Duvar karkasını oluşturan ahşap dikmelerden sadece bir tanesi yerindedir (Çizelge 4.16). Duvar üzerindeki ahşap süpürgelikler çift taraflı olarak ahşap dikmenin iki yanında günümüze kadar ulaşabilmiştir. Bu izlerden duvarın yeri okunabilmektedir. Dikdörtgen formlu bu mahalle giriş yine sofa tarafından bir ahşap kapı (AHK3) ile yapılmaktadır. Katta ki tüm odalara hizmet veren wc/banyo mahallinin hela taşı yerindedir. Güney ve doğu cephesinde birer adet pencere (P3) bulunmaktadır. Ön cephede bulunan pencerenin kasası ve ahşap pervazı yerindedir ancak ahşap kanat elemanı yok olmuştur. Tavanı çıtalı ahşap kaplıdır ve 106 nolu odanın tavanının devamı niteliğindedir. Ancak tavan kaplamasının büyük bölümünde sudan kaynaklı rutubet oluşumu gözlenmektedir. Duvar yüzeylerinde kireçli sıva ve badana bulunmaktadır. Doğu duvarı yüzeyindeki sıva kaybının olduğu bölgede duvar karkası ve kerpiç dolgu açığa çıkmıştır.

Çizelge 4.10. 101 Sofa mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: 101

MAHAL ADI: SOFA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Kısmi malzeme kaybı bulunmaktadır. Zamanla ahşap kaplamasa deformasyon oluşmuştur.
TAVAN	Ahşap kiriş	-	Özgün	- Ahşap kaplama sökülmüş , özgün ahşap kirişler ve ahşap makas açığa çıkmıştır.

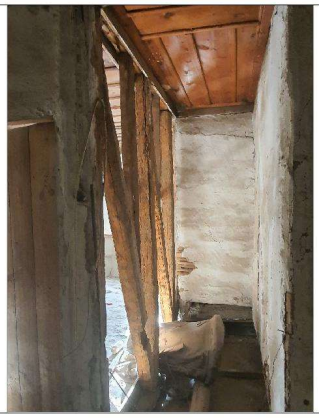
	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	9-10 cm	10.648 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV2	12-17 cm	350 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
DV3	13-16 cm	10.455 cm	Ahşap karkaslı bağdadi duv.	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur. Geç dönem eki ilave çatı arasına geçiş için açılmış niteliksiz kapı boşluğu bulunmaktadır.
DV4	15-17 cm	357 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Kapı (AHK1)	Ahşap	91,7x206	Özgün	Özgün ahşap kapı detayı, sofa cephesinde , katta bulunan diğer kapılardan farklılık göstermektedir.
	Kapı (AHK2)	Ahşap	92x201	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.
	Kapı (AHK2)	Ahşap	93x206	Özgün	
	Kapı (AHK2)	Ahşap	95x205	Özgün	
	Kapı (AHK3)	Ahşap	117x190	Özgün	Özgün ahşap kapı zamanla deforme olmuştur.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Kapı (AHK2)	Ahşap	82x202	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Pencere (P4)	Ahşap	83,5x92,7	Özgün	Özgün giyotin pencerelerin ahşap dokularında , zamanla deformeler meydana gelmiştir. Camların bazı bölümlerinde kırıklar ve çatlaklar bulunmaktadır.
	Pencere (P4)	Ahşap			

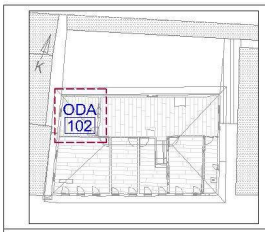

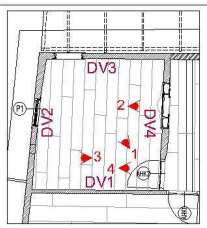

Çizelge 4.11. 102 Başodası mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: 102

MAHAL ADI: BAŞ ODASI

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Zaman içerisinde eskime söz konusu olmuştur.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Çıtalı dekoratif çıtalar ve tavan göbeği ile özgün ahşap kaplama iyi durumdadır. Yapının en işlemeli tavanı bu mahaldedir.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	9 cm	340 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur. Duvar yüzeyinde bulunan ahşap yatay kayıtlar da zamanla eskime söz konusu olmuştur, yatay kayıtların üzerinde niteliksiz boya bulunmaktadır.
DV2	15-25 cm	352 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
DV3	15-17 cm	314 cm	Ahşap karkaslı bağdadi duv.	Özgün	
DV4	12-17 cm	351 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur. Duvara gömülü özgün ahşap niş genel olarak bütünlüğünü korumuş ama kısmi parça kayıpları vardır.

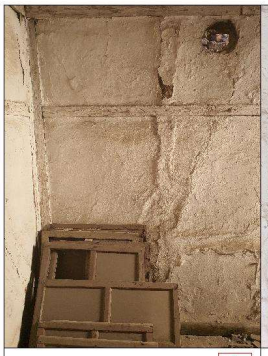
DV1	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Yok	-	-	-	-

DV2	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Pencere (P1)	Ahşap	85,5x150 cm	Özgün	Özgün giyotin pencerelerin ahşap dokularında , zamanla deformeler, burkulma meydana gelmiştir.

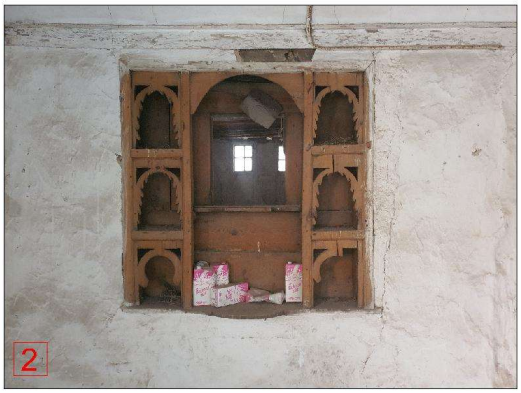
DV3	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Pencere (P1)	Ahşap	88x150	Özgün	Özgün giyotin pencerelerenin kasa ve pervaz kısmı korunmuş ancak giyotin kanat kısmı yok olmuştur.

DV4	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
	Kapı (AHK2)	Ahşap	92x201	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.

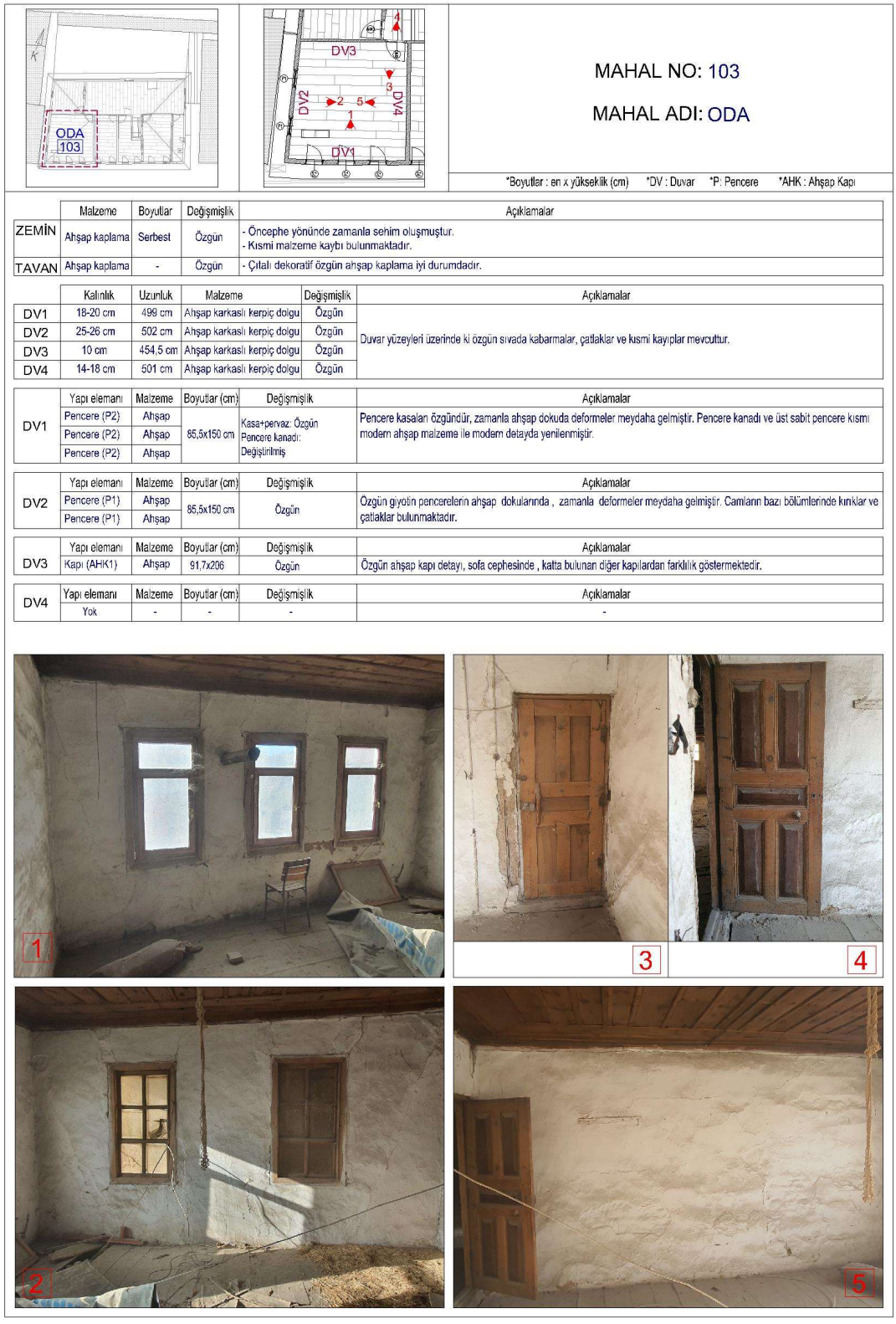

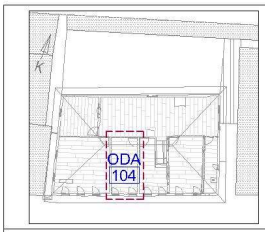

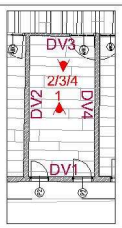

Çizelge 4.12. 103 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

Çizelge 4.13. 104 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: 104

MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Öncephe yönünde zemin de zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama iyi durumdadır.

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	18-20 cm	235 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.Duvar yüzeyinde bulunan ahşap yatay kayıtlar da zamanla eskime söz konusu olmuştur, yatay kayıtların üzerinde niteliksiz boya bulunmaktadır.
DV2	13-15 cm	500 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
DV3	10 cm	232 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
DV4	16-17 cm	503 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Pencere (P2)	Ahşap	80x150 cm	Kasa+pervaz: Özgün	Pencere kasaları özgündür, zamanla ahşap dokuda deformeler meydaha gelmiştir. Pencere kanadı ve üst sabit pencere kısmı modern ahşap malzeme ile modern detayda yenilenmiştir.
	Pencere (P2)	Ahşap	85x150 cm	Pencere kanadı:Değiştirilmiş	

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (AHK2)	Ahşap	92x201	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Yok	-	-	-	-

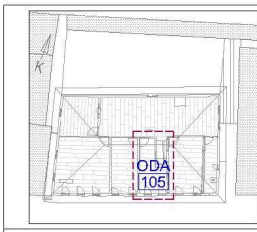

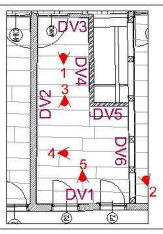

Çizelge 4.14. 105 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: 105

MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Öncephe yönünde zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama genel olarak iyi durumdadır. Ön cephe yönünde tavan kaplamasında rutubet kaynaklı nemlenme ve çürüme oluşmuştur

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	18-20 cm	250 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.Duvar yüzeyinde bulunan ahşap yatay kayıtlar da zamanla eskime söz konusu olmuştur, yatay kayıtların üzerinde niteliksiz boya bulunmaktadır.
DV2	16-17 cm	502 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
DV3	10 cm	138 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
DV4	12 cm	237 cm	Ahşap karkaslı bağdadi duv.	Özgün	
DV5	12 cm	103 cm	Ahşap karkaslı bağdadi duv.	Özgün	
DV6	10 cm	260 cm	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kaybolmuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Pencere (P2)	Ahşap	85,5x150 cm	Kasa+pervaz: Özgün	Pencere kasaları özgündür, zamanla ahşap dokuda deformeler meydaha gelmiştir. Pencere kanadı ve üst sabit pencere kısmı modern ahşap malzeme ile modern detayda yenilenmiştir.
	Pencere (P2)	Ahşap		Pencere kanadı:Değiştirilmiş	

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (AHK1)	Ahşap	93x206	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Yok	-	-	-	-
DV5	Yok	-	-	-	-

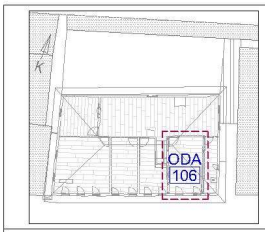

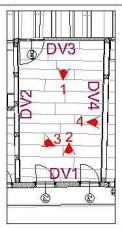

Çizelge 4.15. 106 Oda mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: 106

MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Öncephe yönünde zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama genel olarak iyi durumdadır. Ön cephe yönünde tavan kaplamasında rutubet kaynaklı nemlenme ve çürüme oluşmuştur

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	18-20 cm	292 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV2	10 cm	498 cm	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kaybolmuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.
DV3	10 cm	306 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.Duvar yüzeyinde bulunan ahşap
DV4	10 cm	505 cm	Ahşap karkas	Özgün	yatay kayıtlar da zamanla eskime söz konusu olmuştur, yatay kayıtların üzerinde nitelliksiz boya bulunmaktadır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Pencere (P2)	Ahşap	85,5x150 cm	Kasa+pervaz: Özgün	Pencere kasaları özgündür, zamanla ahşap dokuda deformeler meydaha gelmiştir. Pencere kanadı ve üst sabit pencere kısmı
	Pencere (P2)	Ahşap	82x150 cm	Pencere kanadı:Değiştirilmiş	modern ahşap malzeme ile modern detayda yenilenmiştir.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (AHK1)	Ahşap	95x205	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Yok	-	-	-	-

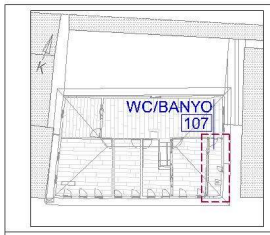

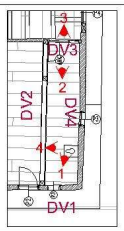

Çizelge 4.16. 107 Wc / Banyo mahalli mevcut durum analiz çizelgesi

MAHAL NO: 107

MAHAL ADI: WC/BANYO

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Malzeme	Boyutlar	Değişmişlik	Açıklamalar
ZEMİN	Ahşap kaplama	Serbest	Özgün	- Öncephe yönünde zamanla sehim oluşmuştur. Zeminde özgün doğaltaş hela taşı bulunmaktadır.
TAVAN	Ahşap kaplama	-	Özgün	- Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama genel olarak iyi durumdadır. Ön cephe yönünde tavan kaplamasında rutubet kaynaklı nemlenme ve çürüme oluşmuştur

	Kalınlık	Uzunluk	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	18-20 cm	116 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV2	10 cm	505 cm	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kayboimuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.
DV3	10 cm	117 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV4	17-21 cm	496 cm	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Pencere (P3)	Ahşap	61,8x60 cm	Özgün	Pencere kasası özgündür, zamanla ahşap dokuda deformeler meydana gelmiştir. Pencere kanadı yok olmuştur.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV2	Yok	-	-	-	-

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV3	Kapı (AHK3)	Ahşap	117x190	Özgün	Özgün ahşap kapı zamanla deforme olmuştur.

	Yapı elemanı	Malzeme	Boyutlar (cm)	Değişmişlik	Açıklamalar
DV4	Pencere (P3)	Ahşap	61x61 cm	Özgün	Özgün pencere de zamanla ahşap dokuda deformeler meydana gelmiştir.

4.1.5. Yapım tekniği ve malzeme analizi

Yapıda, yığma taş duvar, ahşap çatkı arası kerpiç dolgu ve ahşap çatkı üzeri bağdadi kaplama olmak üzere üç tip yapım tekniği kullanılmıştır. Yığma taş duvarlı mahallerde zemin doğal taş kaplama, tavan ahşap kiriş sistemi üzerine ahşap tavan kaplaması olarak tamamlanmıştır. Ahşap karkaslı duvar sistemlerinin kullanıldığı birinci kat seviyesinde döşemeler ahşap kiriş üzerine ahşap rabıta olarak tamamlanmış, tavanlarda farklı desen ve detaylarda ahşap çıtalı dekoratif tavan kaplamaları uygulanmıştır.

Temel

Yapının temeli ile ilgili kazı, sondaj benzeri herhangi bir çalışma yapılamamıştır. Zemin kat duvarlarının taş olması nedeniyle ve geleneksel yapım teknikleri de göz önünde bulundurulduğunda, temelin kaya ve taş olduğu tahmin edilebilmektedir.

Yapının rölöve paftaları hazırlanırken yapıda mevcut kullanılan malzemeler incelenmiştir. Rölöve üzerinde mevcut durumda yapıda kullanılan malzemeler malzeme analiz paftalarında lejant (Şekil 4.5) oluşturarak ayrı renklerde belirtilmiştir (Bkz. Ek-4).

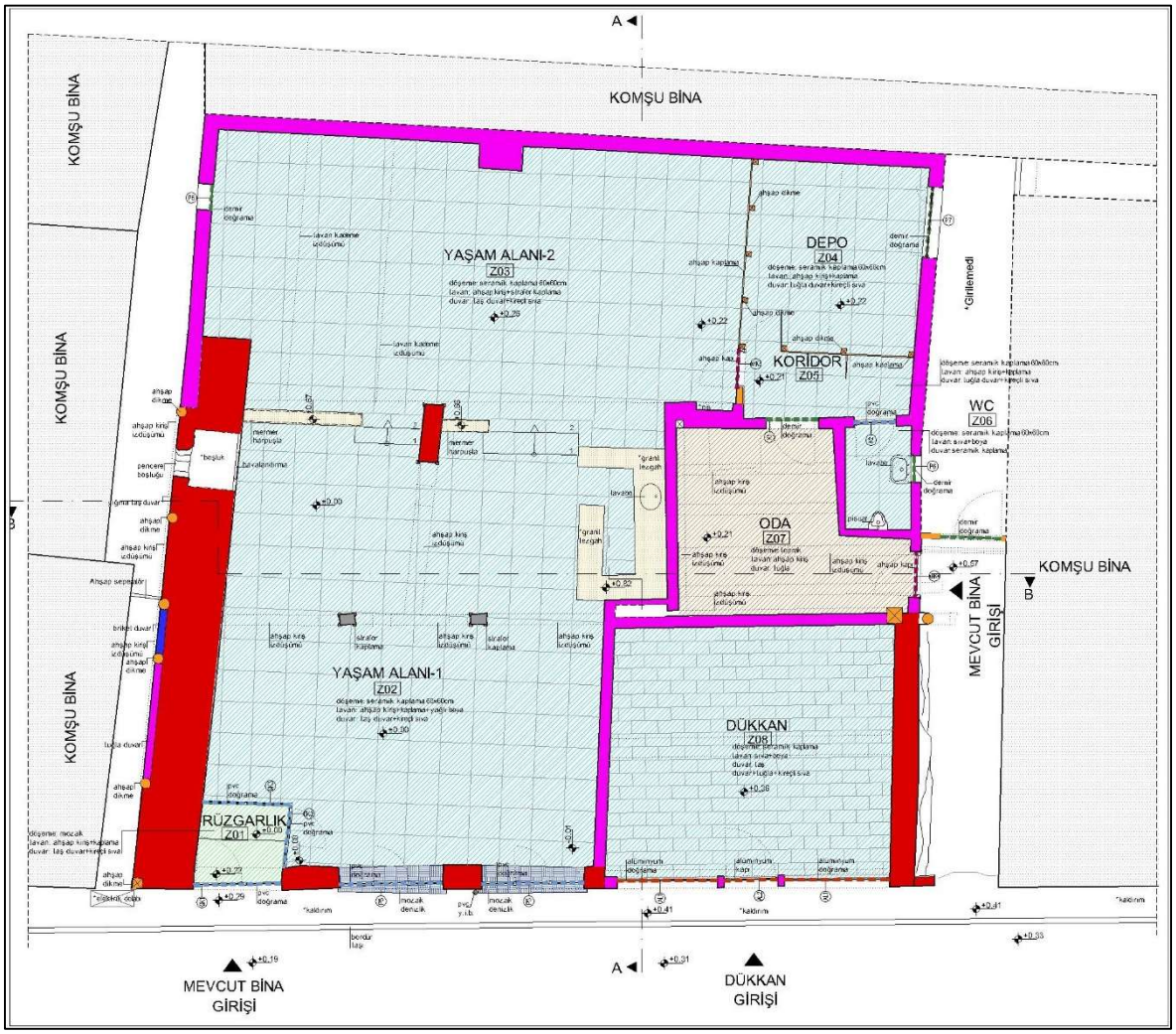
Şekil 4.5. Malzeme analizi lejantı

Malzeme analizi

Zemin kat

Zemin kat özgün duvarları kabayonu taş ile yığma duvar tekniğinde örülmüştür. Taş duvarlar arasında birinci kat döşeme sistemini destekleyen dairesel kesitli ahşap dikmeler mevcuttur. Bu ahşap dikmeler batı cephesi üzerinde açığa çıkmış durumdadır. Taş duvarlar iç ve dış yüzeyden kireçli sıva ile kaplanarak badana yapılmıştır. Ahır bölümü dışında kalan zeminlerde seramik kaplama mevcuttur. Rüzgârlık hacmi içerisinde özgün mozaik taş kaplama göze çarpmaktadır. Zemin kat seviyesine geç dönemde ilave edilen duvarlar delikli tuğla ile örülmüştür. Özgün taş duvar kalınlıkları 50-120cm arasında iken muhdes duvar kalınlıkları 15-25cm arasında değişiklik göstermektedir. Tavan kaplaması özgün yüzeylerde çıtalı ahşap kaplama, muhdes mahallerde strafor karo kaplamadır. Ahır tavanında ise

herhangi bir tavan kaplaması bulunmamaktadır, birinci kat döşeme konstrüksiyonu ve kaplama tahtaları görülebilir haldedir.

Şekil 4.6. Zemin kat planı malzeme analizi

Birinci kat

Birinci kat duvarlarında iki tip ahşap duvar sistemi kullanılmıştır. Bunların ilki ve kat bazında büyük oranda kullanılan duvar tekniği ahşap çatkı arası kerpiç dolgudur. Merdivenkovası çevresi ve kuzey cephesi duvarında ise bağdadi duvar örüm tekniği kullanılmıştır. Birinci kat zeminlerinin tamamı özgün ahşap rabıta ile kaplıdır. Sofa mahalli dışında ki mekânlarda çıtalı ahşap tavan kaplamaları yerindedir ve genel anlamda iyi durumdadır.

Şekil 4.7. Birinci kat planı malzeme analizi

4.1.6. Mimari elemanlar

Mimari elemanlar başlığı altında; kapı, pencere, tavan ve şerbetlik gibi detayların mevcut durumları değerlendirilmiştir.

Kapılar

Düz bir arazi üzerinde yapı iki katlı olarak inşa edildiği için, dış alana açılan kapılar sadece zemin kat seviyesinde bulunmaktadır. Yapıda ön cephede iki, sağ yan cephede 1 adet olmak üzere üç adet sokak bağlantısını sağlayan dış kapı bulunmaktadır. Bu kapıların sadece bir tanesi özgün yerindedir. Ön cephede bulunan GK-1 kapısı PVC malzemelidir ve geç dönemde kapı boşluğuna ebatlarına sadık kalınarak ancak farklı detayda modern malzeme ile yenilenmiştir. Bu kapının ahşap malzemeli özgün detayına ait eski bir fotoğrafı yapı

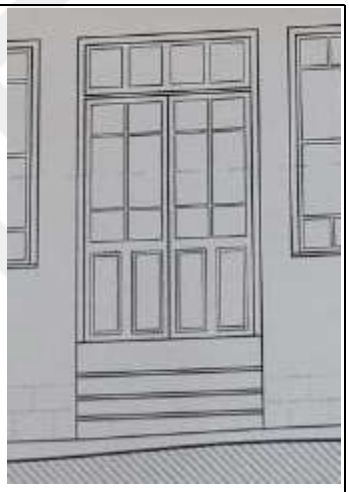
sahibi tarafından paylaşılmıştır (Resim 4.34). AL-2 alüminyum doğramalı cam kapı, geç dönemde yapıya yüklenen dükkân fonksiyonu ile eklenmiştir ve muhdestir. Bu kapı boşluğunun bulunduğu yerde ahıra geçişi sağlayan geniş bir boşluk ve bu boşluktaki çift kanatlı ahşap ahır kapısı sökülerek kapı boşluğu küçültülmüş ve tek kanatlı alüminyum kapı ve iki yanında yine alüminyum malzemeden yapılan doğramalar (AL-1) eklenmiştir (Resim 4.44). Sağ yan cephede bulunan AHK-4 kapısı binaya geç dönemde eklenen muhdes duvar üzerinde açılmış, çıkma bir kapının oluşturulan kapı boşluğuna yerleştirilmesinden ibarettir (Resim 4.45). Zemin katta niteliksiz ek yapı ile beraber yapıya eklenen iç mekân kapıları (K1 / K2 / AHK-3 / AHK-4) da ahır mahalline dışarıdan girilen kapı gibi, yapı ile uyumsuz, çevrede ki binalardan toplanarak oluşturulan yeni ilave mahaller arasında kullanılmıştır (Resim 4.43). Bu ve bunun gibi niteliksiz imalatlardan yapının temizlenmesi gerekmektedir.

GK-1 Mevcut PVC doğrama fotoğrafı

Özgün ahşap giriş kapısı kısmi detayı

Anadolu Oteli giriş kapısı

Resim 4.34. Halihazırdaki giriş kapısı ve özgün yapı elemanı fotoğrafları

K1
Demir kapı

K2
Pimapen kapı

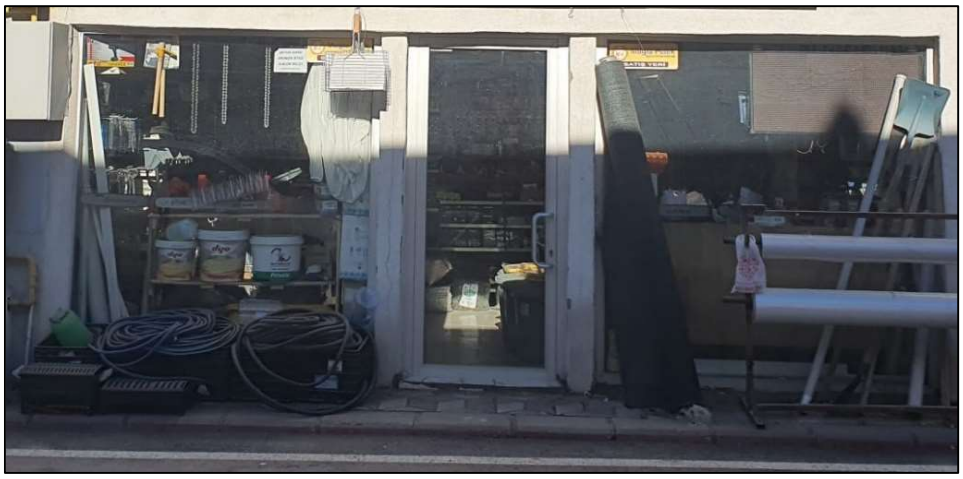

AHK3
Camlı ahşap kapı

AHK4
Ahşap kapı

Resim 4.35. Ek yapı içerisinde kullanılan niteliksiz iç kapı fotoğrafları

Resim 4.36. Muhdes dükkân alüminyum doğrama fotoğrafı (AL-1/AL-2)

Dış görünüş	İç görünüş
AHK4	

Resim 4.37. Sağ yan cephesi girişi muhdes ahşap kapı fotoğrafı (AHK-4)

Birinci katta sofaya açılan toplam beş adet özgün ahşap kapı bulunmaktadır (Resim 4.46). Baş odası (102) kapısı ile 104 / 105 / 106 numaralı odaların kapıları aynı detayda ve AHK-2 kodundadır. 103 nolu oda kapısı oda içi görüntüsü AHK-2 kapısı ile benzer olmasına rağmen sofa görünüşünde göbekli bir ahşap kapı kanadına dönüşmüştür (AHK-1). Wc / Banyo mahali kapısı kendine özgü daha basit detayda çalışılmış ahşap bir kapıdır (AHK-3).

Çizelge 4.17. Birinci kat ahşap oda kapıları fotoğrafları

				
Sofa cephesi	Oda içi görünüş	Sofa cephesi	Oda içi görünüş	Oda içi grünüş
AHK-1		AHK-2		AHK-3

Pencereler

Yapının zemin katı seviyesindeki pencerelerin tamamı değiştirilmiş ya da sonradan eklenmiştir. Zemin kat cephelerinde, ön cephede dört, sağ yan cephede iki ve sol yan cephede bir adet olmak üzere yedi adet pencere bulunmaktadır. Ön cephede bulunan iki adet pimapen malzemeden yapılmış P5 penceresi, özgün yerindedir ancak geç dönemde modern detayda PVC malzeme ile yenilenmiştir. Dükkân olarak işletilen mahallin ön cephesine eklenen alüminyum sabit doğramalar cepheye dükkân fonksiyonu ile sonradan eklenmiş niteliksiz doğramalardır (AL1 / Resim 4.44) Sağ yan cephede ek yapı hacimleri için lav edilmiş iki adet pencereden bir tanesi, oluşturulan wc hacminin penceresi (P6), ikincisi ise depo hacmi olarak kullanılan mahallin cephesine eklenen demir doğramalı (P7) pencerelerdir. P6 penceresi ebat olarak birinci katta bulunan özgün wc/banyo penceresi ebatlarına benzer ebatlarda, vasistas açılır sistemde ve demir doğramalıdır. P7 penceresi malzeme detayı ve ebat olarak yapıda ki hiçbir pencere ile benzerlik göstermemektedir. Pencerenin başka bir yapıdan sökülerek, bu mahalle eklenmiş olduğu aşikârdır. Sol yan cephede bulunan ve ek yapı ile beraber han yapısına eklenen demir doğramalı pencere de bu katta bulunan wc mahallinde ki doğrama ile aynı detaydadır (P6) ve muhdestir.

Birinci katta toplam on yedi adet ahşap pencere bulunmaktadır. Sol yan cephede bulunan üç adet ahşap pencere giyotin açılır sistemde ve özgün detaydadır (P1). Ön cephede bulunan on adet pencerenin dokuz tanesi P2 detayında, giyotin ahşap kanadı sökülerek geç dönemde niteliksiz ahşap doğrama ile değiştirilmiş pencerelerdir. Sökülen ahşap giyotin doğrama elemanları hala yapı içerisindedir. Ön cephede bir adet bulunan, wc / banyo mahalline açılan

onuncu pencere P3 tipi penceredir ancak kanat elemanı yok olmuştur. Sağ yan cephede özgün detay ve malzemede bir adet P3 penceresi ve sofa bölümüne bakan iki adet kare formuna yakın sabit P4 ahşap penceresi bulunmaktadır. Arka cephe duvarında başodası içerisinde bulunan P1 ahşap giyotin pencerenin ise giyotin kısmı yok olmuştur.

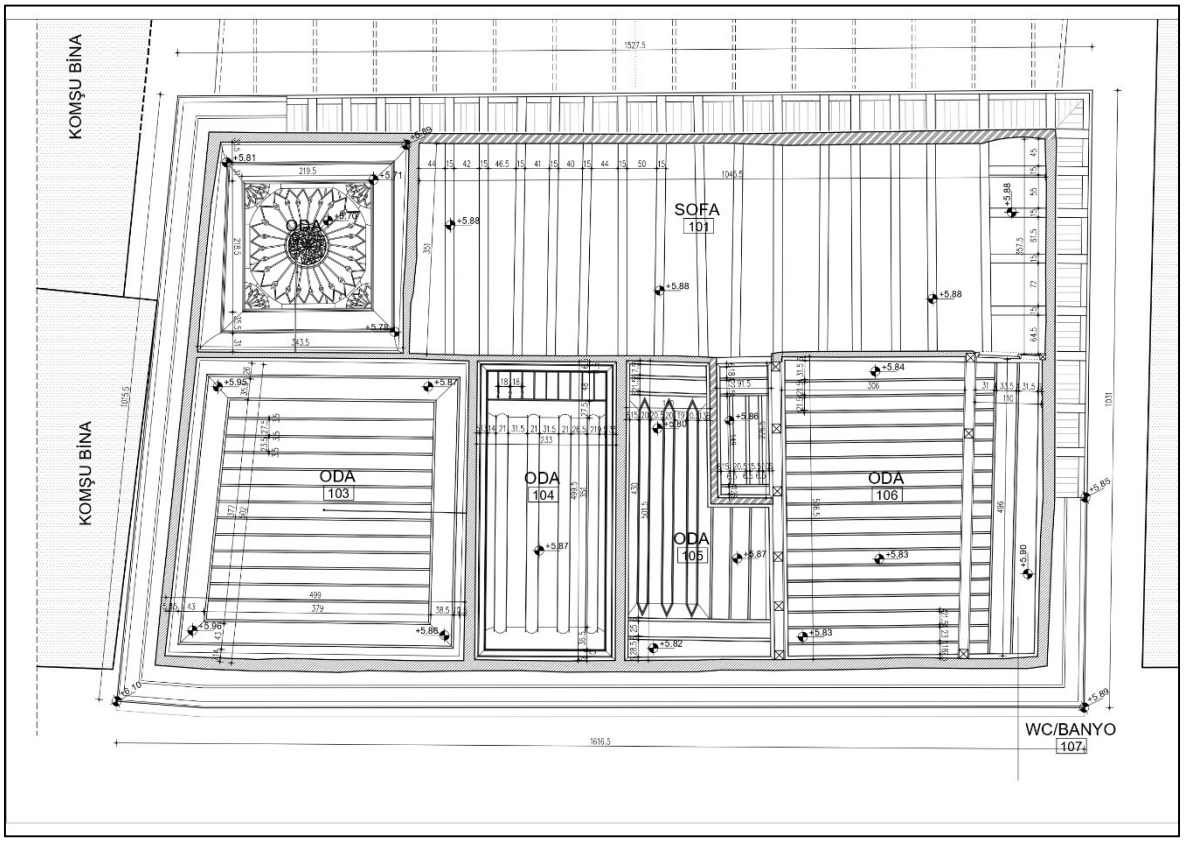
Çizelge 4.18. Pencere fotoğrafları

<table>
<tr><td colspan="2">
İç görünüş</td><td colspan="2">
İç görünüş</td><td>
Dış görünüş</td><td>
İç görünüş</td></tr>
<tr><td colspan="2">P1</td><td colspan="2">P2</td><td></td><td>P3</td></tr>
<tr><td colspan="2">
İç görünüş</td><td colspan="2">
İç görünüş</td><td colspan="2">
İç görünüş</td></tr>
<tr><td colspan="2">P4</td><td colspan="2">P6</td><td colspan="2">P7</td></tr>
<tr><td colspan="3">
Dış görünüş</td><td colspan="3">
İç görünüş</td></tr>
<tr><td colspan="6">P5</td></tr>
</table>

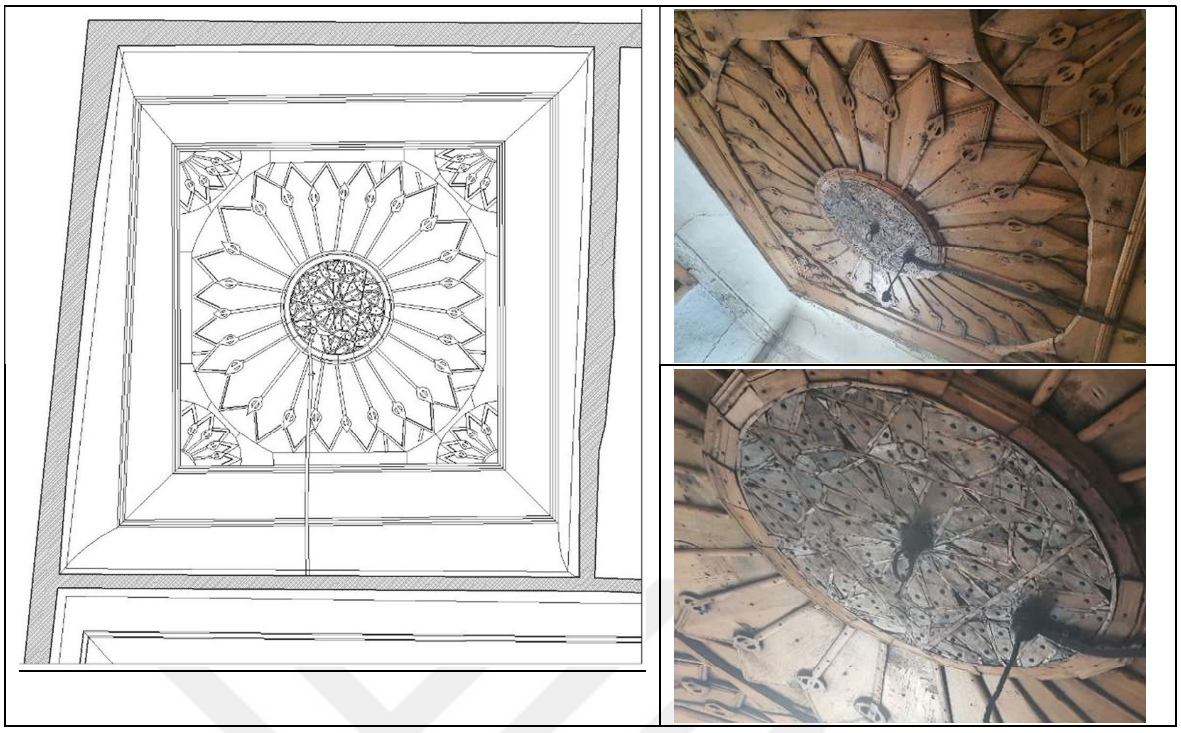
Tavan detayları

Çarşı han yapısının zemin katında özgünlüğünü koruyarak günümüze ulaşabilen tek mahal tavanı Z02 nolu kahvehane-1 isimli mahal tavanıdır. Çıtalı ahşap tavan üzerinde niteliksiz

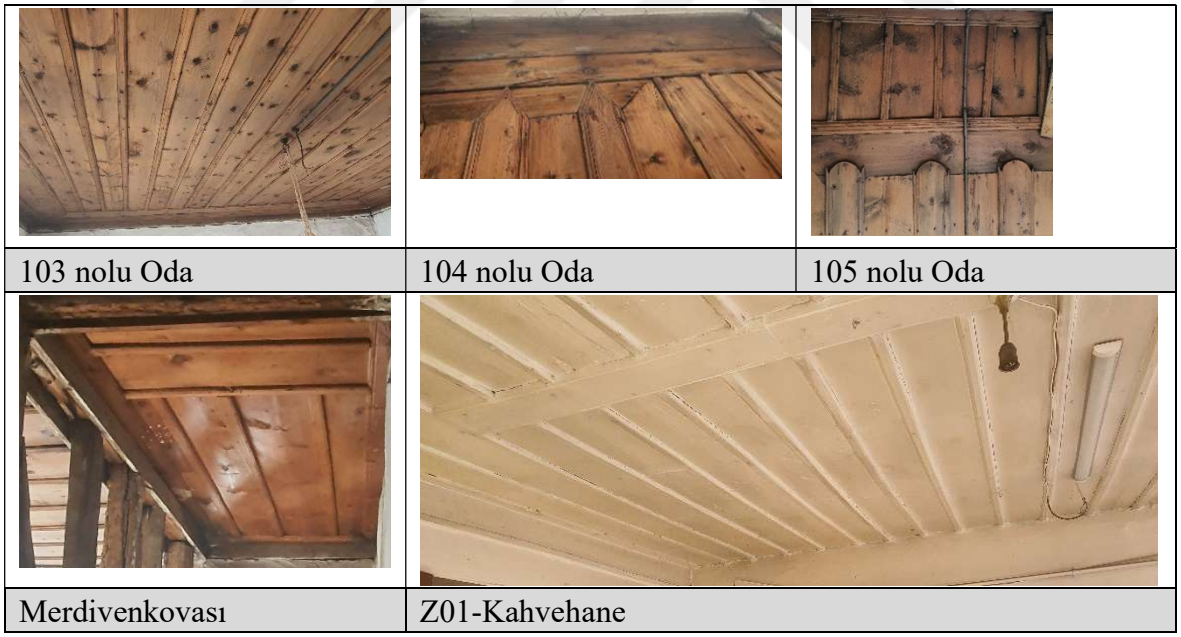
yağlı boya imalatı bulunmaktadır (Resim 4.50). Birinci kat mahallerinde sofa mahalli haricindeki tüm mahallerde özgün ahşap tavan kaplaması yerindedir ve genel olarak iyi durumdadır. Neredeyse her mahal tavanına farklı bir tavan deseni uygulanmıştır. Başodası en fazla süsleme ve detaya sahip tavan kaplamasıdır. 104 ve 106 numaralı odaların çıtalı ahşap tavan kaplamaları daha sade detayda ve benzer dildedir. 104 numaralı oda tavanındaki dekoratif ahşap çıta bitişleri oval formda bitirilirken, 105 numaralı odadaki dekoratif tavan kaplaması çıta bitiş formlarında üçgen birleşimler tercih edilmiştir.

Şekil 4.8. Birinci kat dekoratif tavan yansıma planı

Şekil 4.9. Başodası dekoratif ahşap tavan detayı

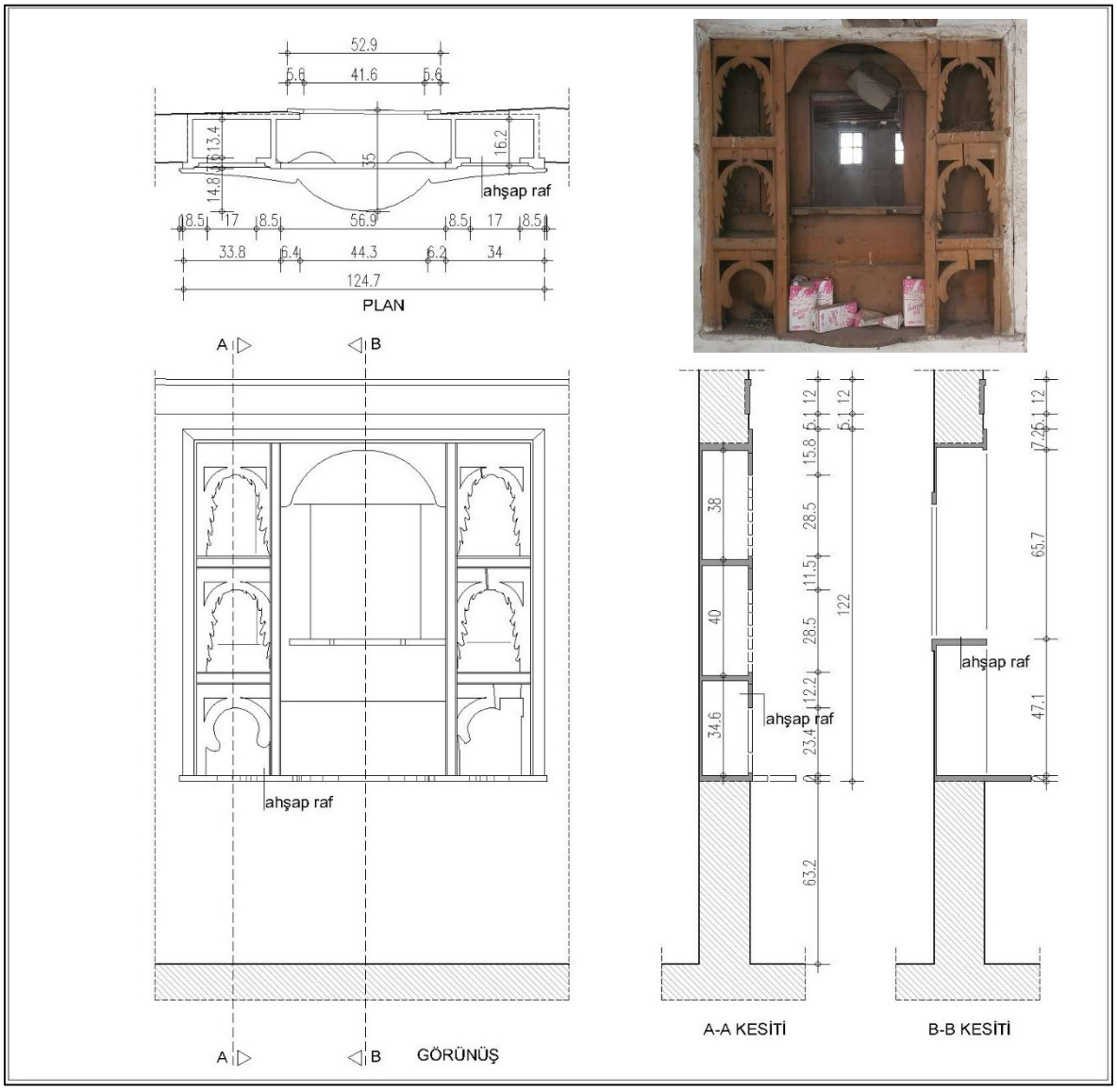

Şekil 4.10. Dekoratif ahşap tavan fotoğrafları

Şerbetlik

102 numaralı Başodasında bulunan şerbetlik detayı yapıda tekrar etmemekle beraber sadece bu oda özelinde kullanılmıştır. Şerbetlik detayı ortasında sofa ile başodası arasında ki

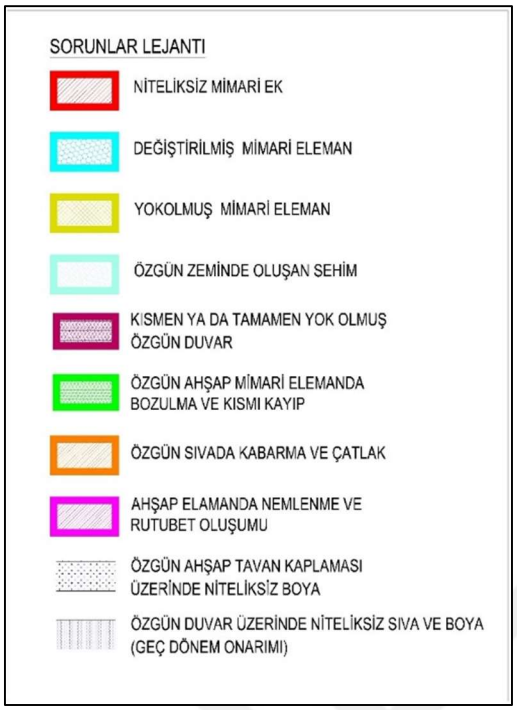
bağlantıyı sağlayan bir pencere boşluğu bulunmaktadır. Genel form ve detayı bozulmamış olan şerbetlikte kısmı malzeme kayıpları ve zamanla oluşmuş eskime söz konusudur.

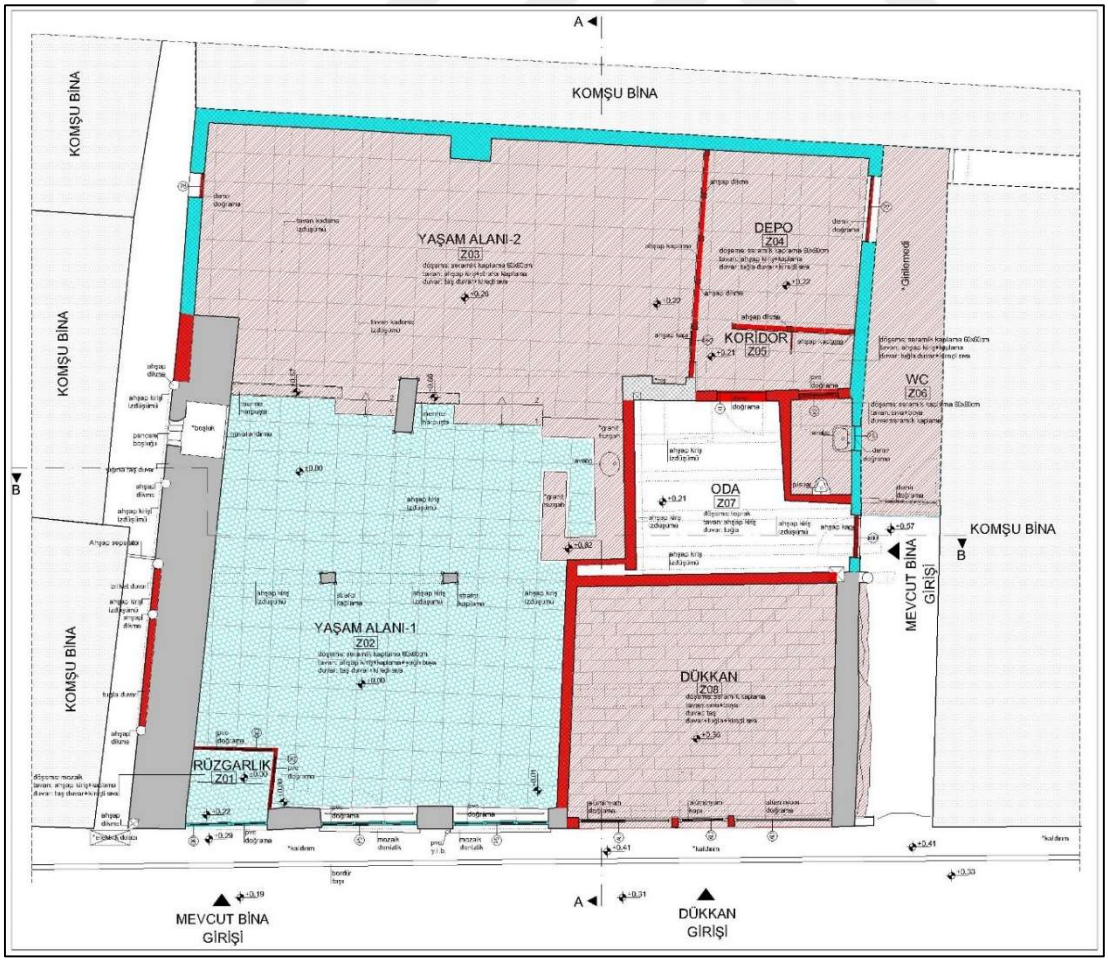
Şekil 4.11. Şerbetlik detayı

4.2. Koruma Sorunları

Yapının rölöve paftaları hazırlanırken bozulmalar ile değerlendirilerek yapıya ait sorunlar ile ilgili lejant (Resim 4.52) oluşturulmuş, sorunlar paftaları da hazırlanmıştır (Ek-5). Cephe ve mekânlara ait sorunlar çizelgeları aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.19-Çizelge 4.29).

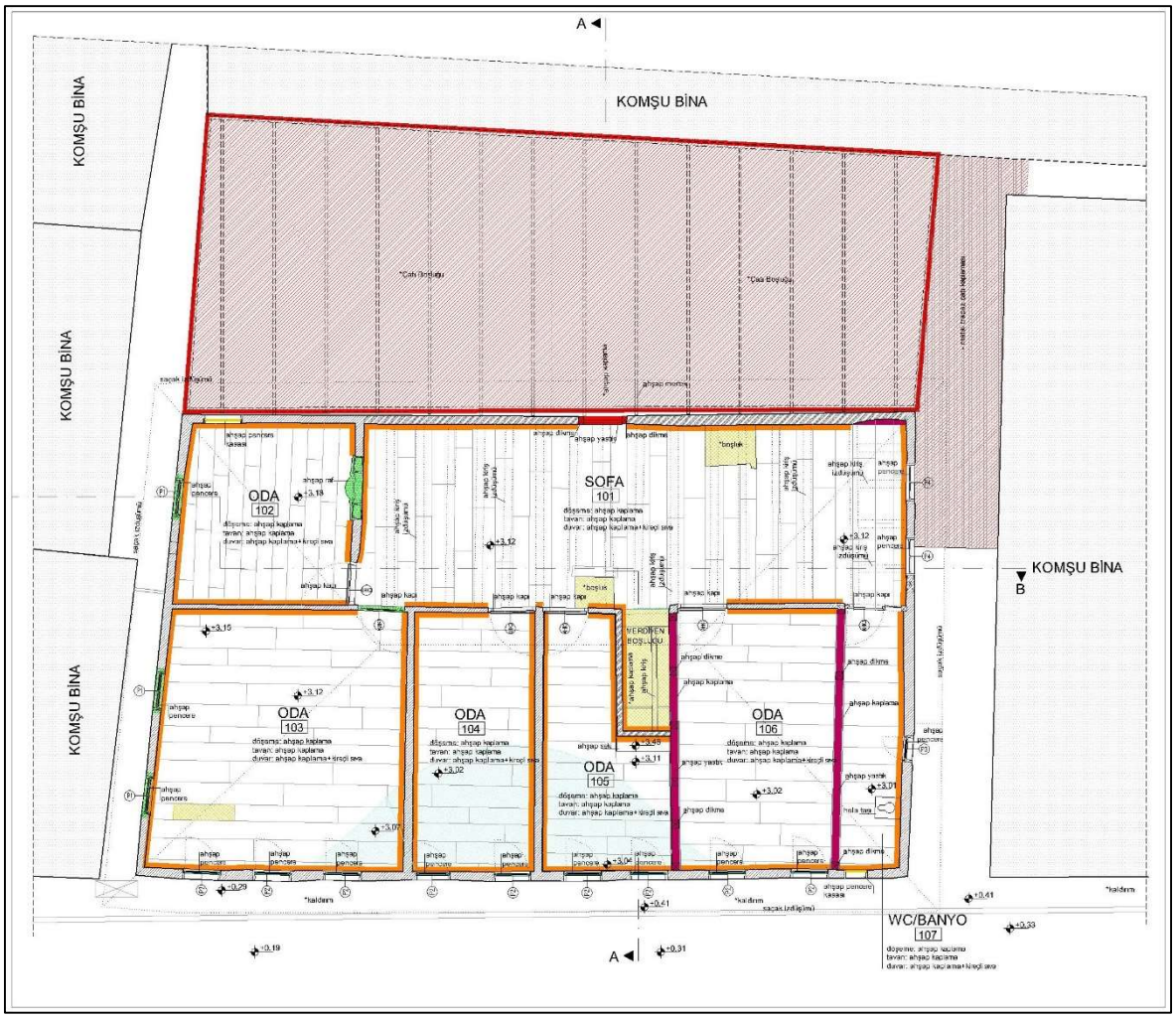
Şekil 4.12. Bozulma analiz lejantı

Şekil 4.13. Zemin kat-Sorunlar

Yapıda strüktürel olarak görünün en önemli sorun, ön cephe orta aksına doğru, birinci kat seviyesinde, döşemede oluşan sehimdir. Çarşı han yapısında çok sayıda niteliksiz ek bulunmaktadır. Zemin kat seviyesinde, özgün servis alanı bölümüne ilave edilen kahvehane-2, depo, koridor ile ahır mahalline eklenen wc hacmi ek yapılardır. Zemin kat döşemeleri üzerinde seramik ile yapılmış malzeme ekleri mevcuttur. Günümüzde dükkân olarak kullanılan mahal içerisinde ki, merdivenkovası ile ahır geçişini ayırması gereken özgün bölücü duvar yıkılmış, merdivenin bulunması gereken koridor ile ahır girişi birleştirilerek tavan yüzeyine de niteliksiz strafor kaplama ile uygulama yapılmıştır. Kahvehane-1 mahalli içerisine mutfak nişi eklenmiştir.

Zemin kat özgün kuzey duvarının büyük çoğunluğu ile üzeri açık ahırı çevreleyen bahçe duvarları, yapıya eklenen yeni mahaller nedeni ile yok olmuştur. Üst kata erişimi sağlayan ahşap merdiven, Bu merdivene açılan ahşap cephe kapısı ile ahır geçişi bölümüne açılan ahşap ahır kapısı yapıya yeni yüklenen fonksiyon nedeni ile zaman içerisinde yok edilmiştir. Birinci katta 105-106 mahalleri ile 106-107 mahalleri arasındaki ahşap çatkı arası kerpiç dolgulu duvarın dolgu kısımları tamamen yok olmuştur, taşıyıcı sistem dikmelerinin çoğu yerindedir. 107 nolu wc / banyo mahallinin ön cepheye bakan duvarı üzerinde ki pencerenin kanat elemanı yok olmuştur. 102 nolu başodası kuzey duvarı üzerinde ki giyotin pencerenin kanat elemanı yok olmuştur. Birinci kat ahşap döşemede kısmı malzeme kayıpları vardır. Birinci katta bulunan sofa mahallinin ahşap tavan kaplaması tamamen yok olmuştur. Saçak altı ahşap kaplamaların neredeyse yarısı yok oluş, kalan kısımlarının bazı bölümlerinde ve birinci kat ahşap tavan kaplamalarının bir bölümünde nemden kaynaklı rutubet oluşmuştur.

Şekil 4.14. Birinci kat-Sorunlar

Çatı suyunun toplanması için gerekli olan yağmur iniş borusu ve yağmur oluklarının çoğu kaybolmuş, geç dönemde ön cephe yönünde yağmur oluğu ve iniş boruları eklenmiştir.

Zemin katta ön cephede bulunan GK-1 giriş kapısı ve P5 doğramaları PVC esaslı malzeme ile modern detayda değiştirilmiştir. Kırma çatı üzeri alaturka kiremitler arduvazlı membran kaplama ile değiştirilmiştir.

Yapı içerisinde ki ahşap mimari elemanların tamamında zamanla oluşan eskime, bozulma ve kısmi malzeme kayıpları mevcuttur.

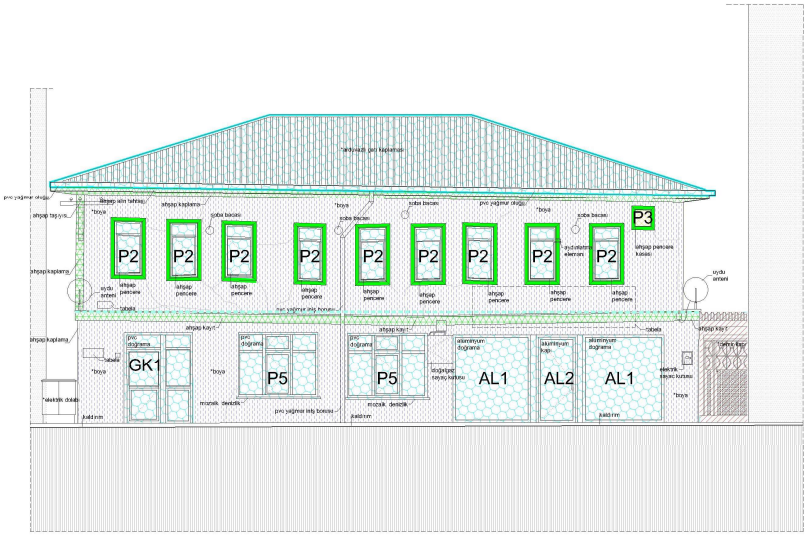
Zemin kat özgün duvarları üzerinde niteliksiz yağlı boya ve badana uygulamaları mevcuttur. Yağlı boya ile badana hattını ayıran ahşap yatay kayıt eklentidir. Birinci katta bulunan özgün kireçli sıvada kabarma, çatlama ve kısmı malzeme kayıpları vardır.

Cephe yüzeyleri üzerinde ön cephe yüzeyine niteliksiz mavi badana uygulanmıştır. Sağ ve sol yan cephelerde ki kısmı malzeme kayıpları nedeni ile cephe yüzeylerinde niteliksiz onarımlar karşımıza çıkmaktadır. Bu uygulamalar kimi yerde delikli tuğla, bims, çimentolu sıva ile yapılırken kimi yerlerde duvar kayıpları ahşap kaplama tahtaları ile kapatılmaya çalışılmıştır.

Ön cephe üzerinde yüzeye montajı yapılmış çok sayıda tabela, uygu anteni, elektrik kutusu, doğalgaz kutusu gibi niteliksiz malzemeler bulunmaktadır.

Çizelge 4.19. Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar

ÖN (GÜNEY) CEPHE

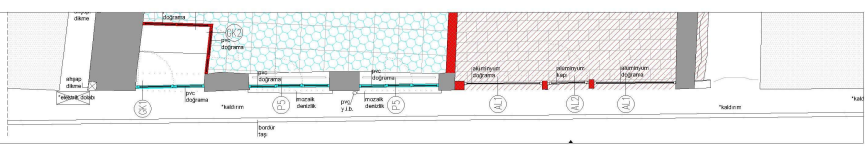

ZEMİN KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		1525 x 274 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Geç dönemde özgün duvar üzerine eklenen tabelalar, doğalgaz kutusu vb. eklentiler mevcuttur.
Yapı Elemanı	GK1 (Kapı)	169 x 223 cm	1	Pimapen	Değiştirilmiş	Özgün ahşap giriş kapısı sökülerek yerine , aynı ebatlarda sabit kanatlı pvc giriş kapısı eklenmiştir.
	P5 (Pencere)	195 x 159 cm	2			Özgün ahşap pencereler sökülerek yerine , aynı ebatlarda ve benzer detayda pvc pencereler eklenmiştir.
	AL1 (Camekan)	190 x 216 cm	1	Alüminyum	Ek	Yeniden dükkan olarak işlevlendirilen mahal duvarı üzerine , alüminyum malzeme ile modern detayda niteliksiz kapı ve camekanlar eklenmiştir.
	AL1 (Camekan)	200 x 216 cm	1			
	AL2 (Camlı kapı)	100 x 216 cm	1			

BİRİNCİ KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		1491 x 300 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Soba bacaları çıkışları için açılmış boşluklar bulunmaktdır. Geç dönemde özgün duvar üzerine eklenen tabelalar,soba bacaları,aydınlatma elemanları vb. eklentiler mevcuttur.
Yapı Elemanı	P2 (Pencere)	85,5x 150 cm	9	Ahşap	Özgün + Değiştirilmiş	Pencere kasaları özgündür, zamanla ahşap dokuda deformeler meydaha gelmiştir. Pencere kanadı ve üst sabit pencere kısmı modern ahşap malzeme ile modern detayda yenilenmiştir.
	P3 (Pencere)	61 x 61 cm	1		Özgün + Yok olmuş	Özgün ahşap pencere pervazı yerindedir, zamanla eskime ve deformasyona uğramıştır. Pencerekanadı yok olmuştur.

Çatı	Özgün çatı kaplaması arduvazlı membran ile değiştirilmiştir. Saçak altı ahşap kaplamalar yerindedir. Saçak altı kaplamalarda eskime ne nemden dolayı kısmi bozulmalar söz konusudur. Yağmur oluğu ve yağmur iniş boruları pvc malzemeli elemanlar ile değiştirilmiştir.

ZEMİN KAT PLANI

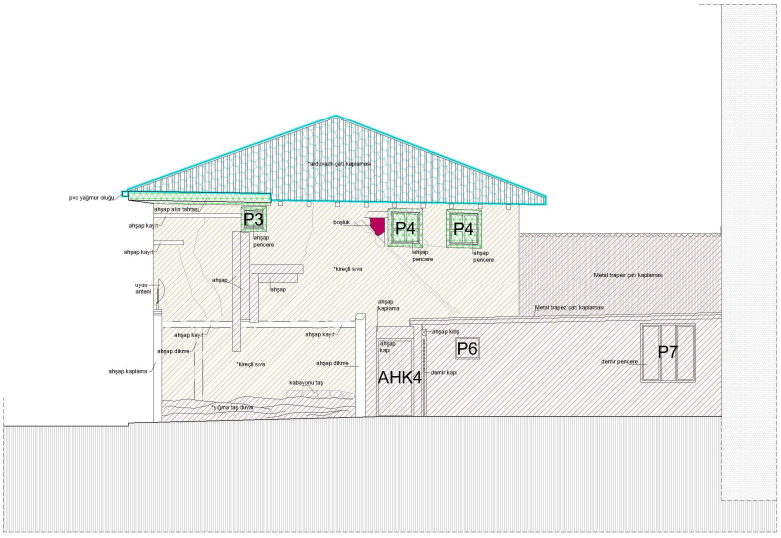

BİRİNCİ KAT PLANI

Çizelge 4.20. Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar

SAĞ YAN (DOĞU) CEPHE

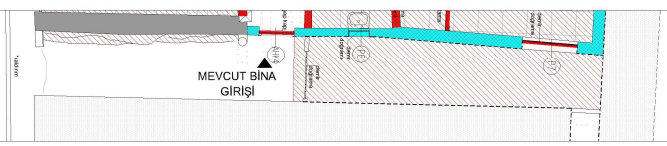

ZEMİN KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		1393 x 248 cm	1	Taş duvar + Tuğla	Özgün + Değiştirilmiş	500cm uzunluğunda ki özgün taş duvar devamında geç dönem tuğla duvar ile değiştirilmiş yaklaşık 900cm uzunluğunda ek mekan duvarı bulunmaktadır.Özgün taş duvar üzerinde geç dönem niteliksiz onarımlar mevcuttur.
Yapı Elemanı	AHK4 (Kapı)	87 x 221 cm	1	Ahşap	Ek	Niteliksiz geç dönem eki ahşap kapı.
Yapı Elemanı	P6 (Pencere)	50 x 45 cm	1	Demir	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz demir doğrama.
Yapı Elemanı	P7 (Pencere)	135 x 120 cm	1	Demir	Ek	Demir malzeme ile üretilmiş niteliksiz geç dönem eki.

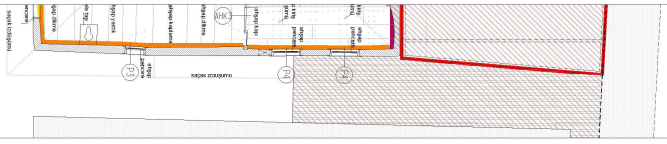
BİRİNCİ KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		896 x 300 cm	1	Ahşap	Özgün + Yok olmuş	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan niteklikiz sıva ve boya bulunmaktadır. Duvar yüzeyinde kısmi yokolmalar söz konusudur. Yok olan duvar kısımlarında niteliksiz eklerle onarım yapılan bölümler bulunmaktadır.
Yapı Elemanı	P3 (Pencere)	61x 61 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün pencere de zamanla ahşap dokuda deformeler meydana gelmiştir.
Yapı Elemanı	P4 (Pencere)	83,5 x 92,7 cm	2	Ahşap	Özgün	Özgün giyotin pencerelerin ahşap dokularında , zamanla deformeler meydaha gelmiştir. Camların bazı bölümlerinde kırıklar ve çatlaklar bulunmaktadır.

Çatı	Özgün çatı kaplaması arduvazlı membran ile değiştirilmiştir. Saçak altı ahşap kaplamaların yarısı yerindedir, yok olan saçak altı kaplamalarının bulunduğu bölgelerde çatı mertekleri ve kaplama tahtası görünür durumdadır. Mevcut saçak altı kaplamalarda eskime ne nemden dolayı kısmi bozulmalar söz konusudur. Yağmur oluğu ve yağmur iniş boruları yok olmuştur. Ek mahaller üzerinde yine niteliksiz metal trapez çatı örtüsü bulunmaktadır.

ZEMİN KAT PLANI

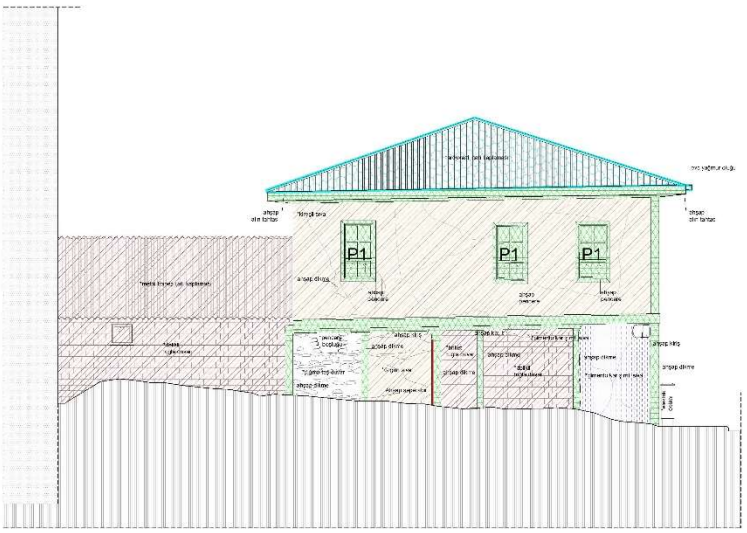

BİRİNCİ KAT PLANI

Çizelge 4.21. Sol yan (Batı) cephede gözlenen sorunlar

SOL YAN (BATI) CEPHE

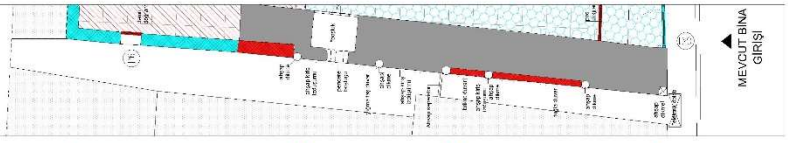

ZEMİN KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
	Duvar	1475 x 274 cm	1	Taş duvar + Tuğla+Bims	Özgün + Değiştirilmiş	900cm uzunluğunda ki özgün duvar yüzeyinde çok sayıda müdahale ve onarım tekniği söz konusudur. Duvarın bir kısmında niteliksiz çimentolu sıva ile onarım yapılırken, devamında yok olan duvar parçaları tuğla ve bims duvar örgüsü sistemi ile tamamlanmıştır. Özgün duvarın bir kısmı üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Sıva bulunmayan taş duvarın açığa çıktığı kısımda br boşluk bulunmaktadır. Özgün duvar hattının bittiği yerde ek mekanlar için değiştirilen 575cm uzunluğunda tuğla duvar örgüü bulunmaktadır.
Yapı Elemanı	P6 (Pencere)	50 x 45 cm	1	Demir	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz demir doğrama.

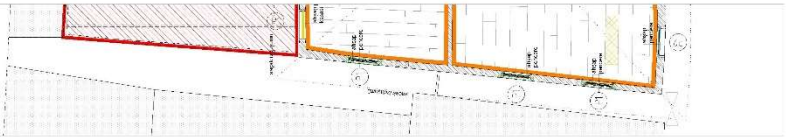
BİRİNCİ KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
	Duvar	900 x 300 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır.
Yapı Elemanı	P1 (Pencere)	85,5x 150 cm	2	Ahşap	Özgün	Özgün giyotin pencerelerin ahşap dokularında , zamanla deformeler, burkulma meydana gelmiştir.

Çatı	Özgün çatı kaplaması arduvazlı mebranile değiştirilmiştir. Saçak altı ahşap kaplamalar yerindedir. Saçak altı kaplamalarda eskime ne nemden dolayı kısmi bozulmalar söz konusudur. Yağmur oluğu ve yağmur iniş boruları yok olmuştur.

ZEMİN KAT PLANI

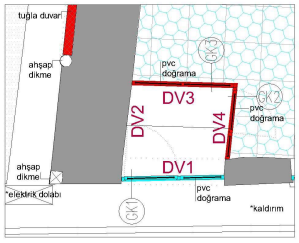

BİRİNCİ KAT PLANI

Çizelge 4.22. Z01-Z02 mahallerinde gözlenen sorunlar

MAHAL NO: Z01

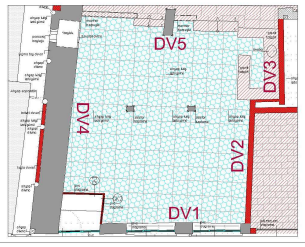
MAHAL ADI: RÜZGARLIK

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	182 x 147cm	1	Mozaik kaplama	Özgün	Özgün zemin kaplaması yerindedir. Mekan girişi tek basamak ile sağlanmaktadır.
TAVAN	182 x 147cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün ahşap kaplama üzerinde muhdes yağlı boya bulunmaktadır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	168 x 260 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Özgün ahşap giriş kapısı sökülerek yerine , aynı ebatlarda sabit kanatlı pvc giriş kapısı eklenmiştir.
Yapı Elemanı GK1 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	116 x 260 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Geç dönem de , özgün duvar üzerine eklenen elektrik panosu eklenmiştir
DV3	---	--	---	---	---
Yapı Elemanı GK3 (Camekan)	171 x 260 cm	1	Pimapen	Ek	Geç dönemde mekan içerisine rüzgarlık mahalinin oluşturulmak için pimapen esaslı sabit doğrama ve ısıcamlı olarak eklenmiştir.
DV3	---	--	---	---	---
Yapı Elemanı GK2 (Kapı)	125 x 260 cm	1	Pimapen	Ek	Geç dönemde mekan içerisine rüzgarlık mahalinin oluşturulmak için pimapen esaslı sabit kanat + kapılı doğrama ısıcamlı olarak eklenmiştir.

MAHAL NO: Z02

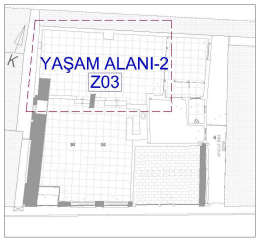
MAHAL ADI: KAHVEHANE-1

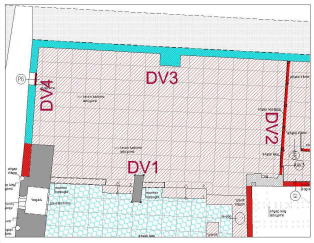
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	742 x 813 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Döşeme geç dönem malzemesi olan niteliksiz seramik ile kaplanmıştır.
TAVAN	742 x 443 cm 820 x 396 cm	1 1	Ahşap kapl. Strafor kapl.	Özgün Ek	Özgün ahşap kaplama üzerinde muhdes yağlı boya bulunmaktadır. Geç dönemde niteliksiz 50x50cm ebatlı strafor plakalar ile kaplanmıştır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	585 x 260cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Geç dönemde duvar üzerine 10cm yüksekliğinde yatay ahşap kayıt eklenmiştir.
Yapı Elemanı GK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.20 Z01 Rüzgarlık mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
Yapı Elemanı GK3 (Camekan)					
Yapı Elemanı P5 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	607 x 260 cm	1	Tuğla duvar	Değiştirilmiş	Özgün duvar , tuğla duvar ile değiştirilmiştir.
DV3	373 x 260 cm	1	Tuğla duvar	Değiştirilmiş	Özgün duvar , tuğla duvar ile değiştirilmiştir. Niteliksiz mutfak nişi oluşturulmuştur.
DV4	882 x 260cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün taş duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır. Duvar yüzeyinde bırakılan boşluk , geç dönemle sunta plaklarla kapatılarak üzerinde havalandırma menfezi bırakılmıştır.
DV5	37 x 260 cm	1	Taş duvar	Özgün + yok olmuş	Özgün taş duvarın büyük kısmı yıkılarak, ek mekan ile birleşim sağlanmıştır. Özgün duvardan geriye sadece kolon ebatlarında taşıyıcı bir parça bırakılmıştır.

Çizelge 4.23. Z03-Z04 mahallerinde gözlenen sorunlar

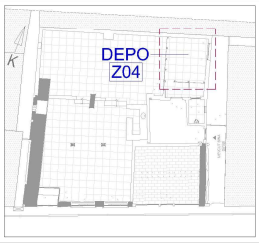
MAHAL NO: Z03

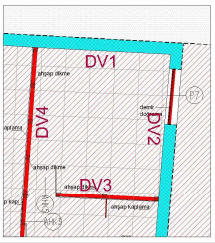
MAHAL ADI: KAHVEHANE-2

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	1019 x 546 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	1019 x 546 cm	1	Strafor kapl.	Ek	Niteliksiz ek olan tavan, geç dönem malzemesi olan niteliksiz strafor plakalar ile kaplanmıştır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Bknz. Tablo 4.21 Z02 Kahvehane-1 mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	462 x 379 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Mahal kullanımının değişmesi ile, geç dönemde, ahşap dikme ve tek yüzeyinde ahşap kaplama ile oluşturulmuş niteliksiz duvar.
Yapı Elemanı AHK3 (Kapı)	79 x 205 cm	1	Ahşap	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz ahşap kapı.
DV3	1014 x 379-287 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde, bahçe duvarları yıkılarak tuğla ile oluşturulmuş niteliksiz duvar.
DV4	395 x 287cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı P6 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.20 Sol yan (Batı) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				

MAHAL NO: Z04

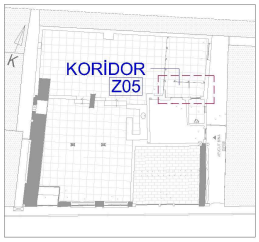
MAHAL ADI: DEPO

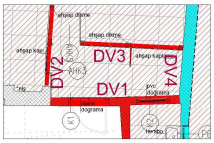
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	326 x 350 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	326 x 350 cm	1	Sıva+boya	Ek	Geç dönem eki olan mekan tavanı da niteliksiz malzemelerden oluşturulmuştur.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	326 x 383-291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek tuğla duvar.
DV2	350 x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı P7 (Kapı)	Tablo 4.19 Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV3	322 x 383-291 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek ahşap karkaslı ahşap kaplamalı seperatör duvar. Mekan giriş kapısı bu duvar üzerindedir.
Yapı Elemanı AHK5 (Kapı)	70 x 200 cm	1	Ahşap	Ek	Niteliksiz ahşap seperatör üzerinde bulunan geç dönem niteliksiz ahşap kapı.
DV4	345x 383 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek ahşap karkaslı ahşap kaplamalı seperatör duvar. Mekan giriş kapısı bu duvar üzerindedir.

Çizelge 4.24. Z05-Z06 mahallerinde gözlenen sorunlar

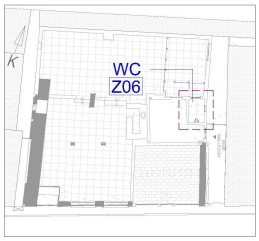
MAHAL NO: Z05

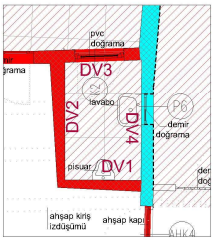
MAHAL ADI: KORİDOR

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	320 x 120 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	320 x 120 cm	1	Sıva+boya	Ek	Geç dönem eki olan mekan tavanı da niteliksiz malzemelerden oluşturulmuştur.

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		314x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde, niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek tuğla duvar.
Yapı Elemanı	K1 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.24 Z07 Oda mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
	K2 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.23 Z06 Wc mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2		132x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde, niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek tuğla duvar.
Yapı Elemanı	AHK3 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.22 Z03 Kahvehane-2 mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV3		320 x 291 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Geç dönemde , niteliksiz malzeme ile oluşturulmuz ek ahşap karkaslı ahşap kaplamalı seperatör duvar.
Yapı Elemanı	AHK5 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.22 Z04 Depo mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV4		120x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde, bahçe duvarları yıkılarak tuğla ile oluşturulmuş niteliksiz duvar.

MAHAL NO: Z06

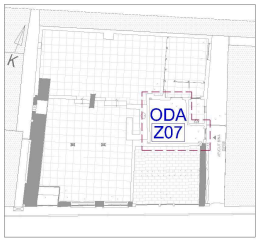
MAHAL ADI: WC

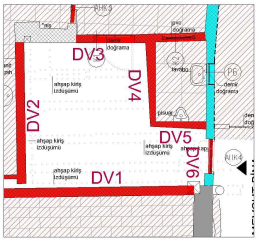
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	125 x 193 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Mahal kullanımının değişmesi ile zemin kotu yükseltilerek , niteliksiz malzeme ile zemin kaplanmıştır.
TAVAN	125 x 193 cm	1	Sıva+boya	Ek	Geç dönem eki olan tavan niteliksiz sıva+boya ile kaplanmıştır. Mevcut ahşap kirişli tavan bölünerek oluşturulan tavandır.

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		125 x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde niteliksiz tuğla duvar ile oluşturulmuş tuvalet mahali geç deönem malzemesi seramik ile kaplanmıştır.
DV2		193x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
DV3		125 x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı	K2 (Kapı)	79 x 200 cm	1	Pimapen	Ek	Niteliksiz geç dönem eki pvc doğramalı kapı.
DV4		197x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde niteliksiz tuğla duvar ile oluşturulmuş tuvalet mahali geç deönem malzemesi seramik ile kaplanmıştır.
Yapı Elemanı	P6 (Pencere)	Tablo 4.19 Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				

Çizelge 4.25. Z07-Z08 mahallerinde gözlenen sorunlar

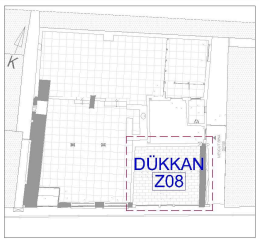
MAHAL NO: Z07

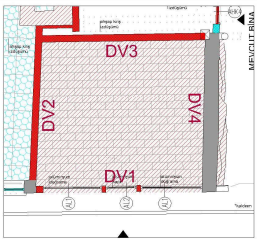
MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	354 x 443 cm	1	Toprak dolgu	Özgün	Ahır girişi olarak öngörülen mahal zemini değiştirilmemiştir.
TAVAN	354 x 443 cm	1	Ahşap kapl.	Özgün	Özgün ahşap döşeme kirişleri özgünlüğünü korumuş, zamanla eskimeye uğramıştır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	436 x 220 cm	1	Tuğla duvar	Özgün + Ek	Geç dönem niteliksiz tuğla duvarlar, özgün ahşap dikme ve kiriş aralarına, yeni işlevlendirilen mekanları ayırmak için eklenmiştir.
DV2	351x 220 cm	1	Tuğla duvar	Özgün + Ek	
DV3	298 x 220 cm	1	Tuğla duvar	Özgün + Ek	
Yapı Elemanı K1 (Kapı)	100 x 210 cm	1	Demir	Ek	Niteliksiz geç dönem eki demir doğramalı kapı.
DV4	204x 220 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönemde niteliksiz tuğla duvar ile oluşturulmuş tuvalet mahali ek duvarları.
DV5	204x 220 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
DV6	204x 220 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem niteliksiz tuğla duvarlar, özgün ahşap dikme ve kiriş aralarına, yeni işlevlendirilen mekanları ayırmak için eklenmiştir.
Yapı Elemanı AHK4 (Kapı)	Tablo 4.19 Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				

MAHAL NO: Z08

MAHAL ADI: DÜKKAN

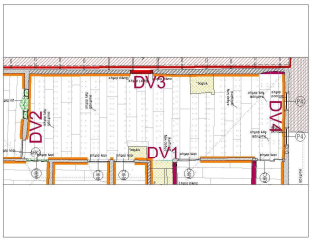
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	538 x 475 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Yeniden işlevlendirilen mahal zemini doldurularak niteliksiz seramik ile kaplanmıştır.
TAVAN	538 x 475 cm	1	Sıva+boya	Ek	Tavan geç dönemde niteliksiz sıva+boya ile kaplanmıştır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	543 x 245 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Ahır ve ikinci kat giriş kapıları sökülerek, geç dönemde niteliksiz tuğla duvar örülerek , dükkan olarak işlevlendirilmiştir.
Yapı Elemanı AL1 (Camekan) / AL2 (Kapı) / AL1 (Camekan)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	473 x 245 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Özgün duvar kaldırılmış, geç dönemde niteliksiz tuğla duvar eklenmiştir.
DV3	533 x 245 cm	1	Tuğla duvar		Geç dönem niteliksiz tuğla duvarlar, özgün ahşap dikme ve kiriş aralarına, yeni işlevlendirilen mekanları ayırmak için eklenmiştir.
DV4	501 x 245 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün taş duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya bulunmaktadır.

Çizelge 4.26. 101 mahallinde gözlenen sorunlar

MAHAL NO: 101

MAHAL ADI: SOFA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

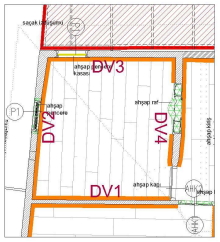
	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	1065 x 357 cm	1	Ahşap kaplama	Özgün	Kısmi malzeme kaybı bulunmaktadır. Zamanla ahşap kaplamada deformasyon ve eskime oluşmuştur.
TAVAN	1065 x 357 cm	1	Ahşap kapl. konstrüksiyon	Yok olmuş	Ahşap kaplama sökülmüş , özgün ahşap kirişler ve ahşap makas açığa çıkmıştır.

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		1065 x 265cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı	AHK1 (Kapı)	91,7 x 206 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün ahşap kapı detayı, sofa cephesinde , katta bulunan diğer kapılardan farklılık göstermektedir.
	AHK2 (Kapı)	92 x 201 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.
	AHK2 (Kapı)	93 x 206 cm	1	Ahşap	Özgün	
	AHK2 (Kapı)	95 x 205 cm	1	Ahşap	Özgün	
	AHK3 (Kapı)	117 x 190 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün ahşap kapı zamanla deforme olmuştur.
DV2		350 x 265 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı	AHK1 (Kapı)	82 x 202 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün ahşap kapı iyi durumdadır.
	Şerbetlik	Bknz. Tablo 4.26 102 Baş odası mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV3		1046 x 265 cm	1	Ahşap karkaslı bağdadi duvar	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur. Geç dönem eki ilave çatı arasına geçiş için açılmış niteliksiz kapı boşluğu bulunmaktadır.
DV4		357 x 265cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı	P4 (Pencere)	Tablo 4.19 Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
	P4 (Pencere)					

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
MERDİVEN	--	1	--	---	Özgün merdiven yok olmuştur. Üst kata erişim sofa mahali içerisinden döşeme de açılan boşluk ile geçici merdiven ile sağlanmaktadır

Çizelge 4.27. 102-103 mahallerinde gözlenen sorunlar

MAHAL NO: 102

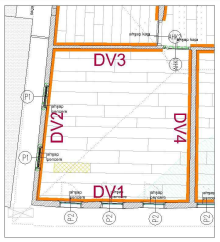
MAHAL ADI: BAŞ ODASI

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	340 x 352 cm	1	Ahşap	Özgün	Zaman içerisinde eskime söz konusu olmuştur.
TAVAN	340 x 352 cm	1	Ahşap	Özgün	Çıtalı dekoratif çıtalar ve tavan göbeği ile özgün ahşap kaplama iyi durumdadır. Yapının en işlemeli tavanı bu mahaldedir.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	340 x 270 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV2	352 x 270 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
Yapı Elemanı P1 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.20 Sol yan (Batı) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV3	314 x 270 cm	1	Ahşap karkas +bağdadi duv.	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı P1 (Pencere)	88 x 150 cm	1	Ahşap	Özgün+ Yok olmuş	Pencere kasa ve pervazı yerindedir, pencere kanadı yok olmuştur. Özgün giyotin pencerelerin ahşap dokularında , zamanla deformeler, burkulma meydana gelmiştir.
DV4	351x 270 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı Şerbetlik	125 x 122 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün ahşap şerbetlik elemanında kısmı parça kayıpları mevcuttur. Zamanla eskime ve aşınmaya maruz kalmıştır.

MAHAL NO: 103

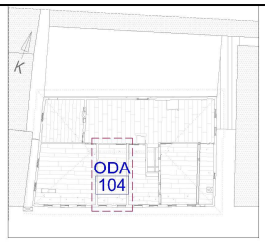
MAHAL ADI: ODA

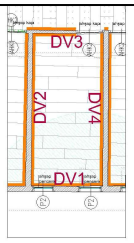
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	499 x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Öncephe yönünde zamanla sehim oluşmuştur. Kısmi malzeme kaybı bulunmaktadır.
TAVAN	499x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama iyi durumdadır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	499x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	502 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı P1 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV3	455 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV4	501x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
Yapı Elemanı AHK1 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.25 101 Sofa mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				

Çizelge 4.28. 104-105 mahallerinde gözlenen sorunlar

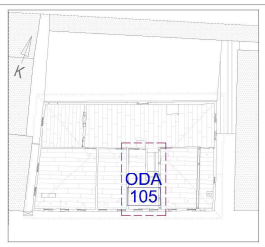
MAHAL NO: 104

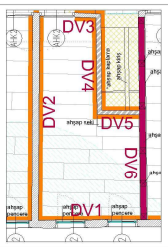
MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	232 x 503 cm	1	Ahşap	Özgün	Öncephe yönünde zemin de zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	232 x 503 cm	1	Ahşap	Özgün	Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama iyi durumdadır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	235x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	500 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV3	232 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
Yapı Elemanı AHK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.25 101 Sofa mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV4	503x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.

MAHAL NO: 105

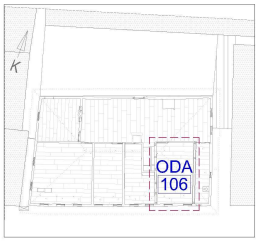
MAHAL ADI: ODA

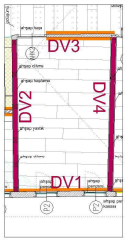
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	250 x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Öncephe yönünde zemin de zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	250 x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama genel olarak iyi durumdadır. Ön cephe yönünde tavan kaplamasında rutubet kaynaklı nemlenme ve çürüme oluşmuştur.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	250x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.Duvar yüzeyinde bulunan ahşap yatay kayıtlar da zamanla eskime söz konusu olmuştur, yatay kayıtların üzerinde niteliksiz boya bulunmaktadır.
Yapı Elemanı P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	502 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
DV3	138 x 280 cm	1			
Yapı Elemanı AHK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.25 101 Sofa mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV4	237 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeylerin üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.Duvar yüzeyinde bulunan ahşap yatay kayıtlar da zamanla eskime söz konusu olmuştur, yatay kayıtların üzerinde niteliksiz boya bulunmaktadır.
DV5	103 x 280 cm	1	Ahşap karkas +bağdadi duv.	Özgün	
DV6	260 x 280 cm	1	Ahşap karkas +bağdadi duv.	Özgün	

Çizelge 4.29. 106-107 mahallerinde gözlenen sorunlar

MAHAL NO: 106

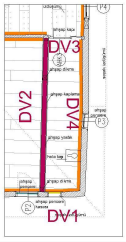
MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	306 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Öncephe yönünde zemin de zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	306 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama genel olarak iyi durumdadır. Ön cephe yönünde tavan kaplamasında rutubet kaynaklı nemlenme ve çürüme oluşmuştur

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	292x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı: P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	498 x 280 cm	1	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kaybolmuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.
DV3	306 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı: AHK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.25 101 Sofa mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				
DV4	505x 280 cm	1	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kaybolmuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.

MAHAL NO: 107

MAHAL ADI: WC/BANYO

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	117 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Öncephe yönünde zemin de zamanla sehim oluşmuştur.
TAVAN	117 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Çıtalı dekoratif özgün ahşap kaplama genel olarak iyi durumdadır. Ön cephe yönünde tavan kaplamasında rutubet kaynaklı nemlenme ve çürüme oluşmuştur

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	116x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı: P3 (Pencere)	Bknz. Tablo 4.18 Ön (Güney) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV2	505 x 280 cm	1	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kaybolmuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.
DV3	117 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı: P3 (Pencere)	Tablo 4.19 Sağ yan (Doğu) cephede gözlenen sorunlar tablosu.				
DV4	496 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı: AHK3 (Kapı)	Bknz. Tablo 4.25 101 Sofa mahalinde gözlenen sorunlar tablosu.				

5. RESTİTÜSYON

5.1. Restitüsyon Kavramı

Çarşı Han yapısının restitüsyon projesinin hazırlanması özellikle zemin kat seviyesinde çok sayıda değişikliğe ve eklentiye sahip olması bakımından, sağlıklı bir restorasyon çalışması için altlık oluşturacaktır.

Yapının değişikliğe uğrayan; sonradan eklenen ya da kaldırılan bölümleri, geçirdiği doğal afetlerde kaybolan bölümleri ve bozulmaları: deforme olan yüzeyler, malzemelerde meydana gelmiş olan fiziksel ve kimyasal bozulmalar saptanmıştır. Tespit edilen bu değişim ve bozulmalar sorunlar paftalarına islenmiştir (Ek-5). Yapının özgün hali günümüzdeki halinden, yazılı ve görsel kaynaklardan ile karşılaştırmalı çalışmalardan elde edilen veriler kapsamında tespit edilerek Restitüsyon çizimleri hazırlanmıştır (EK-7).

5.2. Kaynak Kullanımı

Yapının kendinden gelen izler

Varlığı ve tüm özellikleri bilinenler

Rölöve tespitleri kapsamında belgelenen ve yapıda varlığı net olarak bilinen özgün yapı ögeleri bu kapsamdadır. Birinci katta kısmen yok olmuş ahşap bölücü duvarlar, yok olmuş ya da değiştirilmiş ahşap giyotin pencere kanatları, zemin döşemesinde yok olmuş ahşap kaplama elemanları ile kısmen yok olmuş saçak altı kaplamaları bu kapsamda çalışılmıştır.

İzi olan, varlığı yapıdaki diğer örneklerinden tespit edilenler

Mevcut durumda yapı üzerinde izi olan, yapıda değişiklik geçirdiği afetler, niteliksiz onarımlar, kullanıcı müdahaleleri vb. sebeplerle bir kısmı ya da tamamı yok olmuş ögelerin yapıda bulunan diğer örnekleriyle kendi içinde karşılaştırmalı çalışmalardan bilinen yapı elemanları bu kapsamdadır. Zemin kat kuzey cephesi taş duvarı, merdivenkovası zemin kat duvarları bu kapsamda değerlendirilmiştir.

İzi olmayan, varlığı yapıdaki diğer örneklerinden tespit edilenler

Mevcut durumda yapı üzerinde izi olmayan, yapıda değişlik geçirdiği afetler, niteliksiz onarımlar, kullanıcı müdahaleleri vb. nedenlerle tamamı yok olmuş ögelerin yapıda bulunan diğer örnekleriyle kendi içinde karşılaştırmalı çalışmalardan bilinen yapı elemanları bu kapsamdadır. Yok olmuş pencere kanatları, ahşap tavan kaplamaları bu kapsamdadır.

Yazılı ve görsel kaynaklardan tespit edilen bilgiler

Fotoğraflar

Yapılmış olan arşiv taramalarından elde edilen eski tarihli fotoğraf ve haritalar bu kapsamdadır.

	
Zemin kat ahşap pencere (P2)	Zemin kat ahşap giriş kapısı (GK1)

Şekil 5.1. Yapı sahibinin, yapı önünde çekilmiş bir fotoğrafları

Mimari gereklilik

Yapıda herhangi bir şekilde izi olmayan, boyutu, malzemesi, biçimi ve detayı hakkında bilgi sahibi olmadığımız ancak mimari gereklilik nedeniyle bilinen elemanlar bu kapsamdadır. Üst kata çıkış merdivenleri ile üzeri açık ahır çevresi taş duvarları bu kapsamdadır.

Karşılaştırmalı çalışmadan elde edilenler

Yapıda izi olan, diğer özellikleri karşılaştırmalı çalışmadan elde edilen bilgiler

Mevcut durumda yalnızca yeri ve izi olan, boyutu, biçimi ve malzemesi gibi herhangi bir bilgiye ulaşılamayan elemanların karşılaştırmalı çalışmalara dayanarak tespit edilmesi bu kapsamda değerlendirilmiştir. Ahır giriş kapısı ve üst kat merdiven holüne açılan ahşap kapı bu kapsam örneklerindendir.

Yapıda izi olmayan, diğer özellikleri karşılaştırmalı çalışmadan elde edilen bilgiler

Mevcut durumda yapıda herhangi bir izi olmayan, boyutu, biçimi ve malzemesi gibi herhangi bir bilgiye ulaşılamayan elemanların karşılaştırmalı çalışmalara dayanarak tespit edilmesi bu kapsamda değerlendirilmiştir. Alaturka çatı kaplaması ile çinko yağmur olukları bu kapsamda değerlendirilmiştir.

5.3. Bilinirlik Dereceleri

Bilinirlik dereceleri Restitüsyon başlığı altında, aşağıda ki lejant kapsamında işlenmiştir.

Resim 5.1. Restitüsyon bilinirlik analizi lejantı

Birinci derece bilinirlik

Kısmen yok olmuş ancak malzemesi, formu ve detayı elemanların kendisinden ya da yapıdaki benzer elemanlardan gelen mimari öğeler.

İkinci derece bilinirlik

Tamamen yok olmuş ancak malzemesi, formu ve detayı yapı içi karşılaştırmalı çalışmadan bilinen mimari öğeler.

Üçüncü derece bilinirlik

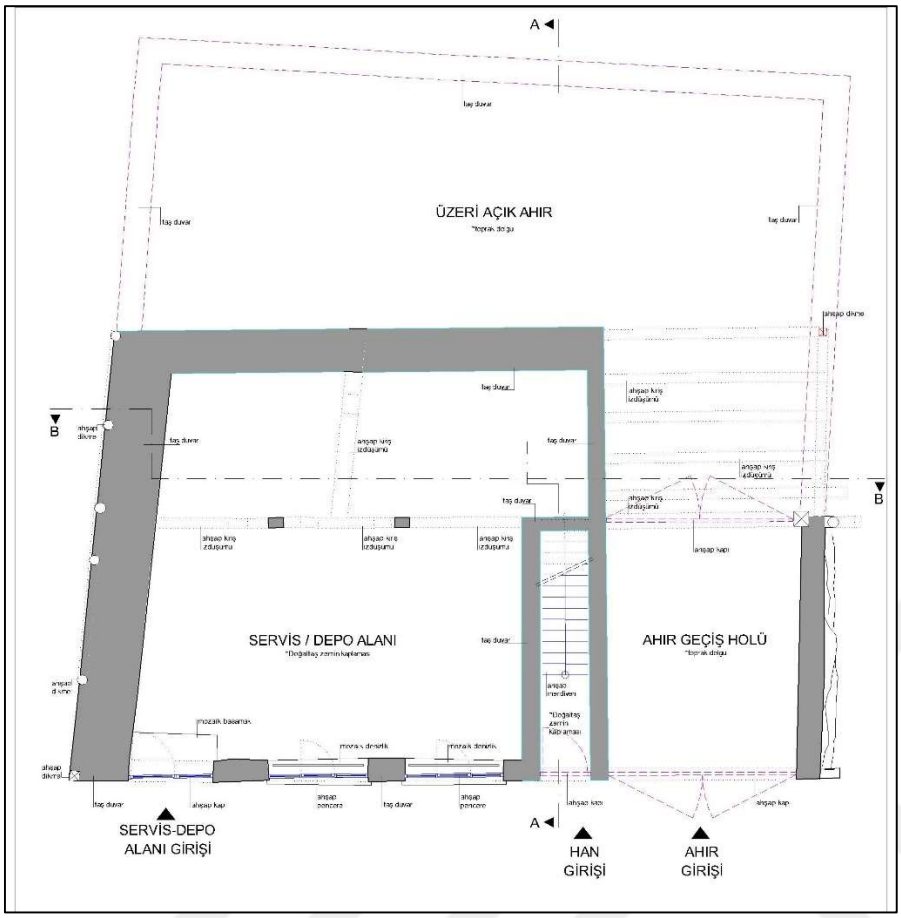
Tamamen yok olmuş ancak malzemesi, formu ve detayı mimari gereklilik + benzer yapılarla yapılan karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgilerden bilinen mimari öğeler.

Dördüncü derece bilinirlik

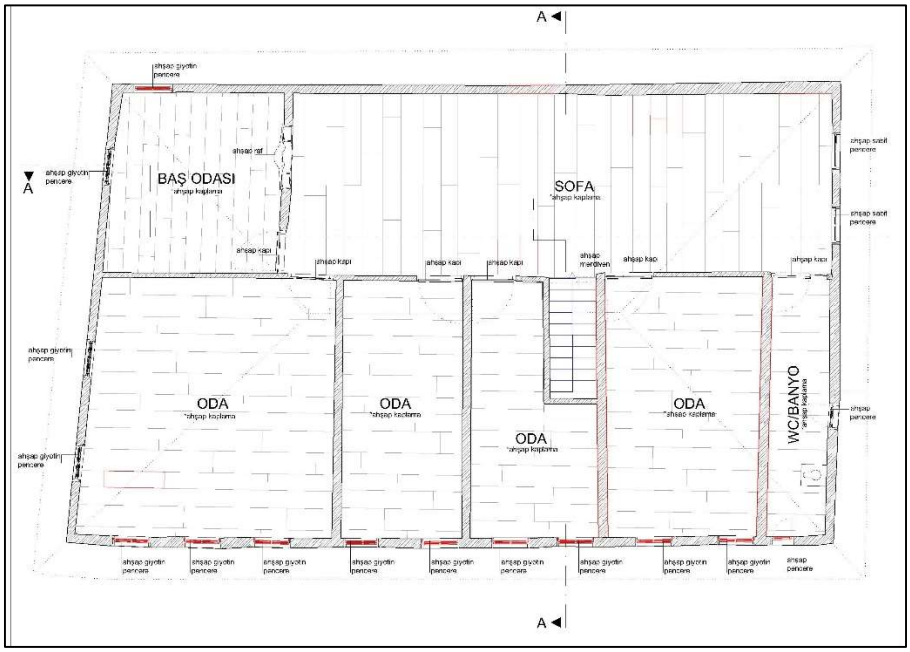
Yapıda izi olan ancak tamamen yok olmuş, yapı içi ve benzer yapılarla yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda bilgisine rastlanılamayan öğeler.

Beşinci derece bilinirlik

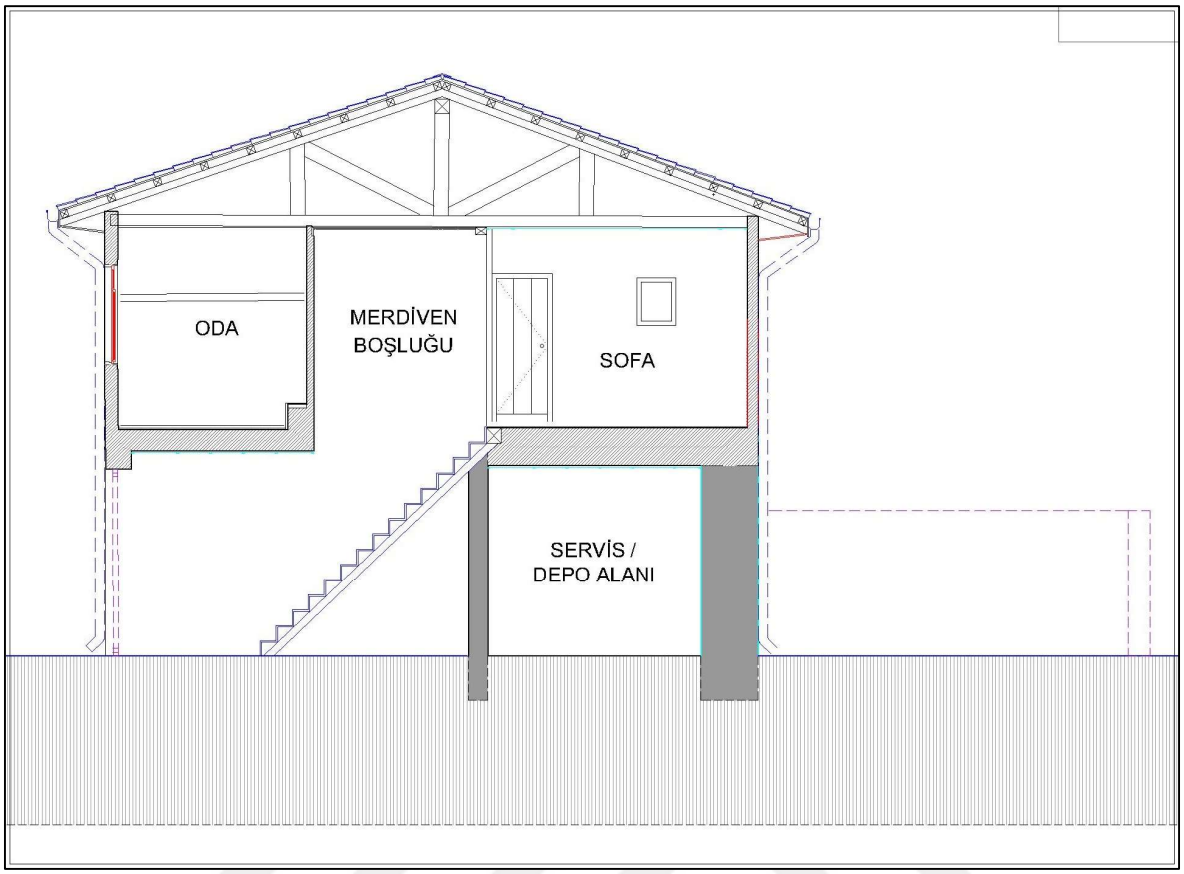
Yapıda izi olmayan ancak mimari gereklilik ve benzer yapılarla yapılan karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgilerden bilinen mimari ögeler.

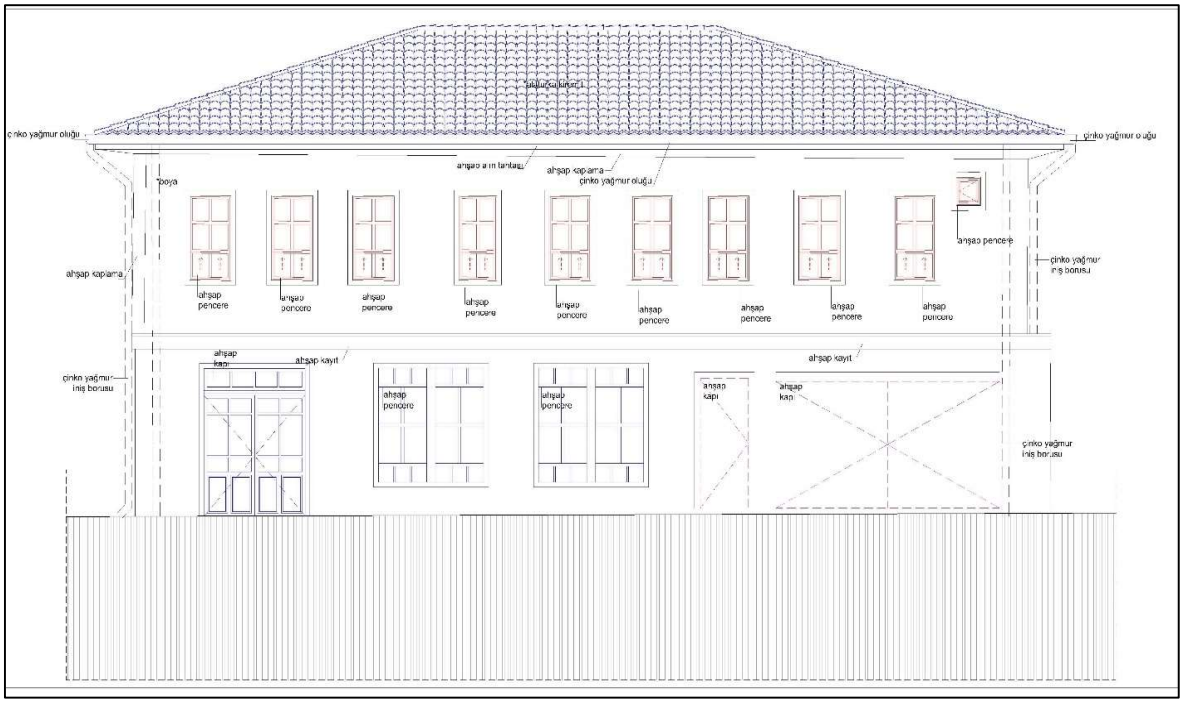
Resim 5.2. Zemin kat planı bilinirlik

Resim 5.3. Birinci kat planı bilinirlik

Resim 5.4. A-A kesiti bilinirlik

Resim 5.5. Ön cephe bilinirlik

5.4. Karşılaştırmalı Çalışma

Çankırı Kurşunlu'da bulunan Çarşı Han yapısı, yine aynı dönemlerde Çankırı ili içerisinde bulunan benzer fonksiyonlu yapılar ile yapım tekniği, cephe düzeni ve mimari yapı elemanları kapsamında, restitüsyon projesine kaynak teşkil edebilmesi adına karşılaştırılmıştır.

Karadayı Hanı ve Anadolu Oteli (Pofurun Hanı-Gofuroğlu Hanı olarak da anılmaktadır. Arslan – Karakuş, 2012, 13: 12. dipnotta yapının adı Gofuroğlu Hanı olarak geçmektedir. Ayrıca şehir sakinlerinden Recep Söyler, Süreyya Kalkımlı ve Ahmet Balioğlu beyler ise Pofurun Hanı olarak anıldığını belirtmişlerdir) yine 19. yüzyılda inşa edilmiş ve günümüze ulaşabilmiş, Çankırı'da bulunan konaklama yapıları örneklerindendir.

Karadayı Hanı; yapı, Cumhuriyet Mahallesi, Vali Ayhan Çevik Caddesi No:7'dedir. Kuzeyden güneye eğimli bir arazi üzerine inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı, kırma çatılı, üç katlı bir kuruluşa sahiptir. L biçimli küçük bir avlunun batı yanına yapılmıştır [36].

Anadolu Oteli; yapı, Cumhuriyet Mahallesi, Elif Caddesi ile Belediye Caddesi'nin kesiştiği köşede No:26'dadır. Kuzeyden güneye eğimli bir arazi üzerine inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı, kırma çatılı, üç katlı ve avlulu bir kuruluşa sahiptir [36].

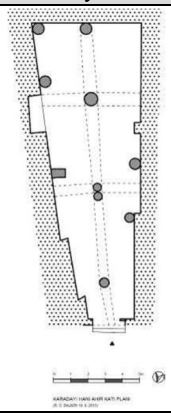
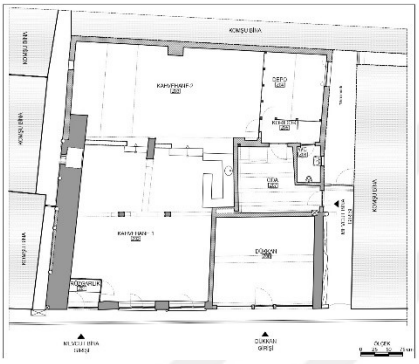
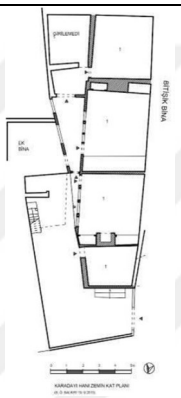
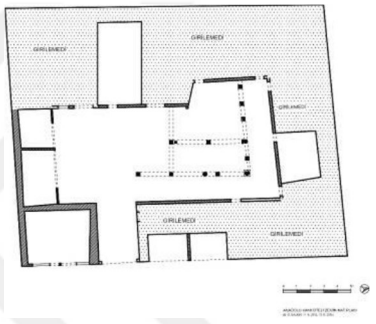
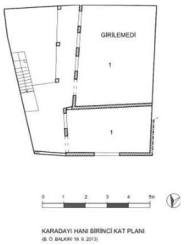
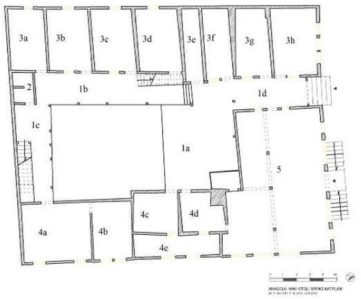
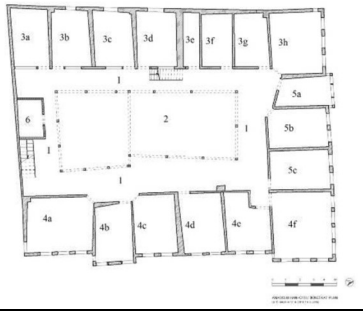
Çarşı Han-Kurşunlu/Çankırı	Karadayı Hanı-Merkez/Çankırı	Anadolu Oteli – Merkez/Çankırı

Şekil 5.2. 19.Yüzyılda Çankırı'da bulunan han yapılarının haritadaki yerleri

5.5. Çarşı Han Yapısının Karşılaştırmalı Çalışma Kapsamında İncelenmesi

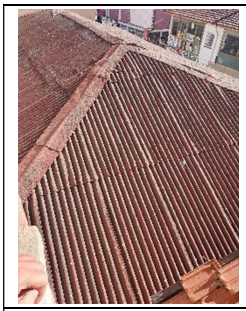
Plan şeması ve kütlesel özellikler

Çalışmaya konu olan 19.yüzyıl konaklama yapıları incelendiğinde, yapıların plan şemalarının, bulundukları yerleşke, ticari kaygılar, nüfus yoğunluğu ve kullanım amaçlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Aynı il sınırları içerisinde bulunan, teze konu Çarşı Han yapısı ile karşılaştırmalı çalışma başlığı altında incelediğimiz Karadayı Hanı ve Anadolu Oteli ile plan ve kütlesel bağlamda birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Çarşı Han yapısı iki katlı (zemin kat + birinci kat), Karadayı Han yapısı (ahır katı + zemin kat + birinci kat) ve Anadolu Oteli (zemin kat + birinci kat+ ikinci) üç katlı yapılar olarak inşa edilmişlerdir (Şekil 5.3). Karadayı Han'ı ve Anadolu Oteli kat sayısı olarak birbirine eşit olsalar da kat kullanımlarının fonksiyonu ve zemin üzeri ve zemin altı kat organizasyonu birbirinden farklıdır. Anadolu Otelinin tüm katları zemin üzerinde inşa edilmiştir. Çarşı Han yapısı ve Anadolu Oteli plan şeması yönünden kareye yakın bir formdadır, Karadayı Han'ı ise dar bir dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Plan şemalarında ki farklılıklar öncelikle bulundukları arazinin topografik yapısından kaynaklanmaktadır. Aynı dönem benzer fonksiyonlu yapılardaki plan şeması büyüklüklerinin birbirinden farklı olması yine daha önce bahsettiğimiz gibi çevresel faktörlerden ileri gelmektedir. Şehir içi han yapıları, kent olgusunun merkezinde konumlandığından, çevre yapılarla ilişkileri bitişik nizam ya da yakın mesafeler içerisinde çözülmüştür. Çarşı Han yapısı avlusuz plan şemasına sahip iken Karadayı Han'ı ve Anadolu Oteli avlulu plan şemasında çalışılmıştır. Her üç yapıda da zemin kat servis alanlarına ayrılmış, üst kat ya da katlar konaklama birimleri olarak planlanmıştır. Zemin kat Çarşı Han yapısı ve Karadayı Han yapısında kabayonu taş örgü ile Anadolu Oteli yapısında su basman kotuna kadar kesme taş ile örülmüştür. Üst katlarda ise her yapıda dönemin duvar örgü sistemi olan ahşap çatkı arası kerpiç tuğla sistemi kullanıldığı görülmektedir. Ahşap duvarlar üzerinde kullanılan kireçli sıva üzeri kireç badana her yapıda kullanılmıştır. Tüm yapılarda ahır kısmı ortaktır. Ahır tavanlarında herhangi bir kaplama bulunmadığından, tüm yapılarda üst kat döşeme konstrüksiyonları ve kaplama tahtaları görünür vaziyettedir. Yapılarda döşeme sistemi ahşap kirişler üzerine kaplama tahtalarının yerleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Çarşı Han yapısı ve Anadolu Otelindeki kirişleme sistemi aksları benzer ölçüde iken Karadayı Han yapısında kirişler birbirine çok sık yerleştirilmiştir.

Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*
YOK		YOK
	Ahır katı (B. Ö. Balkır/ 19.9.2013)	
		
Zemin kat planı	Zemin kat planı (B. Ö. Balkır/ 19.9.2013)	Zemin kat planı (B. Ö. Balkır/ 17.8.2013)
		
Birinci kat planı	Birinci kat planı (B. Ö. Balkır/ 19.9.2013)	Birinci kat planı (B. Ö. Balkır/ 17.8.2013)
YOK	YOK	
		İkinci kat planı (B. Ö. Balkır/ 17.8.2013)

Şekil 5.3. Han yapılarının plan şemaları kapsamında karşılaştırılması

Tüm yapıların çatıları kırma çatılı olarak çalışılmıştır. Çarşı Han yapısının çatı örtüsü arduvazlı membran ile değiştirilmiş iken, Anadolu Oteli ve Karadayı Han'ı özgün alaturka kiremit çatı örtüsünü günümüze ulaştırabilmiştir (Şekil 5.4).

		
Arduvazlı membran çatı örtüsü	Alaturka kiremit çatı örtüsü	Alaturka kiremit çatı örtüsü
Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.4. Han yapılarının çatı örtülerinin karşılaştırılması

Karadayı Han yapısı ve Anadolu Oteli ahşap merdivenleri yapı üzerinde günümüze özgünlüğünü koruyarak ulaşabilmiştir (Şekil 5.5). Maalesef ki Çarşı Han yapısının merdivenleri bilinçsiz müdahaleler ile yapı sahibi tarafından yok edilerek, binada detayına rastlanılamamıştır. Bu kapsamda Karadayı Han ve Anadolu Oteli ahşap merdiven detayları incelendiğinde, yalın bir merdiven detayı kullanıldığı görülebilmektedir. Çarşı Han yapısında tamamen yok olmuş ahşap merdiven bu karşılaştırmalı çalışmaya dayanarak tamamlanabilecektir.

YOK OLMUŞ		
	(B. Ö. Balkır)	(B. Ö. Balkır)
Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.5. Han yapılarının merdivenlerinin karşılaştırılması

Çarşı Han yapısında bilinçsiz müdahale ve rant getirisi ile yok edilen ahır kapısı örnekleri Karadayı Han yapısında ve Anadolu Oteli yapısında bulunmaktadır. Ahır kapılarının ebatları yapı ile orantılı olarak değişiyor olsa da yalın detayda ahşap malzeme ile yapıldıkları görülebilmektedir (Şekil 5.6).

YOK OLMUŞ	 (İ. Hoşafçıoğlu)	 (B. Ö. Balkır) (B. Ö. Balkır)
Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.6. Han yapıları ahır kapıları karşılaştırılması

Cephe özellikleri ve elemanları

Çalışma kapsamında incelenen yapıların cephe diziliminde ortak bir dil olmadığı söylenebilmektedir. Anadolu Oteli cephesi simetrik düzende çalışılmıştır, Çarşı Han yapısı birinci kat seviyesinde mimari elemanlar bakımından tekrar eden dolu-boş ilişkisi ile çalışmışken Karadayı Han yapısının sadece dışarıdan algılanabilen gösterişsiz kısa bir kuzey cephesi mevcuttur (Şekil 5.7). Karadayı Han yapısı ve Anadolu Oteli avlulu yapılar olduğundan, avlu etrafındaki mimari ögeler ile Çarşı Han yapısı cephe elemanları benzerlik göstermektedir. Bu bağlam da Çarşı Han yapısı birinci kat pencerelerindeki 1/2 pencere oranının her iki yapıda da tekrar ettiğini söyleyebiliriz (Şekil 5.7, Şekil 5.8). Karadayı Han

yapısı ile Çarşı Han yapısı pencerelerinin sistem detayı, giyotin sistem, benzer özelliklerdedir, Anadolu Oteli yapısı pencerelerinde ise farklı bir detay olan çift kanat açılır sistem pencere detayı kullanılmıştır.

		
Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.7. Han yapıları cephe karşılaştırılması

		
Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.8. Han yapıları pencere karşılaştırılması

Yapılar üzerinde kullanılan kapılar ahşap malzemelidir. Kapı detayları birbirinden farklılık göstermekle beraber kimi ahşap kapılar çift kanatlı çalışılmış, kimi kapılar üzerinde ahşap süsleme detayları kullanılmıştır. Çarşı Han yapısı ahşap kapıları ise bezemeden uzak olabildiğince yalın detayda çalışılmıştır (Şekil 5.9).

Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.9. Han yapıları ahşap kapılar

Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.10. Han yapıları ahşap döşeme konstrüksiyonları

Ahşap tavan kaplamaları her üç yapıda da dönemin özelliklerini yansıtacak şekilde kullanılmıştır. Özellikle Çarşı Han yapısı zemin kat tavan kaplaması ile Anadolu Oteli zemin kat tavan kaplamasının nerede ise aynı olması gözden kaçmamaktadır (Şekil 5.11). Bu iki tavan kaplamasının bulunduğu mahaller iki yapı için de kahvehane olarak işletilmektedir. Yapıların üst kat odalarının tavan kaplamaları genelde yalın detayda ahşap çıtalı olarak çalışılmış iken Çarşı Han yapısında ki başodası ile Karadayı Han yapısında ki benzer özellikteki bir odanın tavanının süsleme bakımından daha işlemeli çalışıldığı görülmektedir.

		
Zemin kat tavan kaplaması	Zemin kat tavan kaplaması	Zemin kat tavan kaplaması
 	 	
Birinci kat tavan kaplamaları	Birinci kat tavan kaplamaları	Birinci kat tavan kaplamaları
Çarşı Han	*Karadayı Hanı*	*Anadolu Oteli*

Şekil 5.11. Han yapıları ahşap tavan kaplamaları

			
Başoda ahşap tavan süslemesi, Çerkeş	Merkez 45 Nolu Konut, Ahşap Tavan Süslemesi	Merkez 11 Nolu Konut, Ahşap Tavan Süsleme	Merkez 13 Nolu Konut, Ahşap Tavan Süslemesi

Şekil 5.12. Çankırı Sivil Mimari Ahşap Tavan Süslemesi örnekleri [16]

5.6. Restitüsyon Analizi

Büyük şehirlerden taşralara doğru gidildikçe; azalan nüfus ve ticaret hacmi ile beraber, orta avlulu plan şemalarından orta avlusuz plan şemalarına geçişler görülmeye başlanmıştır. Kurşunlu'da bulunan Çarşı Han yapısında ise plan şeması, zemin katta servis alanları ve üst katta konaklama birimlerini içerecek şekilde, sade ve yalın detayda avlusuz olarak inşa edilmiş, iki katlı avlusuz çarşı han yapılarına, daha küçük ölçekli olması bakımından, örnek teşkil etmektedir. Kurşunlu çarşısındaki Han yapısı için ön görülen restitüsyon analizi aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

- Yapının kuzey cephesi tarafında, avlu kısmında inşa edilen bölümler kaldırılarak üzeri açık ahır kısmının belli edilmesi
- Kuzey cephesinde kaldırılan duvarların, yapıdan gelen izler doğrultusunda kabayonu örgü sistemi ile tamamlanması
- Doğu cephesindeki sonradan açılan giriş kapısının iptal edilmesi
- Ön cepheye eklenen niteliksiz alüminyum doğrama ile yapılan cephe hattı sökülmesi
- Ön cephe zemin kat hizasında ki PVC esaslı pencereler ve giriş kapısının, karşılaştırmalı çalışma kapsamında Anadolu Oteli ile gösterdiği benzerlikler göz önüne alınarak, Anadolu Oteli ahşap giriş kapısı ve ahşap pencereler detayında özgün malzeme ile tamamlanması
- Ahır girişi kapısı ve üst kata ulaşımın sağlandığı merdivene açılan ahşap kapının, yapıdan gelen örnek esas alınarak eklenmesi
- Zemin katta bulunan niteliksiz seramik döşeme kaplamalarının sökülerek, özgün taş kaplamanın açığa çıkarılması

- Binanın ön cephe orta aksı hizasına denk gelen kısımda, zamanla yapının üst kat oturumunda oluşan sehimin teraziye alınması
- Zemin döşemesi destek dikmeleri arasında olması gereken bölücü duvar imalatının, üst kat döşemesinin kontrollü şekilde teraziye alınmasının ardından, binada örneği olan, ahşap çatkı arası kerpiç dolgulu duvar tipinde tamamlanması
- Üst kata erişimin sağlandığı, geç dönemde tamamen sökülmüş olan merdivenin, mimari gereklilik sebebi ile karşılaştırmalı çalışmaya istinaden yalın detay da eklenmesi
- Özgünlüğünü büyük ölçüde koruyan üst katta, ahşap mimari elemanların bakım ve yenileme işlemlerinin yapılarak, yok olmuş elemanlar ve mimari elemanlardaki parça kayıplarının yapıdaki örnekler esas alınarak tamamlanması
- Ön cephe üzerinde bulunan giyotin pencerelerin sökülen kanatları hala yapı içerisinde olduğundan, öncelikle eldeki malzemenin onarılması ve onarılamadığı durumlarda özgün detayda yenilenmesi
- İç cephe duvarlarında eksilen ya da niteliksiz müdahale gören yerlerin kaldırılarak yapıda izleri olan özgün kireçli sıva üzerine, beyaz kireç badana uygulanması
- Dış cephenin yüzeyinde bulunan tabela, aydınlatma elamanı, doğalgaz kutusu, elektrik panosu gibi malzemelerden arındırılması
- Saçak altı kaplama tahtalarının eksik kısımlarının, yapı üzerinde örneği olan ahşap saçak altı kaplama detayında tamamlanması
- Geç dönemde, arduvazlı çatı kaplaması ile değiştirilen çatı örtüsü sökülmesi ve yerine alaturka kiremitle kaplanması
- Geç dönemde çatı suyu toplaması için ilave edilen pimapen esaslı yağmur oluğu ve yağmur iniş borularının sökülerek, benzer dönem yapı malzemesi olan çinko yağmur oluğu ve yağmur iniş borularının eklenmesi.

6. RESTORASYON

Çarşı Han yapısı genel olarak yapısal açıdan özgünlüğünü koruyarak günümüze ulaşabilmiştir. Özellikle birinci kat plan şeması ve mimari yapı elemanları bakımından özgün kalabilmiş iken, zemin kat seviyesinde bilinçsiz kullanıcı müdahaleleri ve yapısal eklentiler ile plan şemasında büyük oranda değişiklik yapılmıştır.

Çankırı Kurşunlu da bulunan Çarşı Han yapısının korunabilmesi için öncelikle mevcut durumunun belgelenmesi çalışmaları ve ardından yapının malzeme, bozulma analizi yapılmıştır. Bu analizler doğrultusunda yapının restitüsyon çalışmaları başlamıştır. Bu esnada yapının bulunduğu bölge mimarisi hakkında araştırmalar yapılmış, aynı bölgede bulunan benzer yapılar ile karşılaştırmalı çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek yapının yeniden işlevlendirilerek korunmasına yönelik öneri restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Restitüsyon çalışmalarında yapılan bilinirlik analizleri doğrultusunda, 1.derece ve 2. derece güvenilir kaynakla varlığı bilinen fakat kısmen ya da tamamen yok olmuş unsurların tamamlanması yapılmıştır. Yok olmuş fakat 3.derece ve 4. derece güvenilir kaynakla varlığı bilinen unsurlar, karşılaştırmalı çalışma ve binadan gelen izler doğrultusunda tamamlanmıştır. Tamamen yok olmuş 5. Derece güvenilir kaynaklar, yeni işlev çerçevesinde değerlendirilerek, ihtiyaç duyulan unsurlar, yalın detayda tamamlanmıştır. Hazırlanan projede müdahale kararları verilirken ulusal ve uluslararası kabul gören yasal koruma ilkeleri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilkeler şöyledir:

Atina Tüzüğü (Carta del Restauro) (1931) [37]

Madde 1- Her şeyden önce, anıta, çökme ve aşınmalardan ötürü kaybettiği dayanıklılığı ve zamana karşı direnme gücünü yeniden kazandırmaya yönelik sürekli bakım ve sağlamlaştırma çabalarına önem verilmesi gerekir.

Madde 2- Sanatsal nedenler veya mimari bütünlük sağlama kaygısından kaynaklanan restorasyon sorunları tarihi ilke ve ölçütlerle sıkı sıkıya bağlıdır; bir anıtın bütünlenmesi birtakım varsayımlara değil, anıtın sağladığı kesin verilere ve büyük ölçüde anıtın özgün öğelerine dayandığı takdirde gündeme gelebilir.

Madde 5- Hangi döneme ait olursa olsun, sanat değeri ve tarihi anısı olan tüm öğeler korunmalıdır, üslup birliği veya yapıyı ilk tasarımına döndürme kaygılarıyla bu öğelerden bazılarının dışlanmasına yönelik bir tutum kabul edilemez. Ancak pencere ve kolonlara sonradan yapılmış dolgular gibi, önemsiz ve anlamı olmayan, gereksiz değişikliklere neden olan kısımlar ortadan kaldırılabilir. Bunlarla ilgili değerlendirme ve ortadan kaldırma kararları sağlıklı temellere dayanmalı; yalnız restorasyon projesi müellifinin kişisel görüşüne bırakılmamalıdır.

Venedik Tüzüğü (1964) [38]

Madde 3-Anıtların korunmasında ve onarılmasındaki amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumaktır.

Madde 4- Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması, sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Madde 5-Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.

Madde 6-Anıtların korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.

Amsterdam Bildirgesi (1975) [39]

Bir koruma politikası aynı zamanda mimarlık mirasının toplumsal yaşamla bütünleşmesi anlamına da gelir. Gösterilecek koruma çabası, yalnızca yapıların kültürel değeriyle değil, onların kullanım değeriyle de ölçülmelidir. Bütünleşik korumanın toplumsal sorunları ancak bu iki değerler grubu eş zamanlı olarak ele alınırsa halledilebilir.

Nara Özgünlük Belgesi (1994) [40]

Madde 9 - Kültür mirasının tüm biçimleri ve tüm tarihsel dönemleriyle korunabilmesi, bu mirasa değerler atfedildiği ölçüde kolaylaşır. Bu değerleri olabilecek en doğru bir biçimde algılama yeteneğimiz, bu değerler hakkındaki bilgi kaynaklarının inanılır olmasına ve doğru anlaşılmasına da bağlıdır. Bu değerleri tanımak, anlamak ve kültür mirasının ilk tasarımına ve sonradan kazandığı özelliklerine, tarihsel varlığına ve anlamına bağlı olarak yorumlamak, söz konusu yapıtın özgünlüğü konusunda varılacak yargının temelini oluşturur ve hem biçimle hem de malzemeyle ilgilidir.

ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü (1999) [41]

Madde 2- Geleneksel mimarinin takdir edilmesi ve başarıyla korunması toplumun buna katılımı, desteği, sürekli bakımı ve kullanımına bağlıdır.

Mimari Mirasın Analizi, Korunması ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler (2003) [42]

Madde 3.2. En iyi tedavi koruyucu bakımdır.

Madde 3.4. Zorunlu olduğu kanıtlanmayan hiçbir müdahale yapılmamalıdır.

Madde 3.9. Mümkün olan yerlerde, yapılan müdahalenin geriye dönüşe uygun olması (reversible), böylece yeni bilgiler edinildiğinde yapılan müdahalelerin esere zarar vermeden kaldırılarak daha uygun olanlarla yer değiştirmesi arzu edilir. Geriye dönüsü olmayan müdahalelerin, ileride yapılması olası işlemleri engellememesi istenir.

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi (2013) [43]

Madde 2. Müdahaleler yapıya zarar vermemeli; tarihi belge niteliği olan izlerin yok olmamasına ve değiştirilmemesine dikkat edilmeli; yapının bütünlüğü korunmalıdır.

Madde 4. Müdahaleler, daha sonra gerçekleştirilecek araştırma ve çalışmaları yanıltmamalı, özgün yapıya olabildiğince zarar vermeden kaldırılabilir ve/veya yenilenebilir tekniklerle yapılmalıdır.

Madde 9. Her kültür varlığının kendine özgü sorun ve potansiyeli olduğu göz önüne alındığında, evrensel ve ulusal yaklaşımlara uyulmak koşuluyla projelendirme ve uygulamada değişik değerlendirme ve çözümler gerekebileceği kabul edilmelidir. Bu kabulün doğal sonucu olarak, bu çok zengin ve çeşitlilik gösteren kültürel mirasın belgelenmesi, değerlendirilmesi ve uygulamaya yönelik müdahalelerin belirlenmesinde genellemelerden kaçınılmalıdır.

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde "…İlk yapımından günümüze yapıların bünyesinde yer alan ve yapının kimliğini oluşturan tarihsel katmanlar, özgünlüğünün bileşenleri olarak kabul edilir…" ifadesi ve Atina Tüzüğü'nün 5.maddesi de göz önünde tutulduğunda yapının nitelikli olan tüm dönem müdahaleleri tutulurken; yapının özgün değerlerinin okunmasının önüne geçen, bir değer arz etmeyen niteliksiz dönem eklerin kaldırılması esas alınmıştır.

Yapıda yine yukarıda bahsedilen pek çok tüzükler ve ilkeler gözetilerek, yapılması zorunlu olmayan müdahalelerden kaçınılmıştır. Yapıya eklenen niteliksiz uygulamalardan yapı arındırılmıştır. Yapılan eklemelerin geri alınabilir olmasına özen gösterilmiştir.

6.1. Restorasyon Projesinin Amacı ve Yaklaşımı

Çarşı Han yapısının restorasyon öneri projesi hazırlanırken başvurulan öncelikli kaynak restitüsyon projesi olacaktır. Yapım tarihi bilinmeyen Çarşı Han yapısının bugünkü sahipleri, ilk sahiplerinin torunlarıdır. Hem yakın tarihli bir yapı olması hem de sahiplerinin halen aynı aileden olması sebebiyle, Çarşı Han yapısı hakkında gerekli olan bilgilere kolaylıkla ulaşılmıştır. Çankırı'da bulunan benzer fonksiyonlu benzer yapılarla karşılaştırmalı çalışma yapılabilmiştir. Bu sebeple sağlıklı bir restitüsyon projesi elde edilmiştir.

Restorasyon projesinin yaklaşımı; Yapının özgün kimliğinin korunarak gelecek nesillere aktarılmasının sağlanabilmesi, yapının mimari kimliğine zarar verilmemesi, binanın sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yöneliktir.

Çarşı Han yapısının restorasyon projesinde amaç; yapıyı mümkün olduğu kadar özgün haliyle korurken, niteliksiz eklerden arındırmak, günümüz koşullarında yeterli konforu

sunacak bir yapı olarak işlevlendirmek, bu sebeple kaçınılmaz olacak olan eklemeleri minimum düzeyde tutarak yapmak, taşıyıcı sistemini ve yapısal malzemesini sağlamlaştırmak, sağlıklaştırmak ve bahçesini yeniden düzenlemektir.

Venedik tüzüğüne göre tarihi yapının korunabilmesi için sürdürülebilir kullanım gereklidir ve topluma yararlı kamusal bir araç için kullanılması korunabilmesini mümkün kılmaktadır [38]. Buna ek olarak Venedik Tüzüğü'nün 6. Maddesinde, "Geleneksel ortam olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir" ilkesi yer almaktadır. Restorasyon projesindeki ana kararlar Venedik Tüzüğüne göre uygulanmıştır.

Yapının sürdürülebilirliği amacı ile yapıya yeni işlev önerisi sunulmuştur. Yeni işleviyle yapının sürdürülebilirliği sağlanırken, günümüzün getirdiği konfor koşullarının sağlanması yenileme çalışmasının bir diğer öncelikli hedefidir. Böylece yapı kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verecektir ve böylece yapılması muhtemel uyumsuz tadilat ve eklerin önüne geçilecektir (EK-9).

6.2. Yeni İşlev

Yeniden işlevlendirme kavramı atıl kalmış yapıların tarihsel koruma değerine, mekânsal ve strüktürel özelliklerine uygun biçimde yeniden kullanım olanaklarının sağlanmasıdır. Korunması gerekli kültür varlıklarının ileriki nesillere aktarılması bağlamında günümüz şartlarına entegrasyonu etkin rol oynamaktadır. Yapıların eski işlevini kaybetmeleri ya da işlevlerinin günümüz şartlarında güncel olmaması yeniden işlevlendirmeyi beraberinde getirmektedir [44]. Yeniden işlevlendirme ile yapıyı topluma yararlı kılmalı ve onu yaşayan bir varlık haline getirmelidir [45]. Böylece yapıyı toplumun bir parçası haline getirmek kültürel ve fiziksel sürekliliği de beraberinde getirmektedir [45]. Yeniden işlevlendirme yapıların kullanım ömrünü uzatırken aynı zamanda kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliği sağlamaktadır.

Venedik Tüzüğü 5. Maddesine göre, "Anıtların korunması, onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanım öncelikli olarak tercih edilir ancak bu nedenle yapının planı veya bezemeleri değiştirilmemelidir.''

Venedik Tüzüğü'nün 6. Maddesinde, "Kültür varlığının korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir."

Nairobi Kararlarında, "Tarihî ve geleneksel alanlara ve çevrelerine, yeri doldurulamaz evrensel miras oluşturdukları göz önünde bulundurarak yaklaşılmalıdır. Bu alanların yer aldığı devlet, hükümetler ve bu ülkelerin vatandaşları, söz konusu mirasın korunmasını kendilerine görev kabul etmeli ve bu sorumluluklarını gündelik toplumsal hayatlarına entegre etmelidirler." İlkeleri yer almaktadır.

1985 Avrupa Mimari Mirasın Korunması Sözleşmesi 11. Maddesinde ise, "Her bir Taraf, Kültür mirasının mimari ve tarihsel özelliklerini koruma açısından, korunan varlıkların, çağdaş hayatın gereksinmeleri göz önüne alınacak şekilde kullanımını, uygun olan durumlarda, eski binaların yeni kullanımlara intibaklarını teşvik etmeyi, taahhüt eder." İfadesi yer almaktadır.

ICOMOS unda referans gösterdiği "New uses for heritage places" adlı çalışmada kültürel miras alanlarının yeniden işlevlendirmesinin kriterleri su şekilde özetlenmiştir;

"Minimum düzeyde değişikler içermeli ve yapının özgünlüğü korunmalı, yapının yeni işlevi malzeme ve strüktürel potansiyeli ile uyumlu olmalıdır. Tarihi yapıda yapılan geri dönüşü olmayan değişiklikler, yalnızca yeri tarihi yapıyı yasatmanın alternatif bir yolu olmadığında değerlendirilebilir.

Yeni verilecek işlevin uygulanabilirliğinin uzun vadede mümkün olması gerekmektedir.

Yapıya verilecek olan yeni işlevde önceki kullanıma ait izleri korumak ve iç mekânların düzeninde geçmiş kullanıma ait fiziksel kanıtların bulunması yapının tarihsel öneminin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunur."

Tüm bu ilkeler doğrultusunda çarşı içi han yapılarının tarihi değeri ve çağdaş yaşam doğrultusunda potansiyelleri göz önünde bulundurularak yapının bulunduğu bölgeye hizmet edebilmesi, günümüz ihtiyaçlarına karşılık verirken sosyo-kültürel yapıyı destekleyebilmesi bakımından kütüphane-kafe olarak işlevlendirilmesi düşünülmüştür. Okur-yazar oranları,

bölgede ki genç nüfusun fazlalığı gibi veriler göz önüne alındığından, yapının zemin katında toplu kullanım alanları ile genç nüfusun bir arada olabileceği, zaman zaman açık alanda küçük yöresel tanıtımların yapılabileceği alanlar tasarlanırken, birinci katta sofa bölümünde kütüphane işlevine yönelik tefriş tertiplenmiştir.

6.3. Yeni İşlev Gereği Mekân Kullanımı ve Mekânsal Müdahaleler

Z01-Z02 nolu mahaller

Rüzgârlık olarak oluşturulan Z01 mahalli PVC doğramaları kaldırılarak bu mahal restitüsyon projesinde olduğu gibi Z02 mahalline eklenecektir. Z03 mahalli ile Z02 mahalli arasında yıkılan özgün kuzey duvarı özgün detayında tamamlanarak Z02 mahallinin yeni işlevde Z01 mahal numarası ile sınırları tamamlanacaktır. Yeni işlev önerisinde Z01 mahalli kafe olarak adlandırılacaktır. Kafe zemininde ki seramik kaplamalar sökülecek, özgün döşeme açığa çıkarılacaktır. Açığa çıkarılan özgün döşeme kötü durumda ise sökülecek ve özgün malzeme detayında yenilenecektir. Duvar yüzeylerinde ki niteliksiz sıvalar raspa edilecek, malzeme raporunda ön görülen özgün kireç karışımlı sıva ve kireçli badana ile tamamlanacaktır. Tavan kaplaması üzerinde ki yağlı boya raspa edilerek önerilen müdahale yöntemleri ile korunacaktır.

Kafe bölümü sirkülasyon şeması üç bölümde çalışılmıştır. Ön cepheye yakın bölümde oturma alanı oluşturulacak, ikinci kademede tek uzun bir çalışma masası düzeni kurularak gençlerin internet ulaşımı ile çalışmalarını tamamlayabilecekleri bir alan oluşturulacaktır. Son kısım servis alanı olarak düşünülmüştür. Bu kısımda ürün satışı ve servis kısmı yer alacaktır. Sirkülasyon alanları arasında ayaklı panolar tertiplenerek, binanın özgün kullanım fonksiyonu olan çarşı içi han yapılarının tarihçesi ve benzer yapı örneklerinin sunumları yapılacaktır.

Z03-Z04-Z05 nolu mahaller

Geç dönemde yapıya yapılan mekânsal ekler ile oluşturulmuş Z03-Z04-Z05 nolu mahaller yıkılacak, bu bölümlerde restitüsyon projesine esas taş bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacaktır. Yeni işlevde bu kısım Z04 mahal numarası ile bahçe olarak adlandırılacaktır. Bahçe bölümü zemin düzenlemesi yapılacak, bu kısımda uygun hava

koşullarında kullanılmak üzere masa sandalye düzeni kurulacaktır. Bahçenin giriş kısmında geçici yöresel sergilemeye imkân sağlayacak bir alan bırakılacaktır.

Z06-Z07-Z08 nolu mahaller

Geç dönem wc mahalli olarak yapıya eklenen Z06 nolu mahal yıkılacaktır. Z08 nolu dükkâna dönüştürülen mahal restitüsyon projesine esas plan şemasında düzenlenecektir. Merdiven holü yeni işlevde giriş holü olarak adlandırılarak Z02 nolu mahal numarasını alacaktır. Merdiven holü ve ahır girişi arasında olması gereken duvar inşa edilecek, yeni işlev gereği merdiven holünden ahır girişi kısmına geçişi sağlayan bir kapı boşluğu bırakılacaktır. Ahır girişi mahalli yeni işlevde Z03 nolu mahal numarası ile karşılama mahalli olacaktır. Burada gelen misafirlerin kontrollü geçişi ve üst kat oda rezervasyonları yapılacak bir banko tasarlanacaktır. Restitüsyondan gelen, merdivenleri karşılayan ahşap kapı yalın detayda tamamlanacak, kış koşullarında birinci kat ulaşımı ile karşılama alanına girişi sağlayan ana kapı olarak kullanılacaktır. Z03 nolu karşılama mahallinin restitüsyonda belirtilen çift kanatlı ahşap kapısı yeni işlev de ısı yalıtımlı, kayar katlanır modern malzeme ile tamamlanacaktır. Bu şeffaf modern sistem yazın tamamen açık hale getirilerek yapı giriş ve çıkışları için kullanılır hale getirilecektir. Aynı şekilde bahçe ile kapalı mahal arasında, ısı ve enerji korunumunu sağlamak için özgün boşluğu bozmadan, aynı detayda ikinci bir doğrama eklenecektir. Tavanlarda ki niteliksiz strafor kaplamanın sökülmesinin ardından açığa çıkan ahşap kaplamanın kontrolü yapılacak ve müdahale kararları doğrultusunda uygulama yapılacaktır. Niteliksiz geç dönem eki olan seramik kaplamanın bulunduğu kısımlarda, kaplama sökülerek özgün döşeme kontrolü yapılacak. Döşemenin kötü durumda olması durumunda, zemin sökülerek özgün detayda yenilenecektir.

Birinci kat

Birinci katta bulunan farklı büyüklüklerdeki odaların kullanıcılar tarafından kiralanabilir stüdyolar olarak kullanılması önerilmiştir. Mahal numaraları yeni işlevde de korunacak, mekân sınırlarına müdahale edilmeyecektir. 101 numaralı sofa bölümü açık kütüphane düzeninde tefrişlenerek, Kurşunlu'da bulunan gençlerin yazılı bilgiye erişmesine yardımcı olunacaktır. 102 nolu başodası, yeni işlevde işletme ve yönetim gibi fonksiyonları karşılamak için işletmeye ait ofis olarak kullanılacaktır. 103 numaralı büyük odada 6-8

kişilik öğrenci gruplarına kurslar düzenlenebilecek iken daha küçük odalarda birebir çalışma masaları kullanımı sağlanmıştır.

Yeni işlev gereği yapılacak olan ekler, sabit elemanlar olmayıp yapının plan şemasını değiştirmeyecektir.

Çizelge 6.1. Yeni işlev önerisi çizelgesi

KAT ADI	*MEVCUT MAHAL NO*	*YENİ İŞLEV MAHAL NO*	*MEVCUT İŞLEVİ*	*ÖNERİLEN YENİ İŞLEVİ*
ZEMİN KAT	Z01	Z01	RÜZGÂRLIK	KAFE
	Z02		KAHVEHANE-1	
	Z03		KAHVEHANE-2	BAHÇE
	Z04	Z04	DEPO	
	Z05		KORİDOR	
	Z06	Z03	WC	SERGİ ALANI
	Z07		ODA	
	Z08	Z02	DÜKKÂN	KARŞILAMA
BİRİNCİ KAT	*MEVCUT MAHAL NO*	*YENİ İŞLEV MAHAL NO*	*MEVCUT İŞLEVİ*	*ÖNERİLEN YENİ İŞLEVİ*
	101	101	SOFA	KÜTÜPHANE
	102	102	BAŞODASI	OFİS
	103	103	ODA	ETUD ODASI
	104	104	ODA	BİREYSEL CALISMA OD.
	105	105	ODA	BİREYSEL CALISMA OD.
	106	106	ODA	ETUD ODASI
	107	107	WC/BANYO	WC

6.4. Müdahaleler

Çarşı Han yapısının restorasyon önerisi projesi kapsamında yapılması ön görülen müdahaleleri iki ayrı başlık altında toplanabilir:

Mimari elemanlara yönelik müdahaleler

Restitüsyona dayalı olarak yapılacak olan tamamlamaları, niteliksiz eklerin yapıdan ayıklanmasını, önerilen yeni işlevin gerektirdiği ekleme, yenileme ve kaldırmaları kapsamaktadır.

Yapı malzemesine yönelik müdahaleler

Çarşı Hanın yapı malzemelerinde oluşmuş olan bozulmalara ve sorunlara yönelik yapılacak olan fiziksel müdahaleleri ve koruyucu önlemleri içerir.

6.5. Yapı Elemanlarına Yönelik Müdahaleler (Ek-8)

Genel müdahale kararları

- Yapıda örneği olan mimari elemanlar, yapı içi karşılaştırmalı çalışmalardan edinilen detay bilgileri neticesinde aynı malzeme form ve detayda yeniden imal edilecektir.
- Yapıda bulunamayan veya niteliksiz malzeme ile yeniden imal edilmiş olan yapı elemanları, han yapısında bulunan izler ile sözlü kaynaklardan faydalanılarak, yapının taşıyıcı sistemini tehlikeye düşürecek durumda olması nedeni ile geleneksel malzeme ile modern teknik detay ve tasarımda yenilenecektir.
- Mimari gereklilik nedeniyle tamamlanması gereken ancak bugün mevcut olmayan yapı elemanları, geleneksel malzeme, modern tasarım, teknik ve detayla yapılacaktır.
- Geleneksel niteliklerini malzeme, detay ve form olarak yitirmiş (niteliksiz malzeme, form ve detayla yeniden yapılmış) olan yapı elemanları sökülerek, geleneksel malzeme, modern tasarım, teknik ve detayla yeniden yapılacaktır.
- Han yapısına verilen yeni işlevden dolayı, yapının yeniden kullanılır hale gelmesini olumsuz yönde etkileyecek olan mimari elemanlar geleneksel malzeme, modern tasarım, teknik ve detayla yenilenecektir.
- Yeni işlev gereği yapılacak olan ekler ve düzenlemeler minumumda tutulacaktır. Han yapısının geleneksel tasarım ilkeleri ile mekânsal bütünlüğüne aykırı olmayacak şekilde, form ve boyut olarak yapının geleneksel hatları korunmak koşulu ile sade ve süslemesiz olarak modern malzeme, tasarım, teknik ve detayda yapılacaktır. Bu ilaveler ihtiyaç duyulduğunda yapıya zarar vermeden sökülebilir nitelikte olacaktır.
- Sıhhi tesisata yönelik ilaveler ve iyileştirmeler çağdaş ve konfor koşullarını iyileştirecek niteliğe sahip vitrifiye elemanları ile (mutfak elemanları, tuvalet elemanları) gerçekleştirilecektir.
- Çarşı han yapısının geleneksel görünümünü kirleten niteliksiz ekler kaldırılacaktır.

6.5.1. Mimari elemanlara yönelik müdahaleler

Mimari elemanlara yönelik müdahaleler kararlarını içeren çizimlerde, ön görülen tamamlamalar, yenilemeler, eklemeler ve kaldırılacak niteliksiz yapı elemanları renklendirilmiş çizimler ile sunulmuştur (Ek-8).

Drenaj

Yağmur ve zemin suyunun yapıya zarar vermesini önlemek için yapı çevresinde önlem almak gerekmektedir. Han yapısının etrafında temel kotuna kadar el ile kazı yapılacak, restorasyon öneri projesinde çizildiği gibi drenaj sistemi yapılacaktır. Zemin kotunun altında kalan taş duvarlara ise yalıtım uygulaması aşağıdaki sıra ile yapılacaktır:

- Duvar yüzeyini düzeltmek için hidrolik kireçli sıva
- 2 kat PVC membran su yalıtımı
- 5 cm extrude polistren köpük ısı yalıtımı
- Yalıtım koruyucu drenaj levhası

Drenaj uygulamasının ardından yapı çevresinde, bahçe kotundan 5cm yüksekte doğal taş kaplama tretuvar yapılacaktır.

Merdiven

Yok olmuş ahşap merdiven benzer yapılarla yapılan karşılaştırmalı çalışmalara dayanarak, binadan gelen izler doğrultusunda ahşap malzeme ile yalın detayda tamamlanarak zemin kattan birinci kata erişim sağlanacaktır.

Çatı

Han yapısının çatısının ahşap taşıyıcılarından, sağlam olanlar korunacak ancak yağmur suyu sebebiyle çürümüş, bozulmuş durumda olanlar özgün detayında yenilenecektir. Çatının taşıyıcı sistemi sağlıklaştırıldıktan sonra kiremit altı kaplama tahtalarından bozulmuş durumda olanlar yenilenecektir.

Alaturka kiremit sistemi altı kaplama tahtası üzerine 2 kat PVC membran su yalıtımı serilecek, çatı örtüsü alaturka kiremitler ile yenilenecektir. Çatı döşemesi üzerine yapı içi ısı kayıplarını azaltmak adına camyünü ısı yalıtımı serilecektir.

Çatı saçağındaki mevcut PVC yağmur olukları ve yağmur iniş boruları geleneksel yapı dili uyumsuzdur ve sökülecektir. Yapıdaki PVC yağmur olukları ve yağmur suyu iniş boruları yerine benzer dönem yapılarda kullanılan çinko yağmur olukları ve yağmur suyu iniş boruları yapılacaktır.

Ahşaplar

Bozulmuş durumdaki pencere doğramaları, kapı kasası, tavan kaplamaları ve döşeme kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.

Çatı saçağı altında ahşap kaplamanın mevcut kısımları kontrol edilecek, bozulmuş kısımlar yenilecektir. Yok olmuş saçak altı ahşap kaplamaları, yapının üzerinde bulunun saçak kaplaması ile aynı detayda ahşap malzeme ile tamamlanacaktır.

Özellikle çatı döşemesindeki ahşap kaplamalarda yağmur suyundan dolayı çürümeler olmuştur. Kat döşemelerindeki ahşap kaplamalarda ise yer yer çatlak ve ayrılmalar vardır.

Çatlama ve ayrılma görülen ahşap kirişler, uzman görüşü alınarak yenilenecektir.

Zemin katta bulunan PVC giriş kapısı ve pencere doğramaları sökülecek. Karşılaştırmalı çalışmaya esas olarak, giriş kapısı ve zemin kat pencereleri ahşap malzeme ile özgün detayda yenilenecektir. Birinci kat ön cephede bulunan özgün kasa içerisine giyotin kanatlar yerine monte edilmiş modern malzemede ki ahşap kanatlar ve sabit elemanlar sökülecektir. Hala yapı içerisinde bulunan sökülmüş özgün giyotin kanatların kontrolü yapılacak, iyi durumda olanların sağlıklaştırılması yapılarak özgün pencere pervazlarına yerleştirilecektir. Onarılamayacak derecede bozulmuş giyotin kanatlar özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Yapıdaki mevcut ahşap döşeme kirişleri, döşeme kaplama tahtaları, pencere doğramaları, kapı kasaları ve kapı kanatları, kir, küf ve mantarlardan temizlenecektir. Tüm eski ve yeni ahşap malzemeler emprenye edilecek, su bazlı vernik sürülmek kaydıyla korunacaktır.

Eski ve yeni ahşap yüzeylerin ön koruma (emprenye) yapılması tekniği:

Yapıdaki mevcut ahşapların emprenye edilmesi yerinde püskürtme ile yapılacaktır. Yeni ahşaplar için daldırma metodu uygulanır. Bunun için ahşap imalat, protim 230 WR bulunan kap içine daldırılarak malzemeyi tamamen eminceye kadar bekletilir. Çıkartıldıktan sonra 24 saat bekletilerek kuruması sağlanır.

6.5.2. Yapı malzemesine yönelik müdahaleler

Yapı malzemesine yönelik müdahaleler, yapılacak drenaj, çatıya yapılacak müdahaleler, yapının ahşaplarına yapılacak müdahaleler, sıvalara yapılacak müdahaleler proje üzerinde renkli çizim ve taramalarla gösterilmiştir (Ek-8).

Sıvalar

Kabarma ve çatlama gözlenen, nemden ve yağmur suyundan dolayı bozulmuş, niteliğini yitirmiş durumdaki özgün sıvalarlar raspa edilecek ve özgün sıva yenilenecektir. Yapıya en uygun kireçli sıva gerekli testler yapılarak belirlenmelidir.

Onarım malzemeleri, ilgili oldukları özgün malzemelerin özelliklerine uygun olarak tanımlanmalı ve üretilmelidir. İmal edilen malzemeyle onarılan kısımlar mevcut kısımla bütünleşmelidir. Özgün malzemeye zarar verecek kimyasal tepkime ve tuz problemleri oluşturmamalıdır. Bu sebeple yapının özgün sıvasının fiziksel ve mekanik özelliklerinin ve hammadde özelliklerinin testleri yapılmalı ve sıva onarımlarında kullanılacak karışım bu testler sonucu elde edilmelidir.

Sıvanın dökülmüş ya da yok olmuş olduğu bölümlerde, özgün sıva ile tamamlama yapılacaktır.

Çimento karışımlı harçla sıvalı bölümler

Çarşı Han yapısının bazı dış cephe duvarları üzerinde bulunan çimento karışımlı harçla sıvalı durumdadır. Bu yüzeylerde çimentolu sıva raspa edilecektir. Raspa edilen yüzey üzerine gerekli kimyasal müdahalelerin ardından yapı malzemesi ile uyumlu kireç sıva yapılacaktır.

6.5.3. Tesisat

Han yapısının restorasyon projesinin ardından, kullanıcının ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde, proje müellifinin kontrolünde, sıhhi tesisat, ısıtma tesisatı ve elektrik tesisatı projeleri hazırlanmalıdır. Tesisatlarla ilgili yapılacak ana müdahaleler aşağıda sıralanmıştır:

Sıhhi tesisat

Yapının bugünkü durumunda sadece birinci katta tuvalet bulunmaktadır. Yeni işlev gereği zemin kat kullanıcılarının üst kullanımına müdahale etmemeleri adına, herhangi bir işlevi olmayan, ahşap merdiven altında tuvalet hacmi eklenecektir. Han yapısının diğer yapı malzemelerinin zarar görmemesi için tuvalet döşemesine OSB levha üzerine 2 kat PVC su yalıtımı serilecek ve döşeme – duvar birleşimlerinde su yalıtımı dönerek duvarda 10 cm civarında devam edecektir. Temiz su ve pis su tesisatları toprak zemin içerisine gömülecek, donma riskine karşı yalıtım malzemesi ile sarılarak çevresi önce agregalı dolgu ile doldurulacak, sırası ile kum dolgu ve toprak dolgu ile kapatılacaktır.

Yapının mevcut durumunda Z02 mahallinin doğu cephesinde oluşturulan mutfak nişi mekânında bir musluk ve bir lavabo vardır. Muslukların temiz su boruları ve lavabonun pis su borusu, zemine gömülü şekilde şehir şebekesine bağlanmaktadır. Mevcut pis ve temiz su boruları kontrolleri yapılarak, yeni işlevde eklenen kafe servis bölümünün tesisatları için kullanılacaktır.

Elektrik tesisatı

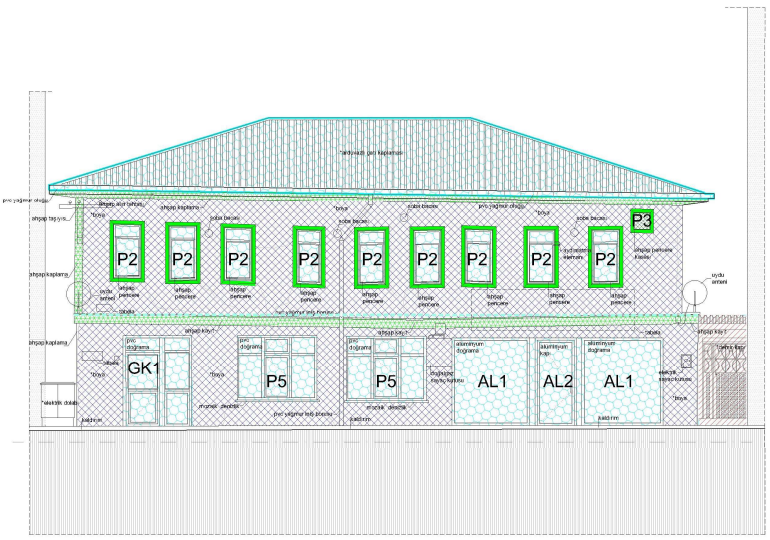
Yapının mevcut elektrik tesisatı sıva üstü metal boru kablo kanallarıyla yapılmıştır. Mevcut elektrik tesisatı yüksek arıza riski sebebiyle yapıdan sökülmelidir. Hazırlanacak olan yeni elektrik tesisatı projesi uygulanmalıdır. Yapının elektrik tesisatı yangın tehlikesine karşı hazırlanmalıdır. Zayıf ve kuvvetli akım hatları, yangına dayanımlı kablo kanallarıyla sıva üstü yapılmalıdır. Böylece elektrik tesisatı için yapının özgün sıvasına zarar verilmemiş olunur ve arıza anında dışarıdan müdahale edilebilir.

Aydınlatma

Yapının mevcut halinde bazı mekânlarda ahşap tavan döşemesinden sarkan elektrik ampulleri vardır, ancak bu aydınlatma elemanları yapıya sonradan eklenmiştir. Yapının özgün halinde, ahşap tavanlardan aydınlatma yoktur. Restorasyon projesinde tüm aydınlatma elemanları duvardan apliklerle ya da bağımsız masaüstü veya ayaklı aydınlatma elemanlarıyla yapılmalıdır. Gömme tip armatürlerden ya da tavandan aydınlatmadan kaçınılmalıdır.

Çizelge 6.2. Ön (Güney) cephe müdahalesi

ÖN (GÜNEY) CEPHE

ZEMİN KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Müdahaleler
Duvar		1525 x 274 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır. Duvar üzerine eklenen tabelalar, doğalgaz kutusu vb. eklentiler tamamı cephe yüzeyinden temizlenecektir.
Yapı Elemanı	GK1 (Kapı)	169 x 223 cm	1	Pimapen	Değiştirilmiş	Giriş kapısı, eldeki görsel kaynaklara dayanılarak, ahşap malzeme ve özgün detayda ısıcamlı olarak yenilenecektir.
	P5 (Pencere)	195 x 159 cm	2			Pencere, eldeki görsel kaynaklara dayanılarak, ahşap malzeme ve özgün detayda ısıcamlı olarak yenilenecektir.
	AL1 (Camekan)	190 x 216 cm	1	Alüminyum	Ek	Geç dönem eki alüminyum doğramalar sökülecektir. Restitüsyona dayalı olarak merdiven girişi ahşap kapısı yalın detayda tamamlanacak, ahır girişi kapısı yerine yeni işlev gereği ısı camlı katlanır kapı yapılacaktır.
	AL1 (Camekan)	200 x 216 cm	1			
	AL2 (Camlı kapı)	100 x 216 cm	1			

BİRİNCİ KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		1491 x 300 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün duvar üzerinde , geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır. Duvar üzerine eklenen tabelalar, aydınlatma elemanları,soba bacaları vb. eklentiler tamamı cephe yüzeyinden temizlenecektir. Duvar yüzeyinde oluşan boşluklar özgün detayda tamamlanacaktır.
Yapı Elemanı	P2 (Pencere)	85,5x 150 cm	9	Ahşap	Özgün + Değiştirilmiş	Özgün pencere kasaları ve pervazlarında bozulmuş durumdaki kısımlar, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Değiştirilen pencere kanatları öncelikle yapı içerisinde halen bulunan kanatlar kullanılmak üzere ısıcamlı olarak onarılacaktır. Bulunamayan giyotin pencere kanatları özgün detayda tamamlanacaktır. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.
	P3 (Pencere)	61 x 61 cm	1		Özgün + Yok olmuş	

Çatı	Arduvazlı membran çatı kaplaması sökülerek, ahşap konstrüksiyon kontrolleri yapılacaktır. Kaplama tahtası üzerine 2 kat pvc membran, tavan arasına da ısı yalıtımı serilecek ve çatı örtüsü alaturka kiremit ile kaplanacaktır. Çinko yağmur oluğu ve yağmur iniş boruları eklenecektir. Saçak altı kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.

ZEMİN KAT PLANI

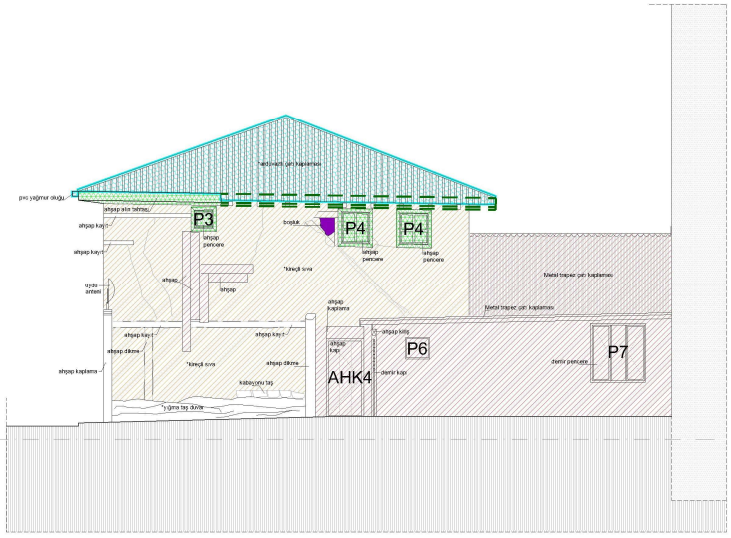

BİRİNCİ KAT PLANI

Çizelge 6.3. Sağ yan (Doğu) cephe müdahalesi

SAĞ YAN (DOĞU) CEPHE

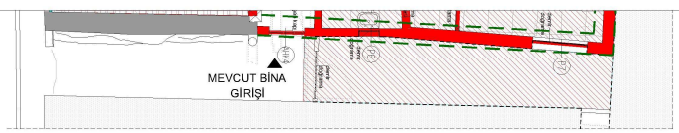

ZEMİN KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		1393 x 248 cm	1	Taş duvar + Tuğla	Özgün + Değiştirilmiş	Geç dönem eki mekan duvarları yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanarak, doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır. Özgün cephe yatay kayıdı tamamlanacaktır.
Yapı Elemanı	AHK4 (Kapı)	87 x 221 cm	1	Ahşap	Ek	Niteliksiz geç dönem eki ahşap kapı sökülecektir.
	P6 (Pencere)	50 x 45 cm	1	Demir		Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz demir doğrama sökülecektir.
	P7 (Pencere)	135 x 120 cm	1			Demir malzeme ile üretilmiş niteliksiz geç dönem eki sökülecektir.

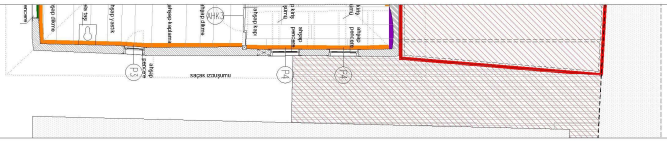
BİRİNCİ KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		896 x 300 cm	1	Ahşap	Özgün + Yok olmuş	Duvar üzerine eklenen niteliksiz onarımlar kaldırılarak, duvar yüzeyinde oluşan boşluklar özgün detayda tamamlanacaktır. Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	P3 (Pencere)	61x 61 cm	1	Ahşap	Özgün	Bozulmuş durumdaki pencere doğramaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Pencere camları ısıyalıtımlı cam ile yenilenecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.
	P4 (Pencere)	83,5 x 92,7 cm	2			

Çatı	Ek mahaller üzerinde ki çatı sökülecektir. Özgün çatı üzerinde ki arduvazlı membran çatı kaplaması sökülerek, ahşap konstrüksiyon kontrolleri yapılacaktır. Kaplama tahtası üzerine 2 kat pvc membran, tavan arasına da ısı yalıtımı serilecek ve çatı örtüsü alaturka kiremit ile kaplanacaktır. Çinko yağmur oluğu ve yağmur iniş boruları eklenecektir. Saçak altı kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Tamamen yok olan saçak altı kaplamaları özgün detayda tamamlanacaktır.

ZEMİN KAT PLANI

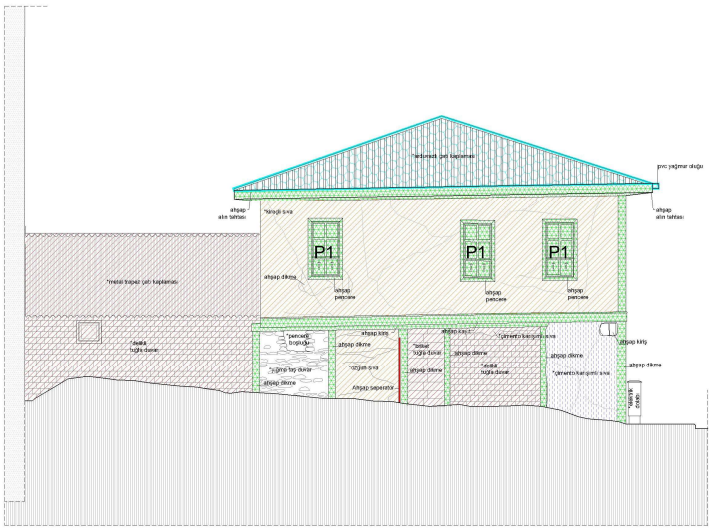

BİRİNCİ KAT PLANI

Çizelge 6.4. Sol yan (Batı) cephe müdahalesi

SOL YAN (BATI) CEPHE

ZEMİN KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		1475 x 274 cm	1	Taş duvar + Tuğla+Bims	Özgün + Değiştirilmiş	Geç dönem eki mekan duvarları yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanarak, doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır.Özgün duvar üzerinde yok olan duvar parçaları üzerindeki tuğla ve bims duvar örgüsü ile yapılan onarımlar sökülerek, duzar özgün detayda tamamlanacaktır. Sıva bulunmayan taş duvarın açığa çıktığı kısımda ki boşluk özgün detayda tamamlanacaktır. Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	P6 (Pencere)	50 x 45 cm	1	Demir	Ek	Mahal kullanımının değiştirilmesi ile , geç dönemde eklenen niteliksiz demir doğrama sökülecektir.

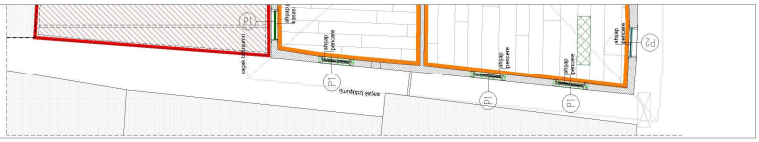
BİRİNCİ KAT		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
Duvar		900 x 300 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	P1 (Pencere)	85,5x 150 cm	2	Ahşap	Özgün	Bozulmuş durumdaki pencere doğramaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Pencere camları ısıyalıtımlı cam ile yenilenecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.

Çatı	Ek mahaller üzerinde ki çatı sökülecektir. Özgün çatı üzerinde ki arduvazlı membran çatı kaplaması sökülerek, ahşap konstrüksiyon kontrolleri yapılacaktır. Kaplama tahtası üzerine 2 kat pvc membran, tavan arasına da ısı yalıtımı serilecek ve çatı örtüsü alaturka kiremit ile kaplanacaktır. Çinko yağmur oluğu ve yağmur iniş boruları eklenecektir. Saçak altı kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Tamamen yok olan saçak altı kaplamaları özgün detayda tamamlanacaktır.

ZEMİN KAT PLANI

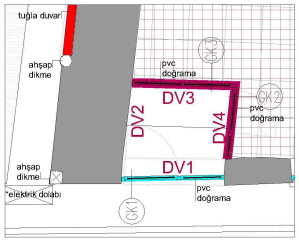

BİRİNCİ KAT PLANI

Çizelge 6.5. Z01-Z02 mahalleri müdahalesi

MAHAL NO: Z01

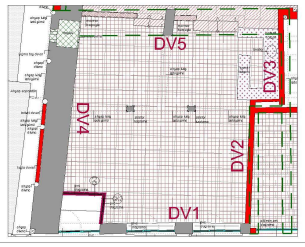
MAHAL ADI: RÜZGARLIK

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	182 x 147cm	1	Mozaik kaplama	Özgün	Özgün zemin kaplaması korunacaktır.
TAVAN	182 x 147cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün ahşap kaplama üzerinde muhdes yağlı boya rapa edilerek, tavan kaplaması kontrol edilecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	168 x 260 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı GK1 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2	116 x 260 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV3	---	--	---	---	---
Yapı Elemanı GK3 (Camekan)	171 x 260 cm	1	Pimapen	Ek	Geç dönemde mekan içerisine rüzgarlık mahalinin oluşturulmak için pimapen esaslı sabit doğrama sökülecektir.
DV3	---	--	---	---	---
Yapı Elemanı GK2 (Kapı)	125 x 260 cm	1	Pimapen	Ek	Geç dönemde mekan içerisine rüzgarlık mahalinin oluşturulmak için pimapen esaslı sabit kanat + kapılı doğrama sökülecektir.

MAHAL NO: Z02

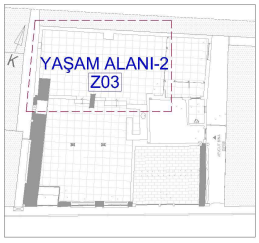
MAHAL ADI: KAHVEHANE-1

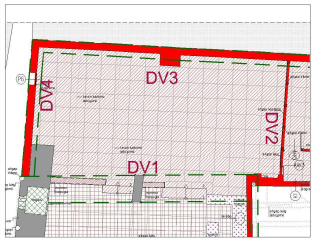
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	742 x 813 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Seramik zemin kaplamalari kaldirilacak, özgün döşeme kaplamasi açığa çıkarılacaktır. Açığa çıkan döşeme kötü durumda ise döşeme özgün detayında yenilenecektir.
TAVAN	742 x 443 cm 820 x 396 cm	1 1	Ahşap kapl. Strafor kapl.	Özgün Ek	Özgün ahşap kaplama üzerinde yağlı boya raspa edilecektir.Geç dönemde eki strafor plakalar sökülerek özgün tavan aranacaktır. Özgün tavana ulaşaılamaması durumunda tavan kaplaması özgün detayda tamamlanacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	585 x 260cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı GK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.4 Z01 Rüzgarlık mahali müdahale tablosu.				
Yapı Elemanı GK3 (Camekan)					
Yapı Elemanı P5 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2	607 x 260 cm	1	Tuğla duvar	Değiştirilmiş	Tuğla duvar yıkılarak, özdün duvar detayında ve yerinde tamamlanacaktır.
DV3	373 x 260 cm	1	Tuğla duvar	Değiştirilmiş	
DV4	882 x 260cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar yüzeyinde ki boşluk özgün detayda tamamlanacaktır. Duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz c
DV5	37 x 260 cm	1	Taş duvar	Özgün + yok olmuş	Yok olmuş duvar özgün detayında restitüsyon projesine esas olarak tamamlanacaktır.

Çizelge 6.6. Z03-Z04 mahalleri müdahalesi

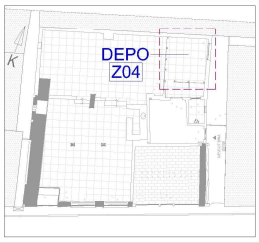
MAHAL NO: Z03

MAHAL ADI: KAHVEHANE-2

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	1019 x 546 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
TAVAN	1019 x 546 cm	1	Strafor kapl.	Ek	

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	Bknz. Tablo 6.4 Z02 Kahvehane-1 mahali müdahale tablosu.				
DV2	462 x 379 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
Yapı Elemanı AHK3 (Kapı)	79 x 205 cm	1	Ahşap	Ek	
DV3	1014 x 379-287 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
DV4	395 x 287cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı P6 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.3 Sol yan (Batı) cephe müdahale tablosu.				

MAHAL NO: Z04

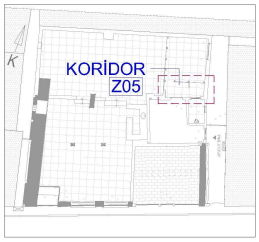
MAHAL ADI: DEPO

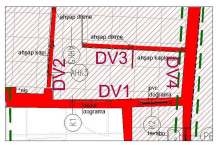
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	326 x 350 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
TAVAN	326 x 350 cm	1	Sıva+boya	Ek	

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	326 x 383-291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
DV2	350 x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı P7 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.2 Sağ yan (Doğu) cephe müdahale tablosu.				
DV3	322 x 383-291 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
Yapı Elemanı AHK5 (Kapı)	70 x 200 cm	1	Ahşap	Ek	
DV4	345x 383 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	

Çizelge 6.7. Z05-Z06 mahalleri müdahalesi

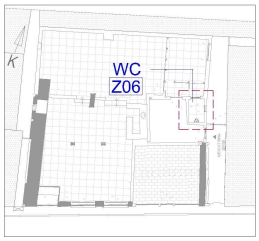
MAHAL NO: Z05

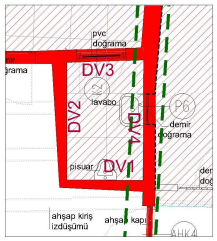
MAHAL ADI: KORİDOR

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	320 x 120 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
TAVAN	320 x 120 cm	1	Sıva+boya	Ek	

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		314x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır.
Yapı Elemanı	K1 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.7 Z07 Oda mahali müdahale tablosu.				
	K2 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.6 Z06 Wc mahali müdahale tablosu.				
DV2		132x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır.
Yapı Elemanı	AHK3 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.5 Z03 Kahvehane-2 mahali müdahale tablosu.				
DV3		320 x 291 cm	1	Ahşap karkas +ahşap kapl.	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır.
Yapı Elemanı	AHK5 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.5 Z04 Depo mahali müdahale tablosu.				
DV4		120x 291 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır.

MAHAL NO: Z06

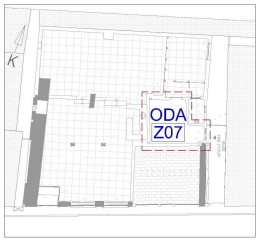
MAHAL ADI: WC

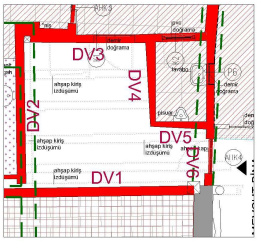
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	125 x 193 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
TAVAN	125 x 193 cm	1	Sıva+boya	Ek	

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		125 x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
DV2		193x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
DV3		125 x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı	K2 (Kapı)	79 x 200 cm	1	Pimapen	Ek	
DV4		197x 282 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı	P6 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.2 Sağ yan (Doğu) cephe müdahale tablosu.				

Çizelge 6.8. Z07-Z08 mahalleri müdahalesi

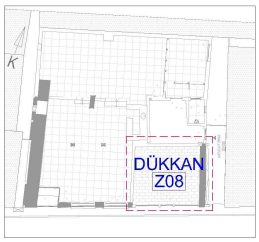
MAHAL NO: Z07

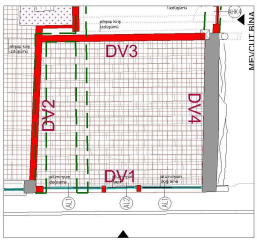
MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	354 x 443 cm	1	Toprak dolgu	Özgün	Mekan zemini yeni işlev gereği tesviye edilerek, grobeton döşeme üzerine deck kaplama yapılacaktır.
TAVAN	354 x 443 cm	1	Ahşap kapl.	Özgün	Özgün ahşap döşeme kirişleri kontrol edilecek, kötü durumda ki kirişler özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	436 x 220 cm	1	Tuğla duvar	Özgün + Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
DV2	351x 220 cm	1	Tuğla duvar	Özgün + Ek	
DV3	298 x 220 cm	1	Tuğla duvar	Özgün + Ek	
Yapı Elemanı K1 (Kapı)	100 x 210 cm	1	Demir	Ek	Niteliksiz geç dönem eki demir doğramalı kapı sökülecektir.
DV4	204x 220 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Geç dönem eki mekan yıkılarak, restitüsyon projesine esas bahçe duvarları detayına uygun olarak tamamlanacak, duvarlar doğaltaş harpuşta ile sonlandırılacaktır. Bahçe düzenlemesi yapılacaktır.
DV5	204x 220 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
DV6	204x 220 cm	1	Tuğla duvar	Ek	
Yapı Elemanı AHK4 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.2 Sağ yan (Doğu) cephe müdahale tablosu.				

MAHAL NO: Z08

MAHAL ADI: DÜKKAN

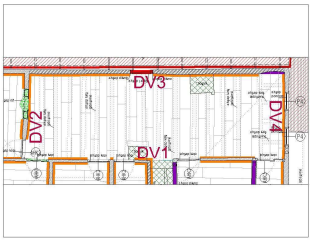
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	538 x 475 cm	1	Seramik kaplama	Ek	Seramik zemin kaplamalari kaldirilacak, özgün döşeme kaplamasi açığa çıkarılacaktır. Açığa çıkan döşeme kötü durumda ise döşeme özgün detayında yenilenecektir.
TAVAN	538 x 475 cm	1	Sıva+boya	Ek	Tavan geç dönemde niteliksiz sıva+boya kaldırılarak özgün tavan kaplaması aranacaktır. Özgün tavan kaplamasına ulaşılamaması durumda tavan özgün detay ve malzemede yenilenecektir.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	543 x 245 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Restitüsyona esas mekanlar özgün duvar detayı ile bölünerek, merdiven holü ile ahır girişi mekanları arasında geçiş boşluğu bırakılacaktır.
Yapı Elemanı AL1 (Camekan) AL2 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2	473 x 245 cm	1	Tuğla duvar	Ek	Tuğla duvar yıkılarak, özdün duvar detayında ve yerinde tamamlanacaktır.
DV3	533 x 245 cm	1	Tuğla duvar		Tuğla duvar yıkılarak, yeni işlev gereği kapalı ve açık mekanların ayırlabilmesi için, ısı camlı katlanır kapı eklenecektir.
DV4	501 x 245 cm	1	Taş duvar	Özgün	Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, yapıda örneği olan kireç karışımlı harç ile sıvanacak, üzerine kireçli badana yapılacaktır.

Çizelge 6.9. 101 mahalli müdahalesi

MAHAL NO: 101

MAHAL ADI: SOFA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

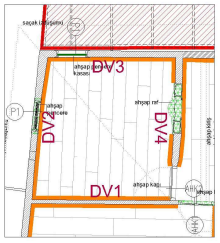
	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	1065 x 357 cm	1	Ahşap kaplama	Özgün	Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.Yok olmuş kısımlar özgün detayda tamamlanacaktır.
TAVAN	1065 x 357 cm	1	Ahşap kapl. konstrüksiyon	Yok olmuş	Özgün ahşap kirişler ve ahşap makaslar kontrol edilecek, taşıyıcı özelliğini yitiren elemanlar özgün detayda yenilecektir. Yok olmaş ahşap tavan kaplaması yapı içi karşılaştırmalı çalışmalara dayanılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir.

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		1065 x 265cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	AHK1 (Kapı)	91,7 x 206 cm	1	Ahşap	Özgün	Kapı ahşapları yerinde emprenye edilecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik (su bazlı) uygulanacaktır.
	AHK2 (Kapı)	92 x 201 cm	1	Ahşap	Özgün	
	AHK2 (Kapı)	93 x 206 cm	1	Ahşap	Özgün	
	AHK2 (Kapı)	95 x 205 cm	1	Ahşap	Özgün	
	AHK3 (Kapı)	117 x 190 cm	1	Ahşap	Özgün	Bozulmuş durumdaki kapı doğramaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik (su bazlı) uygulanacaktır.
DV2		350 x 265 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	AHK1 (Kapı)	82 x 202 cm	1	Ahşap	Özgün	Kapı ahşapları yerinde emprenye edilecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik (su bazlı) uygulanacaktır.
	Şerbetlik	Bknz. Tablo 6.9 102 Baş odası mahali müdahale tablosu.				
DV3		1046 x 265 cm	1	Ahşap karkaslı bağdadi duvar	Özgün	Geç dönem eki ilave çatı arasına geçiş için açılmış niteliksiz kapı boşluğu özgün duvar detayında tamamlanacaktır.Duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV4		357 x 265cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde, geç dönem onarımı olan nitekliksiz sıva ve boya raspa edilecek, özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	P4 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.2 Sağ yan (Doğu) cephe müdahale tablosu.				
	P4 (Pencere)					

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
MERDİVEN	--	1	--	---	Yok olmuş özgün ahşap merdiven , restitüsyon projesine esas olarak, karşılaştırmalı çalışmalar ile yalın detay ve ahşap malzemede eklenecektir. Yeni işlev ile konfor koşullarının arttırılması amacı ile duvara montajlı ahşap küpeşte eklenecektir. Yeni işlevde kütüphane mahaline geçisi kontrol alltında tutmak ve ses izolasyonu nedeni ile merdiven bitişine kart okuyucu ile çalışan kayar cam kapı eklenecektir.

Çizelge 6.10. 102-103 mahalleri müdahalesi

MAHAL NO: 102

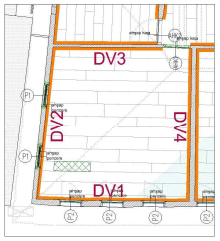
MAHAL ADI: BAŞ ODASI

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	340 x 352 cm	1	Ahşap	Özgün	Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.
TAVAN	340 x 352 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün tavan kaplaması kontrol edilecek, nemden dolayı bozulan ahşap parçalar var ise tespiti yapılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Ahşap malzeme üzerine su bazlı vernik sürülerek korunacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	340 x 270 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV2	352 x 270 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
Yapı Elemanı P1 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.3 Sol yan (Batı) cephe müdahale tablosu.				
DV3	314 x 270 cm	1	Ahşap karkas +bağdadi duv.	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı P1 (Pencere)	88 x 150 cm	1	Ahşap	Özgün+ Yok olmuş	Bozulmuş durumdaki pencere doğramaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Yok olmuş pencere kanadı ısıyalıtımlı cam ile yenilenecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.
DV4	351x 270 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı Şerbetlik	125 x 122 cm	1	Ahşap	Özgün	Ahşap elemandaki kısmı kayıplar ve bozulmuş durumdaki parçalar özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir. Ahşap malzemeler üzerine koruyucu vernik uygulanacaktır.

MAHAL NO: 103

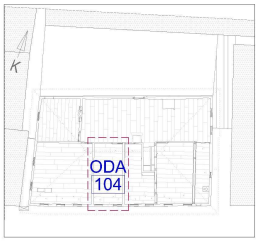
MAHAL ADI: ODA

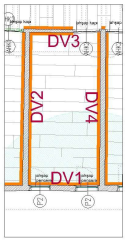
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	499 x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.Yok olmuş kısımlar özgün detayda tamamlanacaktır.
TAVAN	499x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün tavan kaplaması kontrol edilecek, nemden dolayı bozulan ahşap parçalar var ise tespiti yapılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Ahşap malzeme üzerine su bazlı vernik sürülerek korunacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	499x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2	502 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı P1 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV3	455 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV4	501x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
Yapı Elemanı AHK1 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.8 101 Sofa mahali müdahale tablosu.				

Çizelge 6.11. 104-105 mahalleri müdahalesi

MAHAL NO: 104

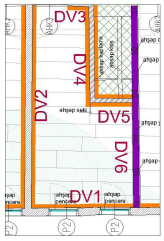
MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	232 x 503 cm	1	Ahşap	Özgün	Zeminde ki sehimin giderilmesi için döşeme zemin kattan desteklenerek kontrollü şekilde teraziye alınacaktır. Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.
TAVAN	232 x 503 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün tavan kaplaması kontrol edilecek, nemden dolayı bozulan ahşap parçalar var ise tespiti yapılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Ahşap malzeme üzerine su bazlı vernik sürülerek korunacaktır.

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		235x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2		500 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV3		232 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	
Yapı Elemanı	AHK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.8 101 Sofa mahali müdahale tablosu.				
DV4		503x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.

MAHAL NO: 105

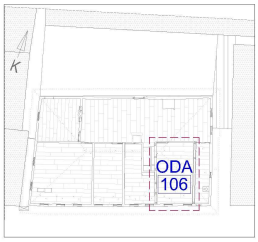
MAHAL ADI: ODA

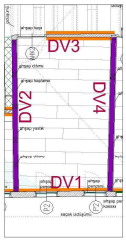
*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	250 x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Zeminde ki sehimin giderilmesi için döşeme zemin kattan desteklenerek kontrollü şekilde teraziye alınacaktır. Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.
TAVAN	250 x 502 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün tavan kaplaması kontrol edilecek, nemden dolayı bozulan ahşap parçalar var ise tespiti yapılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Ahşap malzeme üzerine su bazlı vernik sürülerek korunacaktır.

		Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1		250x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı	P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2		502 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV3		138 x 280 cm	1			
Yapı Elemanı	AHK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.8 101 Sofa mahali müdahale tablosu.				
DV4		237 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
DV5		103 x 280 cm	1	Ahşap karkas +bağdadi duv.	Özgün	
DV6		260 x 280 cm	1	Ahşap karkas +bağdadi duv.	Özgün	

Çizelge 6.12. 106-107 mahalleri müdahalesi

MAHAL NO: 106

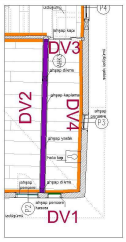
MAHAL ADI: ODA

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	306 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Zeminde ki sehimin giderilmesi için döşeme zemin kattan desteklenerek kontrollü şekilde teraziye alınacaktır. Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.
TAVAN	306 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün tavan kaplaması kontrol edilecek, nemden dolayı bozulan ahşap parçalar var ise tespiti yapılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Ahşap malzeme üzerine su bazlı vernik sürülerek korunacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	292x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı P2 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2	498 x 280 cm	1	Ahşap karkas	Özgün	Mevcut duvar dikmeleri kontrolü yapılarak, duvar özgün detayda tamamlanacaktır.
DV3	306 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Özgün duvar üzerinde ki bozulmuş sıva ve boya raspa edilecek, sıva özgün kireç karışımlı sıva ile yenilenecek, üzerine kireçli badana yapılacaktır.
Yapı Elemanı AHK2 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.8 101 Sofa mahali müdahale tablosu.				
DV4	505x 280 cm	1	Ahşap karkas	Özgün	Mevcut duvar dikmeleri kontrolü yapılarak, duvar özgün detayda tamamlanacaktır.

MAHAL NO: 107

MAHAL ADI: WC/BANYO

*Boyutlar : en x yükseklik (cm) *DV : Duvar *P: Pencere *AHK : Ahşap Kapı

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DÖŞEME	117 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Zeminde ki sehimin giderilmesi için döşeme zemin kattan desteklenerek kontrollü şekilde teraziye alınacaktır. Bozulmuş durumdaki zemin kaplamaları, sağlam bölümler korunarak, özgün ahşap malzeme ile yenilenecektir.
TAVAN	117 x 505 cm	1	Ahşap	Özgün	Özgün tavan kaplaması kontrol edilecek, nemden dolayı bozulan ahşap parçalar var ise tespiti yapılarak özgün detay ve malzemede yenilenecektir. Ahşap malzeme üzerine su bazlı vernik sürülerek korunacaktır.

	Boyutlar	Adet	Malzeme	Değişmişlik	Açıklamalar
DV1	116x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı P3 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.1 Ön (Güney) cephe müdahale tablosu.				
DV2	505 x 280 cm	1	Ahşap karkas	Özgün	Duvar kaplaması zamanla kaybolmuş, taşıyıcı sistem ahşap karkası kalmıştır.
DV3	117 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı P3 (Pencere)	Bknz. Tablo 6.2 Sağ yan (Doğu) cephe müdahale tablosu.				
DV4	496 x 280 cm	1	Ahşap karkaslı kerpiç dolgu	Özgün	Duvar yüzeyleri üzerinde ki özgün sıvada kabarmalar, çatlaklar ve kısmi kayıplar mevcuttur.
Yapı Elemanı AHK3 (Kapı)	Bknz. Tablo 6.8 101 Sofa mahali müdahale tablosu.				

6.6. Restorasyon Projesi Uygulama Aşaması

Han yapısının restorasyonu aşağıda belirtilen sıralama ile yapılacaktır;

- Öncelikle, yapının yakınında şantiye kurulacaktır. Restorasyon çalışması, restorasyon uzmanı mimar şantiye şefi, sanat tarihçisi, kimyacı ve teknikerlerden oluşan bir ekip ile yürütülecektir.
- Restorasyon çalışmasında; temizleme, sağlamlaştırma, onarım vb. müdahale işlemlerinde kullanılacak malzemelerin ve özgün elemanların korunacağı depo tedarik edilecektir.
- Yapı içerisindeki ve çevresindeki atıklar temizlenecektir.
- Yapılarda fiziksel ve kimyasal temizleme detaylı olarak yapılacak, özgün olmayan ekler kaldırılacaktır.
- Yok olmuş özgün kuzey cephesi zemin kat taş duvarı detayına uygun olarak tamamlanacaktır.
- Ön cephe hattında meydana gelen sehimin giderilebilmesi için hazırlanan statik projeye esas olarak, döşeme altında ki kaplamalar kontrollü bir şekilde sökülecek, taşıyıcı sistem elemanlarını kontrolleri yapılacaktır. Taşıyıcı sistem elemanlarında yerinde sorunlar gözlemlenmesi durumunda, statik hesaplarına uygun olarak taşıyıcı ahşap sistem elemanları da yenilenecektir. Döşeme ahşap dikmeler ile kontrollü bir şekilde teraziye alınacaktır. Sehim giderildikten sonra duvar içi dolgusu ve kireçli sıva ile sıvanacaktır.
- Yok olan bahçe duvarı yığma taş sistemde inşa edilecektir.
- Yok olmuş ahşap merdiven detayına uygun olarak tamamlanarak üst kat ulaşımı sağlanacaktır.
- Konutun zemin kat duvarlarında meydana gelen nem sorunu ve suyun yapıdan uzaklaştırılması, yağmur suları ve pis su tahliyesi için drenaj sistemi oluşturulacaktır.
- Cephede ve yapı içerisinde özgün olmayan sıvalar ve boyalar kaldırılacaktır. Sıva raspası sonucunda kapatılan, kaldırılan veya değiştirilen elemanlar açığa çıkacaktır.
- Restorasyon çalışmasında, temizleme sonrasında ortaya çıkabilecek yeni bulgular belgelenecek, restitüsyon ve restorasyon projeleri revize edilecektir.
- Z01, Z02 ve Z08 mekânlarının özgün olmayan seramik kaplaması kaldırılacak ve altından çıkan özgün döşeme kaplaması tespit edilecektir.
- Yeni işlev nedeni ile merdiven altında ki boşluk wc mekânını çevrilecek, ihtiyaç duyulan tesisatlar zemine gömülü ve donmaya karşı gerekli önlemeler alınarak sağlanacaktır.

- Konutun çatı örtüsü kaldırılacak, konutun çatı örtüsünde temizleme, onarım ve sağlamlaştırma işlemleri, ısı ve su yalıtımı yapılacak ve alaturka kiremit ile kaplanacaktır. Yapının çatısına çinko oluk ve yağmur iniş boruları eklenecektir.
- Kapı, pencere, tavan kaplaması gibi mimari elemanlarda fiziksel ve kimyasal temizleme, sağlamlaştırma ve onarım yapılacaktır. Doğrama camları konfor koşullarının arttırılması için özgün ahşap doğrama içerisinde 4+6+4mm ısı cam ile yenilecektir. Yok olan elemanlar, özgün boyut, biçim, malzeme ve detayda inşa edilecek ve özgün yerlerine yerleştirilecektir.
- Yeni işlev gereği, ön cepheye karşılama mahalline geçiş ve bu alandan da bahçe kullanımına geçişi sağlamak için, katlanır ısı yalıtımlı camekân eklenecektir.
- Yapı içi ve dış cephesindeki sıvalar malzeme karışım raporuna esas olacak şekilde yenilenecek ve mimari elemanlarının montajı tamamlandıktan sonra kireçli badana ile boyanacaktır.
- Elektrik, sıhhi ve ısıtma projeleri uygulanacaktır.
- Yeni işlev nedeni ile kütüphane mekânı ile giriş arasındaki güvenlik ve ses kontrolünün sağlanması amacı ile birinci kat merdiven bitişine kartlı sistem ile açılabilen camlı kayar kapı eklenecektir.
- Yeni işlev önerisine ait yapı elemanları ve mobilyalar özgün yapıya zarar vermeyecek şekilde yerleştirilecektir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma kapsamında, han yapılarının tarihsel gelişimleri, genel bölgesel özellikleri ile bulundukları bölgelerin büyüklükleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik durumuna göre oluşturduğu farklı tipolojiler ve bu tipolojilerin içerisinde Kurşunlu Çarşısı Han yapısı ayrıntılı olarak incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda, Anadolu ticaret yolları ara güzergâh aksları üzerinde bulunan Kurşunlu Çarşısı Han yapısı ile ilgili olarak, literatürlere yansıyan herhangi bir belgeleme veya araştırma olmadığı görülmüştür. Ülkemizde hala koruma çalışmaları kapsamında yapılar incelenmekte ve kültürel miras niteliğindeki yapıların korunma kararları verilmektedir. Kurşunlu Çarşısında ki Han yapısı da yakın dönemde toplu tescil altına alınmış yapılar arasındadır.

Anadolu'da geleneksel şehir içi han yapıları, zamana karşı dayanamamış, hızla yok olmaya yüz tutmuştur. Yakın geçmişe kadar, kültürel miras ve koruma bilincinin toplum içerisinde gelişmemiş olması, kent merkezlerinin giderek büyümesi sebebiyle eski yerleşimlerin önemsiz hale gelmesi, eski yapıların bakımının zorluğu ve masraflı olması, nüfus arttıkça niteliksiz, gelişi güzel ve yoğun yapılaşmanın artması gibi nedenler ile geleneksel sivil mimarlık örneklerimiz yok olmaktaydı.

Günümüzde toplumun kültürel miras ile bu mirası koruma bilinci doğru uygulamalar ile günden güne artmaktadır. İnsanlar sahipleri oldukları eski eserleri restore ettirerek, konut, restoran, okul gibi işlevlerle tekrar kullanılır hale getirmekte, yerel idareler de şehirlerinin kültürel kimliklerini tekrar kazanabilmesi ve bu sayede önemli geçim kaynağı olan turizm potansiyelini de yaratma çalışması içindedirler. Son yıllarda eski eser alanındaki olumlu gelişmeler geleceğe yönelik ümit vaat etmektedir.

Tescilli tarihsel yapılara kullanım yönünden yeni fonksiyonların kazandırılması koruma olgusuna yeni bir boyut getirmiştir. Tarihi tescilli yapılara korumaya yönelik gerekli fiziksel müdahaleler yapıldıktan sonra günümüz şartlarına göre yeni bir fonksiyon verilmesi ve yeniden işlerlik kazandırılması bu yapıların koruma adı altında kendi kaderlerine terk edilmesinin önüne geçmektedir. Toplum için yaşayan mekânlar haline dönüşebilmelerine olanak sağlamaktadır. Böylece zaman içinde yapıların elde ettikleri değerlerinin, eskimeden ve kullanılmaktan dolayı, yok olma olasılığı ortadan kaldırılmış olur.

Kurşunlu Çarşısı Han yapısının, korunması ve yeniden işlevlendirilerek topluma kazandırılması ile şehir içi han yapıları kategorisinde, taşrada yapılan şehir içi han yapıları için alışılmış örneklerin dışında kalan, özgün plan şemalı bir yapı topluma kazandırılmıştır.

Proje kapsamında, çeşitli bilimsel yöntemler kullanılarak Çarşı Han yapısının rölöve projesi hazırlanmıştır. Karşılaştırmalı çalışma ve sözlü bilgilerden faydalanarak restitüsyon analiz projesi çizilmiş, kaynak kullanımlarına değinilmiştir. Restitüsyon analiz projesinden yararlanılarak hazırlanan restorasyon öneri projesinde ise yapı niteliksiz eklerden arındırılmış, gerekli tamamlamalar yapılmış, yapının geleneksel özellikleri korunarak, kütüphane-kafe olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

Yapının onarımı yapıldıktan sonra, yeniden işlevlendirme kapsamında içinde yaşanır hale getirilmesi ve devamlı bakımının yapılması, bu kültür varlığının gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacaktır.

Çarşı Han yapısının çevresinde bulunan diğer eski yapıların da en yakın zamanda restorasyon projelerinin hazırlanarak, onarılması ve tekrar canlandırılması, sokak kaplamalarının elden geçirilmesi, Kurşunlu’ya gidip görmeye değer bir çevre yaratacaktır.

KAYNAKLAR

1. Sümer, F. (1983). *Türklerde Atçılık ve Binicilik.* Ankara: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 12.

2. Cezar, M. (1985). *Tipik Yapılarıyla Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı ve Klasik Dönem İmar Sistemi*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 30.

3. Stavisky, B. (2002). İpek Yolu ve İnsanlık Tarihindeki Önemi. *Türkler*, 3, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 224 - 225.

4. Pamuk, B. (2007). İpek Yolu Ticareti ve Erzurum. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXII(2), 125-143.

5. Türk Dil Kurumu (1988). Türkçe Sözlük, (yeni baskı). Ankara: TDK, 850.

6. Akın, G. (1990). *Asya Merkezi Mekan Geleneği.* Ankara: Kültür Bakanlığı, 9.

7. Güran, C. (1976). *Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanları Mimarisi*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 24.

8. Kayın, E. (1998). *Historical Evolution of Hostelry Buildings with Particular Reference to Those Within the Inner-City of Izmir from the 17th to the First Quarter of the 20th Centuries,* Yayımlanmamış Doktora Tezi*,* Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 10-15.

9. Müderrisoğlu, F. (2000). Osmanlı İmparatorluğu'nda menzil yolları ve menzil külliyeleri. *Yeni Türkiye Dergisi*, (34), 467-469.

10. Bektaş, C. (1999). *Selçuklu Kervansarayları.* İstanbul: YEM, 32.

11. Ersoy, B. (1988). İzmir hanları üzerine bazı tespit ve incelemeler. *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, 32(1-2), 95-103.

12. Ersoy, B. (1994). Osmanlı şehir - içi hanları: plan tasarımı ile cephe ve malzeme özellikleri. *Sanat Tarihi Dergisi*, 7(7), 75-80.

13. Berkol, F. (1973). Türk vakıf kervansarayları ve bugün turizm hizmetinde kullanılmaları. *Vakıflar Dergisi*, (X), 345-351.

14. Akpınarlı, K. K. (2009). Balıkesir'de ilk otel. A. Mutaf, F. Öncü, S. Güler (Editörler), *Balıkesir Şehir ve Belediye Tarihi içinde Balıkesir,* Balıkesir. Balıkesir Belediyesi Kent Arşivi Yayınları, 166.

15. Şentürk, N. (2019). *Balıkesir Merkez İlçesindeki Kamu Yapıları (19. yüzyıl-20. yüzyıl başı),* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 27.

16. Çankırı Valiliği (2014). *Çankırı Kültür Envanteri*. Çankırı: İl Kültür, Turizm ve Müze Müdürlüğü, 30, 32, 464.

17. Gökmen, B. (2007). *Çankırı İli Coğrafyası*. Ankara: Ankara Üniversitesi, 96.

18. Arslan, A., Keser, E. M. (2013). *Kurşunlu İlçe Analizi*. Kastamonu: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, 75.

19. İnternet: Çankırı Valiliği. URL: http://cankiri.gov.tr/cografi-yapi, Son Erişim Tarihi: 08/10/2023.

20. İnternet: Çankırı İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. URL: https://cankiri.ktb.gov.tr/TR-242737/kursunlu.html, Son Erişim Tarihi: 20.08.2023.

21. İnternet: Kurşunlu Belediyesi. URL: https://www.kursunlu.bel.tr/icerik/tarihce, Son Erişim Tarihi: 20.08.2023.

22. İnternet: Çankırı Valiliği. URL: http://www.cankiri.gov.tr/kursunlu, Son Erişim Tarihi: 15.08.2023.

23. Demirbağ, U., Urfalıoğlu, N. (2019). Çankırı merkez ilçe geleneksel konutlarının cephe biçimlenişi. *Art-Sanat Dergisi*, (11), 71-100.

24. Kankal, A. (2009). *XVI. Yüzyılda Çankırı*. Çankırı: Çankırı Belediyesi Kültür Yayınları, 32.

25. Kunter, N. (2007). *Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 177.

26. Demirbağ, U. (2016). *Çankırı'da Türk mimarisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

27. Özergin, M. K., Nezihi, A. (1984). IV. Murat'ın Revan Seferi menzilnamesi. *Tarih Dergisi*, (4), 15-21.

28. Yılmaz, L. (1990). *Batı Karadeniz Ticaret Yolları ve Bu Yollar Üzerindeki Hanlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 42.

29. Şahin (1993). Çankırı. *İslâm Ansiklopedisi*, VIII, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 216-218.

30. Özergin, M.K. (1965). Anadolu'da Selçuklu kervansarayları. *Tarih Dergisi*, (20), 167.

31. Bayhan, A.A., Salman, F., Çelik, A. (2010). Çankırı / Korgun-Kurşunlu kervan yolu üzerine tespitler. *Sanat Dergisi*, (10), 1-14

32. Yiğit, İ. (2019). Çankırı şehrinin mekânsal gelişimi. *International Journal of Geography and Geography Education,* (39), 203-220.

33. İnternet: Kurşunlu Belediyesi. URL: www.kurşunlu.bel.tr. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

34. İnternet. Çankırı, Kurşunlu. URL: https://www.gezi-yorum.net/cankiri-kursunlu/, Son Erişim Tarihi: 08/09/2023.

35. İnternet: Google Earth Görüntüsü. URL: https://earth.google.com . Son Erişim Tarihi: 05/08/2023.

36. Özcan Balkır, B. (2018). *Çankırı (Merkez İlçe ve Köyleri) Türk Dönemi Mimari Eserleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

37. İnternet: ICOMOS (1931). Atina Tüzüğü (Carta del Restauro). URL: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0660878001536681682.pdf. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

38. İnternet: ICOMOS (1964). Venedik Tüzüğü. URL: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0243603001536681730.pdf. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

39. İnternet: ICOMOS (1975). Amsterdam Bildirgesi. URL: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0458320001536681780.pdf. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

40. İnternet: ICOMOS (1994). The Nara Document on Authenticity. URL: https://www.icomos.org/en/charters-and-texts/179-articles-en francais/ressources/charters-and-standards/386-the-nara-document-on-authenticity 1994. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

41. İnternet:ICOMOS (1999), ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü. URL: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0464062001536913566.pdf. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

42. İnternet: ICOMOS (2003), Mimari Mirasın Analizi, Korunması ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler URL: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0033791001536913477.pdf. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

43. İnternet: ICOMOS (2013), ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi. URL: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0784192001542192602.pdf. Son Erişim Tarihi: 08/08/2023.

44. Zeren, M. T. (2019). *Tarihi Çevrede Yeni Ek ve Yeni Yapı Olgusu: Çağdaş Yaklaşım Örnekleri*. İstanbul: Yalın Yayıncılık, 61.

45. Altınoluk, Ü. (1998). *Binaların Yeniden Kullanımı: Program, Tasarım, Uygulama, Kullanım*. İstanbul: YEM, 34.

EKLER

(Ekler tezin arka kapağında CD ortamında verilmiştir.)

Gazili olmak ayrıcalıktır